

یادداشت‌های اقتصادی

پارس جنوبی

واقف‌های صنعت گاز تا ۱۴۰۰

حسن نوروزی*

در روز­های اخیر مهندس بیژن زنگنه وزیر نفت در احکامی برای مدیران صنعت نفت به مهم‌ترین پروژه‌های این صنعت تا سال ۱۴۰۰ اشاره و بر اهمیت انجام آن‌ها تأکید کرد. نگاه به پروژه‌های ذکر شده مشخص می‌کند که بیشترین پروژه‌های اولویت‌دار وزارت نفت در صنعت گاز رخ خواهد داد و این توسعه که در ادامه به آن اشاره خواهد شد علاوه بر برنامه‌ریزی، منابع مالی و … نیازمند منابع انرژی عظیمی است که خوشبختانه کشور ایران با بهره‌مندی از مخزنی عظیمی چون پارس جنوبی هرگز دغدغه‌ای از این بابت نخواهد داشت.

اولین مورد، افزایش ظرفیت تولید میعانات گازی تا روزانه یکمیلیون بشکه در افق ۱۴۰۰ در تمرکز بر میداین مشترک و تولید ۶۸۳ هزار بشکه در پایان سال ۱۳۹۶ است. این موضوع یکی از موارد اصلی در برنامه‌های ذکر شده از سوی وزیر نفت است، ذکر این نکته ضروری است که سال گذشته مجتمع گاز پارس جنوبی به‌طور متوسط روزانه بیش از ۵۵۶ هزار بشکه میعانات گازی تولید کرده است و قطعاً با تکمیل فازهای جدید این میزان افزایش خواهد داشت، طوری که با توسعه کامل، از این مجتمع روزانه یکمیلیون بشکه میعانات گازی تولید خواهد شد. تولید روزانه یک میلیون بشکه میعانات گازی قیمتی بیش از یک میلیون بشکه نفت دارد و دارای ارزش بسیار بالایی است. از سوی دیگر تأکید بر تولید میعانات گازی علاوه بر صادرات، برای فراهم کردن خوراک پالایشگاه ستاره خلیج‌فارس، مجتمع پالایشگاهی سیراف، پالایشگاه پارس شیراز و سایر تأسیسات پالایشگاهی و پتروشیمی در داخل کشور است و نشان‌دهنده نقش مهم تولیدات پارس جنوبی در بخش‌های مختلف است.

در بند دیگری از این پروژها بر تکمیل و راه‌اندازی فازهای ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲ و ۲۳ تولید روزانه ۶۲۰ میلیون متر مکعب گاز نفی در پایان سال جاری اشاره شده است که مطابق برنامه‌ریزی وزارت نفت با توسعه کامل فازهای پارس جنوبی تولید گاز از این مجتمع به ۷۰۰ میلیون متر مکعب گاز شیرین در روز می‌رسد.پروژه مورد تأکید دیگر، شروع صادرات گاز به عراق تا میزان ۱۴ میلیون متر مکعب در روز در پایان سال ۹۶ است که این مهم هم از طریق خط ششم سراسری که از عسلویه آغاز شده و تا مرز اندامد می‌یابد، محقق خواهد شد.

تکمیل خط لوله هفتم سراسری و صادرات گاز به پاکستان هم از دیگر اولویت‌های کاری شرکت گاز در سالیان آینده خواهد بود که تأمین گاز مورد نیاز آن هم از طریق گاز تولیدی در مجتمع گاز پارس جنوبی صورت خواهد گرفت. از دیگر موارد تأکید شده گازرسانی به ۹۰۰ هزار مشترک جدید روستایی و شهرهای کوچک و مرزی است که با توجه به عدم ایجاد پالایشگاه گازی در سایر نقاط کشور باز تنها منبع تأمین گاز و ایجاد رفاه برای این بخش از مردم ایران همین همان مخزن تنجیب پارس جنوبی است.اما یکی از موارد استراتژیک در برنامه‌های عنوان شده پیاده‌سازی طرح‌های ذخیره‌سازی زیرزمینی گاز طبیعی با هدف کاهش مصرف سوخت‌های مایع در فصول سرد سال در محدوده شبکه گاز و بالابردن پایداری شبکه با تأکید بر نقش بخش خصوصی است که در این زمینه هم افزایش تولید گاز کشور و کاهش مصارف در طول فصل گرم می‌تواند باعث امنیت و افزایش قدرت مانور شبکه در فصول سرد شود و آنچه مسلم است تا توجه به میزان مصارف در حال حاضر نیازمند تولید گاز بیشتر هستند.

نگاهی گازرسانی به استان سیستان و بلوچستان و نقاط صنعتی و روستایی آن استان با توجه به محرومیت آن منطقه از کشور و ایجاد رفاه، امنیت و اشتغال با بردن گاز این خطه از دیگر برنامه‌های شرکت گاز و در سال‌های آتی خواهد بود که در سال گذشته هم شور و شفع ایجاد شده از گازرسانی به رازهان در چشمان مردمان زحمتکش جنوب شرق ایران قابل مشاهده بود.

وزیر نفت در بخشی دیگر بر گازرسانی به صنایع مختلف در سطح کشور تأکید کرده است، به نحوی که مصرف سوخت مایع برای تمام صنایع که مسترس به شبکه گاز دارند، ۲۰ درصد نسبت به سال ۹۵ کاهش یابد و این یعنی کاهش آلودگی‌های و افزایش ثروت ملی.

در مجموع همه موارد ذکر شده با هدف توسعه کشور به وسیله گاز و در بخش‌های مختلف عنوان شده است. از صنعت گرفته تا نیروگاه و روستا و شهر و … اما توجه به این نکته ضروری است که همه این موارد وابسته به توسعه پارس جنوبی و تولید مناسب از پالایشگاه‌های گازی عسلویه است. در واقع هر آنچه که در صنعت گاز در سالیان اخیر رخ داده و در آینده رخ دهد، مدیون گاز پارس جنوبی است و امروز این منطقه، کارکنان و حتی تأسیسات آن شایسته تقدیر و خدا قوت هستند.

* کارشناس مسائل نفت و گاز

بر اساس محاسبات اولیه و مقدماتی انجام شده، تولید ناخالص داخلی کشور در سال ۱۳۹۵ به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ به ۶۶۹۱/۱ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم دوره مشابه سال ۹۴ به میزان ۵۹۴۶/۷ هزارمیلیارد ریال، معادل ۱۲/۵ درصد افزایش یافته است.

به گزارش روابط عمومی بانک مرکزی، بررسی سبهم فعالیت‌های مختلف اقتصادی در افزایش تولید ناخالص داخلی نشان می‌دهد: در سال ۱۳۹۵ ارزش افزوده فعالیت‌های "نفت"، "صنعت"، "پازرگانی، رستوران و هتلداری" و "حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات" به ترتیب با سبهمی معادل ۸/۸، ۰/۸، ۰/۷ و ۰/۷ واحد درصد افزایش یافته است. از مجموع ۲۴ رشته فعالیت صنعتی در سال ۱۳۹۵ بالغ بر ۱۶ رشته فعالیت با "صنیر" اهمیت ۸۳/۷ درصد)، دارای رشد

در بند دیگری از این پروژها بر تکمیل و راه‌اندازی فازهای ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲ و ۲۳ تولید روزانه ۶۲۰ میلیون متر مکعب گاز نفی در پایان سال جاری اشاره شده است که مطابق برنامه‌ریزی وزارت نفت با توسعه کامل فازهای پارس جنوبی تولید گاز از این مجتمع به ۷۰۰ میلیون متر مکعب گاز شیرین در روز می‌رسد.پروژه مورد تأکید دیگر، شروع صادرات گاز به عراق تا میزان ۱۴ میلیون متر مکعب در روز در پایان سال ۹۶ است که این مهم هم از طریق خط ششم سراسری که از عسلویه آغاز شده و تا مرز اندامد می‌یابد، محقق خواهد شد.

تکمیل خط لوله هفتم سراسری و صادرات گاز به پاکستان هم از دیگر اولویت‌های کاری شرکت گاز در سالیان آینده خواهد بود که تأمین گاز مورد نیاز آن هم از طریق گاز تولیدی در مجتمع گاز پارس جنوبی صورت خواهد گرفت. از دیگر موارد تأکید شده گازرسانی به ۹۰۰ هزار مشترک جدید روستایی و شهرهای کوچک و مرزی است که با توجه به عدم ایجاد پالایشگاه گازی در سایر نقاط کشور باز تنها منبع تأمین گاز و ایجاد رفاه برای این بخش از مردم ایران همین همان مخزن تنجیب پارس جنوبی است.اما یکی از موارد استراتژیک در برنامه‌های عنوان شده پیاده‌سازی طرح‌های ذخیره‌سازی زیرزمینی گاز طبیعی با هدف کاهش مصرف سوخت‌های مایع در فصول سرد سال در محدوده شبکه گاز و بالابردن پایداری شبکه با تأکید بر نقش بخش خصوصی است که در این زمینه هم افزایش تولید گاز کشور و کاهش مصارف در طول فصل گرم می‌تواند باعث امنیت و افزایش قدرت مانور شبکه در فصول سرد شود و آنچه مسلم است تا توجه به میزان مصارف در حال حاضر نیازمند تولید گاز بیشتر هستند.

نگاهی گازرسانی به استان سیستان و بلوچستان و نقاط صنعتی و روستایی آن استان با توجه به محرومیت آن منطقه از کشور و ایجاد رفاه، امنیت و اشتغال با بردن گاز این خطه از دیگر برنامه‌های شرکت گاز و در سال‌های آتی خواهد بود که در سال گذشته هم شور و شفع ایجاد شده از گازرسانی به رازهان در چشمان مردمان زحمتکش جنوب شرق ایران قابل مشاهده بود.

وزیر نفت در بخشی دیگر بر گازرسانی به صنایع مختلف در سطح کشور تأکید کرده است، به نحوی که مصرف سوخت مایع برای تمام صنایع که مسترس به شبکه گاز دارند، ۲۰ درصد نسبت به سال ۹۵ کاهش یابد و این یعنی کاهش آلودگی‌های و افزایش ثروت ملی.

در مجموع همه موارد ذکر شده با هدف توسعه کشور به وسیله گاز و در بخش‌های مختلف عنوان شده است. از صنعت گرفته تا نیروگاه و روستا و شهر و … اما توجه به این نکته ضروری است که همه این موارد وابسته به توسعه پارس جنوبی و تولید مناسب از پالایشگاه‌های گازی عسلویه است. در واقع هر آنچه که در صنعت گاز در سالیان اخیر رخ داده و در آینده رخ دهد، مدیون گاز پارس جنوبی است و امروز این منطقه، کارکنان و حتی تأسیسات آن شایسته تقدیر و خدا قوت هستند.

بی‌تردید مساعدت‌های نظام بانکی در تأمین مالی بخش صنعت و اعطای تسهیلات لازم به‌نگاه‌های کوچکی و متنوع در افزایش رشد

ارزش افزوده این بخش نقش قابل توجهی داشته است. شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی (که حدود ۷۰ درصد ارزش افزوده بخش صنعت را پوشش می‌دهد) در سال ۱۳۹۵ نسبت به دوره مشابه سال قبل از ۷/۹ درصد افزایش یافته است. شایان ذکر است: از مجموع ۲۴ رشته فعالیت صنعتی در سال ۱۳۹۵ بالغ بر ۱۶ رشته فعالیت با "صنیر" اهمیت ۸۳/۷ درصد)، دارای رشد

سال	فصل اول	فصل دوم	فصل سوم	فصل چهارم	سال
۴/۶	۳/۵	۴/۱	۵/۰	۴/۴	۴/۲
۷/۲	۵۷/۶	۶۶/۲	۷۷/۷	۴۷/۱	۶۱/۶
۶/۱	۵/۱	۳/۰	۴/۱	۶/۴	۲/۲
۱۰/۵	۷/۸	۴/۳	۱۰/۷	۱۰/۴	۲/۱
۴/۶	۱/۴	۵/۳	۱۱/۲	۹/۴	۶/۹
۳/۳	۱/۷	۶/۲	۷/۳	۱۲/۳	۶/۸
۱۷/۰	۲۷/۶	۴/۰	۱۶/۸	۶/۸	۱۳/۱
۲/۳	۰/۷	۴/۲	۶/۰	۴/۹	۳/۶
۶/۱	۰/۷	۴/۲	۱۰/۳	۹/۳	۲/۲
۶/۱	۱/۳	۵/۷	۸/۳	۱۱/۲	۶/۷
۱۰/۰	۰/۸	۲/۸	۳/۲	۰/۱	۱/۷
۰/۸	۰/۵	۱/۰	۳/۴	۳/۵	۱/۸
۱/۲	۲/۸	۱۰/۳	۳/۶	۱/۵	۲/۰
۴/۴	۱۰/۱	۰/۴	۴/۳	۷/۰	۰/۱
۲/۰	۰/۷	۳/۳	۳/۳	۰/۴	۱/۷
۱/۶	۷/۵	۱۲/۹	۱۶/۸	۱۲/۹	۱۲/۵
۳/۱	۱/۸	۳/۹	۵/۴	۵/۶	۳/۳

به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ گروه کشاورزی گروه صنایع و معادن معدن صنایع و معادن خدمات بازرگانی، رستوران و هتلداری حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات خدمات موسسات پولی و مالی خدمات مستقلات و خدمات حرفه‌ای و تخصصی خدمات عمومی خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی کارمزد احتسابی تولید ناخالص به قیمت پایه (بدون‌نفت) تولید ناخالص به قیمت پایه (بدون‌نفت)

بیشترین سهم ایجاد شده در رشد ۷/۹ درصدی شاخص تولیدکارگاه‌های بزرگ صنعتی در سال ۱۳۹۵ به ترتیب به صورت ۵/۴، ۵/۶ و ۵/۶ درصدی طی فصل دوم تا چهارم رسیده و نهایتاً از منفی ۳/۱ درصد در سال ۱۳۹۴ به رشد ۳/۳ درصدی در پایان سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است. در بخش "ساختمان"، ارزش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ساختمان مناطق شهری در سال ۱۳۹۵ به قیمت‌های جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل از آن ۱۴/۱ درصد کاهش یافته است. با اعمال شاخص‌های قیمتی منطاز و ارزش ارزش افزوده ساختمان‌های خصوصی به قیمت‌های جاری و همچنین با احتساب ارزش افزوده ساختمان‌های دولتی، نرخ رشد بخش "ساختمان" در سال ۱۳۹۵ (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) در حدود منفی ۱۳/۱ درصد برآورد می‌شود.

انتظار می‌رود با بهبود و تقویت ایجاد شده در بخش تولید و صادرات نفت خام و همچنین در حوزه مالیات، پرداخت هزینه‌های

عمرانی دولت که سهم عمده‌ای در ایجاد رونق در بخش ساختمان دارد، با بهبود قابل ملاحظه‌ای همراه خواهد و رشد این فعالیت اقتصادی در سال جاری مثبت شود. اگرچه برآوردهای مبدعاتی نشان می‌دهد که بخش عمده رشد اقتصادی ۱۲/۵ درصدی طی سال ۱۳۹۵ مربوط به افزایش میزان تولید و صادرات گروه نفت بوده است؛ با این وجود، رشد اقتصادی هم طی دوره زمانی مذکور نسبت بدون نفت هم از رشد مثبت و روند

سال	فصل اول	فصل دوم	فصل سوم	فصل چهارم	سال
۴/۶	۳/۵	۴/۱	۵/۰	۴/۴	۴/۲
۷/۲	۵۷/۶	۶۶/۲	۷۷/۷	۴۷/۱	۶۱/۶
۶/۱	۵/۱	۳/۰	۴/۱	۶/۴	۲/۲
۱۰/۵	۷/۸	۴/۳	۱۰/۷	۱۰/۴	۲/۱
۴/۶	۱/۴	۵/۳	۱۱/۲	۹/۴	۶/۹
۳/۳	۱/۷	۶/۲	۷/۳	۱۲/۳	۶/۸
۱۷/۰	۲۷/۶	۴/۰	۱۶/۸	۶/۸	۱۳/۱
۲/۳	۰/۷	۴/۲	۶/۰	۴/۹	۳/۶
۶/۱	۰/۷	۴/۲	۱۰/۳	۹/۳	۲/۲
۶/۱	۱/۳	۵/۷	۸/۳	۱۱/۲	۶/۷
۱۰/۰	۰/۸	۲/۸	۳/۲	۰/۱	۱/۷
۰/۸	۰/۵	۱/۰	۳/۴	۳/۵	۱/۸
۱/۲	۲/۸	۱۰/۳	۳/۶	۱/۵	۲/۰
۴/۴	۱۰/۱	۰/۴	۴/۳	۷/۰	۰/۱
۲/۰	۰/۷	۳/۳	۳/۳	۰/۴	۱/۷
۱/۶	۷/۵	۱۲/۹	۱۶/۸	۱۲/۹	۱۲/۵
۳/۱	۱/۸	۳/۹	۵/۴	۵/۶	۳/۳

رو به بهبودی برخوردار شده است؛ به گونه‌ای‌که در بخش اقتصادی بدون نفت از منفی ۱/۸ درصد در سه ماهه اول سال ۱۳۹۵ به ترتیب به رشد مثبت ۵/۴، ۵/۶ و ۵/۶ درصدی طی فصل دوم تا چهارم رسیده و نهایتاً از منفی ۳/۱ درصد در سال ۱۳۹۴ به رشد ۳/۳ درصدی در پایان سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است.

در بخش "ساختمان"، ارزش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ساختمان مناطق شهری در سال ۱۳۹۵ به قیمت‌های جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل از آن ۱۴/۱ درصد کاهش یافته است. با اعمال شاخص‌های قیمتی منطاز و ارزش ارزش افزوده ساختمان‌های خصوصی به قیمت‌های جاری و همچنین با احتساب ارزش افزوده ساختمان‌های دولتی، نرخ رشد بخش "ساختمان" در سال ۱۳۹۵ (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) در حدود منفی ۱۳/۱ درصد برآورد می‌شود.

انتظار می‌رود با بهبود و تقویت ایجاد شده در بخش تولید و صادرات نفت خام و همچنین در حوزه مالیات، پرداخت هزینه‌های

اخبار داخلی

نرخ رشد اقتصادی پارسال ۵/۱۲ درصد اعلام شد

نسبیت به دوره مشابه سال قبل از آن نشان دهنده کاهش رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به میزان ۳/۷ درصد است.
تشکیل سرمایه ثابت ناخالص متشکل از دو بخش ماشین آلات و ساختمان است، تشکیل سرمایه ناخالص ساختمان در سال ۱۳۹۵ نسبت به دوره مشابه سال قبل از آن ۷/۴ درصدکاهش یافته و تشکیل سرمایه ثابت ناخالص ماشین آلات هم طی دوره زمانی مذکور نسبت

سال	فصل اول	فصل دوم	فصل سوم	فصل چهارم	سال
۴/۶	۳/۵	۴/۱	۵/۰	۴/۴	۴/۲
۷/۲	۵۷/۶	۶۶/۲	۷۷/۷	۴۷/۱	۶۱/۶
۶/۱	۵/۱	۳/۰	۴/۱	۶/۴	۲/۲
۱۰/۵	۷/۸	۴/۳	۱۰/۷	۱۰/۴	۲/۱
۴/۶	۱/۴	۵/۳	۱۱/۲	۹/۴	۶/۹
۳/۳	۱/۷	۶/۲	۷/۳	۱۲/۳	۶/۸
۱۷/۰	۲۷/۶	۴/۰	۱۶/۸	۶/۸	۱۳/۱
۲/۳	۰/۷	۴/۲	۶/۰	۴/۹	۳/۶
۶/۱	۰/۷	۴/۲	۱۰/۳	۹/۳	۲/۲
۶/۱	۱/۳	۵/۷	۸/۳	۱۱/۲	۶/۷
۱۰/۰	۰/۸	۲/۸	۳/۲	۰/۱	۱/۷
۰/۸	۰/۵	۱/۰	۳/۴	۳/۵	۱/۸
۱/۲	۲/۸	۱۰/۳	۳/۶	۱/۵	۲/۰
۴/۴	۱۰/۱	۰/۴	۴/۳	۷/۰	۰/۱
۲/۰	۰/۷	۳/۳	۳/۳	۰/۴	۱/۷
۱/۶	۷/۵	۱۲/۹	۱۶/۸	۱۲/۹	۱۲/۵
۳/۱	۱/۸	۳/۹	۵/۴	۵/۶	۳/۳

رو به بهبودی برخوردار شده است؛ به گونه‌ای‌که در بخش اقتصادی بدون نفت از منفی ۱/۸ درصد در سه ماهه اول سال ۱۳۹۵ به ترتیب به رشد مثبت ۵/۴، ۵/۶ و ۵/۶ درصدی طی فصل دوم تا چهارم رسیده و نهایتاً از منفی ۳/۱ درصد در سال ۱۳۹۴ به رشد ۳/۳ درصدی در پایان سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است.

در بخش "ساختمان"، ارزش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ساختمان مناطق شهری در سال ۱۳۹۵ به قیمت‌های جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل از آن ۱۴/۱ درصد کاهش یافته است. با اعمال شاخص‌های قیمتی منطاز و ارزش ارزش افزوده ساختمان‌های خصوصی به قیمت‌های جاری و همچنین با احتساب ارزش افزوده ساختمان‌های دولتی، نرخ رشد بخش "ساختمان" در سال ۱۳۹۵ (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) در حدود منفی ۱۳/۱ درصد برآورد می‌شود.

انتظار می‌رود با بهبود و تقویت ایجاد شده در بخش تولید و صادرات نفت خام و همچنین در حوزه مالیات، پرداخت هزینه‌های

نسبیت به دوره مشابه سال قبل از آن نشان دهنده کاهش رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به میزان ۳/۷ درصد است.
تشکیل سرمایه ثابت ناخالص متشکل از دو بخش ماشین آلات و ساختمان است، تشکیل سرمایه ناخالص ساختمان در سال ۱۳۹۵ نسبت به دوره مشابه سال قبل از آن ۷/۴ درصدکاهش یافته و تشکیل سرمایه ثابت ناخالص ماشین آلات هم طی دوره زمانی مذکور نسبت

سال	فصل اول	فصل دوم	فصل سوم	فصل چهارم	سال
۴/۶	۳/۵	۴/۱	۵/۰	۴/۴	۴/۲
۷/۲	۵۷/۶	۶۶/۲	۷۷/۷	۴۷/۱	۶۱/۶
۶/۱	۵/۱	۳/۰	۴/۱	۶/۴	۲/۲
۱۰/۵	۷/۸	۴/۳	۱۰/۷	۱۰/۴	۲/۱
۴/۶	۱/۴	۵/۳	۱۱/۲	۹/۴	۶/۹
۳/۳	۱/۷	۶/۲	۷/۳	۱۲/۳	۶/۸
۱۷/۰	۲۷/۶	۴/۰	۱۶/۸	۶/۸	۱۳/۱
۲/۳	۰/۷	۴/۲	۶/۰	۴/۹	۳/۶
۶/۱	۰/۷	۴/۲	۱۰/۳	۹/۳	۲/۲
۶/۱	۱/۳	۵/۷	۸/۳	۱۱/۲	۶/۷
۱۰/۰	۰/۸	۲/۸	۳/۲	۰/۱	۱/۷
۰/۸	۰/۵	۱/۰	۳/۴	۳/۵	۱/۸
۱/۲	۲/۸	۱۰/۳	۳/۶	۱/۵	۲/۰
۴/۴	۱۰/۱	۰/۴	۴/۳	۷/۰	۰/۱
۲/۰	۰/۷	۳/۳	۳/۳	۰/۴	۱/۷
۱/۶	۷/۵	۱۲/۹	۱۶/۸	۱۲/۹	۱۲/۵
۳/۱	۱/۸	۳/۹	۵/۴	۵/۶	۳/۳

رو به بهبودی برخوردار شده است؛ به گونه‌ای‌که در بخش اقتصادی بدون نفت از منفی ۱/۸ درصد در سه ماهه اول سال ۱۳۹۵ به ترتیب به رشد مثبت ۵/۴، ۵/۶ و ۵/۶ درصدی طی فصل دوم تا چهارم رسیده و نهایتاً از منفی ۳/۱ درصد در سال ۱۳۹۴ به رشد ۳/۳ درصدی در پایان سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است.

در بخش "ساختمان"، ارزش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ساختمان مناطق شهری در سال ۱۳۹۵ به قیمت‌های جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل از آن ۱۴/۱ درصد کاهش یافته است. با اعمال شاخص‌های قیمتی منطاز و ارزش ارزش افزوده ساختمان‌های خصوصی به قیمت‌های جاری و همچنین با احتساب ارزش افزوده ساختمان‌های دولتی، نرخ رشد بخش "ساختمان" در سال ۱۳۹۵ (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) در حدود منفی ۱۳/۱ درصد برآورد می‌شود.

انتظار می‌رود با بهبود و تقویت ایجاد شده در بخش تولید و صادرات نفت خام و همچنین در حوزه مالیات، پرداخت هزینه‌های

هزینه‌های صورت گرفته در این حوزه دارد. همچنین حسب روال معمول و در پی تأکیدات ریاست جمهوری مبنی بر لزوم اصلاح سالی پایه حساب‌های ملی، اداره حساب‌های اقتصادی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران پس از تلاش و پیگیری‌های مستمر، ارقام حساب‌های ملی و رشد اقتصادی را بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ محاسبه و منتشر کرد.

این بانک تلاش می‌کند متناسب با تحولات فن آورانه، ساختاری و روابط نهادی اقتصاد، سال پایه داده و در سری زمانی آمارهای اقتصادی تجدیدنظر کند. نخستین تجدیدنظر در سال پایه بانک مرکزی به سال ۱۳۴۸ برمی‌گردد و پس از آن، در سال‌های ۱۳۵۳، ۱۳۶۱، ۱۳۶۹، ۱۳۷۶ و ۱۳۸۳ هم سال پایه مورد تجدیدنظر قرار گرفته تا به هر بار تجدید نظر در سال پایه، ارقام حساب‌های ملی ایران مورد بازنگری قرار گرفته و سری زمانی سازگاری تولیدو منتشر شده است.

با عنایت به توضیحات مذکور در خصوص تحولات گوناگون ساختاری، نهادی و تغییر در ساختارها و خدمات تولید کننده و مصرف کننده، این بانک هم اکنون محاسبات تجدیدنظر در ارقام حساب‌های ملی ایران بر اساس سال پایه ۱۳۹۰ را تا ارقام سال ۱۳۹۵ محاسبه و تکمیل کرده است.

به یادآوری است که عمدت‌ترین منابع آماری به منظور محاسبه ارقام هزینه ناخالص داخلی را منابعی نظیر طرح آماري بودجه، گزارش در مناطق شهری ایران (اداره آمار اقتصادی بانک مرکزی)، تبیین نحوه انتقال حساب‌های ملی (وزارت امور اقتصادی و دارایی)، آمار صادرات و واردات گمرک جمهوری اسلامی ایران و آمار تراز پرداخت‌های خارجی کشور (بانک مرکزی) تشکیل می‌دهند.

در خامه‌خاطر نشان می‌سازد: ارقام حساب‌های ملی سال ۱۳۹۵ بر اساس برآوردهای اولیه حاصل از محاسبات فصلی تنظیم شده، مقدماتی بوده و طبق روال معمول در معرض تجدید نظر قرار دارد. بر اساس داده‌های حاصل از منابع آماری و برآوردهای مقدماتی انجام شده در خصوص تولید ناخالص داخلی کشور، نتایج اولیه نشان دهنده آن است که در سال ۱۳۹۵تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ و ۵۹۶۶۸۰/۵ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۴ و ۶۶۸۱۱۰/۹ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۵افزایش یافته است.

آزمایشات فنی توانسته هیچ ستارهای در دریافت کند، زیرا هنگام تصادف علاوه بر اینکه سقف آن خم می‌شود، درهای آن باز شده و احتمال اینکه سرنشین‌ها به بیرون خودرو پرتاب شوند را افزایش می‌دهد. علاوه بر این، قطعات داخل جلولی خودرو، صدهم صدهیدی به سرنشین‌ها خواهد زد؛ به طوری که آسیب وارد شده به آدمک تست راننده دراخته سر، گردن وایالته درحد قرمز است که نمی‌تواند وضع خوبی باشد.

گزارش در ادامه اعلام می‌کند: با عنایت به فضای غیرقابلتبی

بازار خودرو در ایران و نبود ارقام

خودروسوارها در رعایت و رعایت ارقام

سطح ایمنی، به نظر می‌رسد نهاد

حاکمیت و متولی امر نباید بر

واقعیت این موارد ایمنی و ایجاری

کردن آنها با توجه به رعایت آثار

اجتماعی – اقتصادی و میزان تلفات

انسانی تصادفات خودرو نظرات

و تأکید کند. همچنین لازم است

خودروهای مشمول قرارداداست

جدید خودرویی که قرار است

در کشور تولید شوند هم براساس

سطح ایمنی این مدل خودروها در

آرژوا مورد تست ایمنی قرار گیرند.

مدیرعامل شرکت شناسا اعلام کرد تولید یک ربات کمک حرکتی، با حمایت بانک پاس

در زمان وقوع بحران در یک جامعه، رسانه‌ها مسئولیت سنگینی بر عهده دارند. از یک طرف باید به اطلاع‌رسانی‌های دقیق و شفاف درباره بحران بپردازند و از طرف دیگر نقش پلی ارتباطی میان مردم و مسئولان را ایفا کنند. در صورتی که این ارتباط به‌درستی برقرار شود، غلبه بر پیامدهای بحران بسیار آسان‌تر خواهد شد، اما اگر این اتفاق نیفتد، رسانه ممکن‌است خود به عاملی برای دام‌زدن به بحران تبدیل شود.

روزنامه‌نگاری در یکروزپیشگیرانه

در سال است که دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی رسانه‌های معاونت امور مطبوعاتی و اطلاع‌رسانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دوره‌آموزشی «روزنامه‌نگاری حوزه آسیب‌های اجتماعی رویکردپیشگیرانه» را برای خبرنگاران این حوزه برگزار می‌کند. به گفته آقای کهنسال، کارشناس ارتباطات و مجری برنامه، این کارگاه می‌تواند خلأ پرداختن به مباحث پیشگیرانه به شکل تخصصی در جامعه را برطرف سازد.

وی می‌افزاید: پیشگیری، یک بحث علمی و فرآیندی است که باید دید در این میان، اطلاع‌رسانی شفاف چه نقشی دارد؟ مرز خطر و هشدار کجاست؟ کجا امنیت‌روانی جامعه را انتشار اخبار به‌هم می‌ریزد و مسئولیت‌های اجتماعی و اخلاقی حرفه‌ای روزنامه‌نگاران در این شرایط باید چگونه عمل کند؟

سرهنگ دکتر غلامحسین بیابانی – رئیس مرکز تحقیقات پژوهشگاه پلیس آگاهی نیز با بیان این‌که جامعه ما جامعه‌ای اخلاقی و مذهبی است، می‌افزاید: فعالیت‌های رسانه‌ای هم در کشور ما باید با توجه به عرف جامعه عمل کند.

وی می‌افزاید: روزنامه نگاران در انعکاس اخبار جرایم، سه قانون را در نظر می‌گیرند. اولاً آنها می‌خواهند جرایمی را انعکاس بدهند که ۲۴ ساعت دوام داشته باشند، ثانیاً به دنبال جرایم نادر باشند و ثالثاً به دنبال ساده به شکل سازمان‌یافته در آید. به عنوان مثال در تهران سالانه یک یا دو مورد اسیدپاشی به وقوع می‌پیوست، اما بلافاصله بعد از انتشار اخبار اسیدپاشی‌های اصفهان، در تهران هم شاهد وقوع حادثه مشابه بودیم. به گفته دکتر علی اصغر محمکی –استادیار پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، روزنامه نگارو تحقیقی باید بر ۴ موضوع تسلط داشته‌باشد تا بتواند رویکردی پیشگیرانه را در پیش گیرد: ویژگی‌ها

و نیازهای مخاطبان جامعه هدف را بشناسد،نسبت بهمسایل،مشکلات، ظرفیت‌ها، نیازها و اولویت‌های جامعه هدف آشنایی داشته‌باشد، موفقه‌ها و ملاحظات رویکرد پیشگیرانه در مهار، کنترل و مدیریت آسیب‌های اجتماعی را بداند و از ظرفیت‌های روزنامه‌نگاری به ویژه گزارشگری تحقیقی، شناخت

ترویج رفتارهای معطوف به انتخاب زندگی سالم. وی می‌افزاید: کار با رسانه در حوزه سلامت دشوار است و چالش‌های عمده‌ای را به دنبال دارد که یکی از مهم‌ترین آنها، قابلیت تأویل و تفسیرهای فراوان است. گاهی می‌خواهید به قصد تغییر یک رفتار بنویسید اما نتیجه

نقش رسانه‌ها در کنترل بحران‌ها و آسیب‌های اجتماعی

اطلاع‌رسانی در مرزهای خطر و هشدار

دیگری می‌دهد. تنوع مخاطبان در کنار قابلیت تغییر پیام شما، کار را سخت‌تر می‌کند.

شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد برخی اقدامات رسانه‌ای با هدف کاهش مصرف سیگار، باعث افزایش مصرف آن شده‌است؛ نتایج پژوهشی در آمریکا طی سال‌های ۲۰۰۸–۲۰۰۷ میلادی نشان‌داد که میزان (کمیت و کیفیت) پیام‌های و رفتارهای جامعه، مجرز و ثابت شده است. در حوزه سلامت، دست‌کم ۳ رسالت اصلی برای رسانه در نظر گرفته می‌شود که عبارتند از تغییر سیاست‌های موجود در راستای رسیدن به اهداف حوزه سلامت، توسعه دانش و سواد سلامت در سطوح مختلف جامعه و

درست و کافی داشته‌باشد.

دشواری فعالیت‌های رسانه‌ای در حوزه سلامت

دکتر محسن روشن‌پژوه –

معاون پیشگیری و درمان اعتیاد سازمان بهزیستی، می‌گوید: نقش و جایگاه رسانه در حوزه‌های گوناگون اجتماعی و در تغییر سیاست‌ها، افکار عمومی، برنامه‌ها و رفتارهای جامعه، مجرز و ثابت شده است. در حوزه سلامت، دست‌کم ۳ رسالت اصلی برای رسانه در نظر گرفته می‌شود که عبارتند از تغییر سیاست‌های موجود در راستای رسیدن به اهداف حوزه سلامت، توسعه دانش و سواد سلامت در سطوح مختلف جامعه و

فرهیضای می‌تواند رفتارهای سالم را ترویج دهد، زیرا هر مخاطبی به پیامی متناسب با درک و فهم و جایگاه خودش نیاز دارد. معاون پیشگیری و درمان اعتیاد سازمان بهزیستی می‌افزاید: دیگر الزام اساسی، شناخت دقیق موضوع است. کسی که سواد کافی درباره مشارکت‌های مدنی و جرایم و اعتیاد و توسعه اقتصادی نداشته باشد، نمی‌تواند در کارش از مدل استفاده کند. بنابراین صرفاً احساسات و برداشت خود از موضوع را منتقل می‌کند که خیلی خطرناک است.

تعامل مدیران بحران با رسانه‌ها

«اصحاب رسانه چقدر دانش

ارتباطات خطسر را می‌دانند و به کار می‌گیرند و مدیران بالایا چقدر مهارت ارتباط با رسانه را دارند؟ رسانه برای پاسخ به این پرسش، در سال ۱۳۹۲ سناریوی یک حادثه شهری با عنوان نمونه به ۳۳ خبرنگار محور با تأکید بر پیشگیری از اعتیاد، شگفت آن که فقط دو نفر از آنها باید تحلیل دقیقی از مخاطبان داشته باشیم تا بدانیم پیام ما بر اساس چه

ارتباطات شفاف، دقیق و به موقع به آنان است. همچنین تاکتیک‌های رسانه‌ای در پاسخ به حوادث به چند گروه تقسیم می‌شود، مصاحبه و خبر واقعی، مصاحبه و خبر چالشی که در تلاش برای عالت‌یابی، اظهارنهی و پیدا کردن مقصر است و بالاخره مصاحبه و خبر احساسی که در پی تحریک احساسات مردم و مدیران به منظور تصمیم‌گیری‌های مقطعی و نادرست است.

وی تأکید می‌کند: بهترین رویکرد رسانه‌ها در مواجهه با حوادث و بلایا، رویکرد ارتباطی، بهترین الگوی همدردی و همراهی با سیستم مدیریت بحران و بهترین تاکتیک، انجام مصاحبه‌های

وی تأکید می‌کند: بهترین رویکرد رسانه‌ها در مواجهه با حوادث و بلایا، رویکرد ارتباطی، بهترین الگوی همدردی و همراهی با سیستم مدیریت بحران و بهترین تاکتیک، انجام مصاحبه‌های

سلاحی به نام رسانه

در هشتمین کنگره سلامت در حوادث و بلایا، دکتر محمدعلی حسینی، در سخنرانی به نیابت از

* سرهنگ دکتر غلامحسین بیابانی – رئیس مرکز تحقیقات پژوهشگاه پلیس آگاهی: با اطلاع‌رسانی‌های نادرست، جرایم می‌تواند از فرد به گروه منتقل شود، و آن حالت ساده به شکل سازمان یافته در آید

دکتر محسن روشن‌پژوه معاون پیشگیری و درمان اعتیاد سازمان بهزیستی: کار با رسانه در حوزه سلامت دشوار است و چالش‌های عمده‌ای به دنبال دارد که یکی از مهم‌ترین آنها، قابلیت تأویل و تفسیرهای

همسرش، دکتر بهناز حبیب خدا، با اشاره به نقش رسانه‌ها در حوادث و بلایا می‌گوید: در عصر اطلاعات، بزرگ‌ترین سلاح دنیا، رسانه است؛ سلاحی که اگر درست استفاده نشود، تبدیل به مخرب‌ترین ابزار می‌شود. پس باید آن را به خوبی بشناسیم و اطلاعات را مبتنی همه چیز قرار بدهیم. بعد از جنگ جهانی دوم، کشورهای توسعه‌یافته دیگر عملاً احتمال جنگ را جدی نمی‌بینند و از این تغییر فقط برای مناطقی مانند خاورمیانه استفاده می‌کنند

وی می‌افزاید: بسیار مهم است که اطلاعات از چه کانالی به دست ما می‌رسد و آیا صحت و سقم دارد یا؟ رسانه‌ها انتقال‌دهنده فرهنگ‌ها و افکار و آموزش‌های مربوط به آن است و رسانه‌های گروهی، یک نهاد اجتماعی را تشکیل می‌دهند که به تولید و توزیع دانش در حیطه‌ای همدردی و همراهی با ذی‌نفعان، شما دیدید که چطور بخیه چانه یک کودک، وزیر و سیستم بهداشت و درمان کشور را به چالش کشید،

حال‌آن‌که ممکن است سالانه ده‌ها نفر به دلیل اشتباهات پزشکی فوت کنند

نشریات به چند گروه رسانه‌های چاپی، رسانه‌های الکترونیک، رسانه‌های دیجیتال و رسانه‌های سایبری تقسیم می‌شوند و در سه مقطع پیش، حین و پس از بحران، نقش دارند. دکتر محمدعلی حسینی با بیان این موضوع می‌گوید: یک اشتباه کوچک در رسانه می‌تواند در مدیریت بحران اشکالات زیادی به وجود بیاورد. به هنگام زلزله بهم، شنیدم که خبرنگار از کسی پرسید به چه چیزی نیاز دارید؟ آن شخص پاسخ داد نان؛ بعد از آن ملت آن قدر نان می‌خریدند و به منطقه ارسال می‌کردند که در دیگر شهرها نان پیدا نمی‌شد! درحالی‌که اغلب سوله‌های آرد و بیشترین مقدار نان در اختیار دولت و ارتش است.

دکتر حسینی تأکید می‌کند: مدیر اجرایی باید جلودار و در

با بیان این موضوع، خشونت را در کلی‌ترین معنا، استفاده عمدی از نیروی فیزیکی و قدرت علیه خود، دیگری یا جامعه می‌نامد که منجر به ضعف، مرگ و رشد انواع معلولیت‌ها می‌شود. وی می‌افزاید: هرگز هیچ عملی جدا از نظام اجتماعی خود تعریف نمی‌شود و انگیزه و بلر یک کنش ابتدا در ذهنیت انسان شکل می‌گیرد و در عینیت به منصفه ظهور می‌رسد. «جان استوارت‌هال»، نظریه پرداز انگلیسی، می‌گوید بازنمایی ذهنی یعنی این که فرد بر مبنای تجارب و جهان معرفت شناختی خود رفتار می‌کند و ممکن است به خشونت دامن زند.

دکتر شکرپگی در تقسیم‌بندی انواع خشونت می‌گوید: خشونت فرد علیه خودش به مواردی مانند خودآزاری و خودکشی گفته می‌شود. انواع دیگری از خشونت، خشونت‌های بین‌فردی، خصوصی، گروهی، نژادی و فعالیت‌های

* عباس اسدانتقی زاده دکترای تخصصی سلامت در حوادث و بلایا: در حادثه آتش‌سوزی ساختمان پلاسکو، الگوی اغلب رسانه‌ها، پوشش حادثه با توجه کمتر به میزان نیاز جامعه بود

* دکتر علویه شکر بیگی – جامعه‌شناس:

رویکرد برخی رسانه‌ها به هنگام پوشش دادن اخبار، مصداقی از خشونت به حساب می‌آید

داریوش آرمان – روز نامه‌نگار: دانشجوی روزنامه‌نگاری باید از نرم‌های ۲ و ۳ دانشگاه در تخریبی به در دانشکده‌ها روزنامه نگار تربیت نمی‌شود، حلال آن که

دانشجوی روزنامه‌نگاری ممکن است، جامعه‌شناسان، ریشه‌های خشونت را در توزیع نابرابر امتیازها و فرصت‌ها می‌داند. خشونت در جامعه قانون‌مدار لزوماً مهار نمی‌شود بلکه کنترل‌آن به اخلاق نیاز دارد.

دکتر شکرپگی گونه دیگری از خشونت را به تعریف خودش، «خشونت رسانه‌ای» می‌نامد و آن را به خشونتِ تعبیر می‌کند که در فضای مجازی رقم می‌خورد.

روزنامه‌نگاری در حوزه آسیب‌های انجمنی

در یکی از کلاس‌های تخصصی دوره آموزش روزنامه‌نگاری پیشگیرانه، دکتر گیتا علی‌آبادی – استاد علوم ارتباطات، با بیان این‌که رسانه در شکل‌گیری

برخی وقایع و رویدادها عامل مهمی است، می‌افزاید: فعلاً این حوزه باید توجه‌کنند که مطالب‌شان جنبه بداموزی نداشته‌باشد. تا به ترویج خشونت نینجامد. آنها باید جنبه‌های هشداردهی و آگاهی‌بخشی را در نظر بگیرند و از

دوشنبه ۲۹ خرداد ۱۳۹۶ - ۲۴ رمضان ۱۴۳۸ - ۱۹ ژوئن ۲۰۱۷ - سال نو دو یکم - شماره ۲۶۷۴۷

تصاویر خشونت‌آمیز استفاده نکند. همچنین در انتشار نام و عنوان افراد دقت داشته‌باشند و تا وقتی جرم شخصی ثابت نشده و مرجع قضایی راجع به او حکم ن داده‌است، حروف ابتدای اسم او را چاپ کنند

و عناوین دزد و قاتل را برایش به کار نبرند. البته معمولاً در این گونه موارد دقت می‌شود، زیرا در غیر این صورت ممکن است عواقب قضایی داشته‌باشد.

درباره روزنامه‌نگاری در حوزه آسیب‌های اجتماعی می‌گوید: کلیات اخبار مانند هم است و آنچه آنها را متمایز می‌کند، جزئیات است. به عمق دادن به خبر و پرداختن به جزئیات، می‌توان خبر جذاب‌تری تهیه کرد. یک حوادث نویس باید رمان و داستان‌ها را بخواند، از آثار گابریل گارسیا مارکز نویسنده کلمبیایی گرفته تا خاصی در غیر جلال آل احمد که گزارش‌های شاهکاری است.

وی می‌افزاید: هیچ وقت

آنچه می‌بینید، همه حقیقت نیست. عکس معروف تیراندازی یک زن‌آل ویتنامی به سر سرباز ویت کنگ، زندگی را از زسرال را از بین برد. عکاس آن عکس بعدها اعتراف کرد که اشتباه کرده است و به هر حال آنجا میدان جنگ بود.

داریوش آرمان – روزنامه‌نگار نیز می‌گوید: ما باید برای پیشگیری از وقوع جرم، جریان‌سازی کنیم. الان در حالی که خبرنگار حوادث باید فعال‌ترین خبرنگاران باشد، اغلب آنها پشت میزینش شده‌اند و این یک آفت دیگر آن است که در دانشکده‌ها روزنامه نگار تربیت نمی‌شود، حلال آن که

دانشجوی روزنامه‌نگاری ممکن است، جامعه‌شناسان، ریشه‌های خشونت را در توزیع نابرابر امتیازها و فرصت‌ها می‌داند. خشونت در جامعه قانون‌مدار لزوماً مهار نمی‌شود بلکه کنترل‌آن به اخلاق نیاز دارد.

دکتر شکرپگی گونه دیگری از خشونت را به تعریف خودش، «خشونت رسانه‌ای» می‌نامد و آن را به خشونتِ تعبیر می‌کند که در فضای مجازی رقم می‌خورد.

روزنامه‌نگاری در حوزه آسیب‌های انجمنی

در یکی از کلاس‌های تخصصی دوره آموزش روزنامه‌نگاری پیشگیرانه، دکتر گیتا علی‌آبادی – استاد علوم ارتباطات، با بیان این‌که رسانه در شکل‌گیری

برخی وقایع و رویدادها عامل مهمی است، می‌افزاید: فعلاً این حوزه باید توجه‌کنند که مطالب‌شان جنبه بداموزی نداشته‌باشد. تا به ترویج خشونت نینجامد. آنها باید جنبه‌های هشداردهی و آگاهی‌بخشی را در نظر بگیرند و از

دانشجوی روزنامه‌نگاری ممکن است، جامعه‌شناسان، ریشه‌های خشونت را در توزیع نابرابر امتیازها و فرصت‌ها می‌داند. خشونت در جامعه قانون‌مدار لزوماً مهار نمی‌شود بلکه کنترل‌آن به اخلاق نیاز دارد.

دکتر شکرپگی گونه دیگری از خشونت را به تعریف خودش، «خشونت رسانه‌ای» می‌نامد و آن را به خشونتِ تعبیر می‌کند که در فضای مجازی رقم می‌خورد.

روزنامه‌نگاری در حوزه آسیب‌های انجمنی

در یکی از کلاس‌های تخصصی دوره آموزش روزنامه‌نگاری پیشگیرانه، دکتر گیتا علی‌آبادی – استاد علوم ارتباطات، با بیان این‌که رسانه در شکل‌گیری

برخی وقایع و رویدادها عامل مهمی است، می‌افزاید: فعلاً این حوزه باید توجه‌کنند که مطالب‌شان جنبه بداموزی نداشته‌باشد. تا به ترویج خشونت نینجامد. آنها باید جنبه‌های هشداردهی و آگاهی‌بخشی را در نظر بگیرند و از

دانشجوی روزنامه‌نگاری ممکن است، جامعه‌شناسان، ریشه‌های خشونت را در توزیع نابرابر امتیازها و فرصت‌ها می‌داند. خشونت در جامعه قانون‌مدار لزوماً مهار نمی‌شود بلکه کنترل‌آن به اخلاق نیاز دارد.

دکتر شکرپگی گونه دیگری از خشونت را به تعریف خودش، «خشونت رسانه‌ای» می‌نامد و آن را به خشونتِ تعبیر می‌کند که در فضای مجازی رقم می‌خورد.

روزنامه‌نگاری در حوزه آسیب‌های انجمنی

در یکی از کلاس‌های تخصصی دوره آموزش روزنامه‌نگاری پیشگیرانه، دکتر گیتا علی‌آبادی – استاد علوم ارتباطات، با بیان این‌که رسانه در شکل‌گیری

برخی وقایع و رویدادها عامل مهمی است، می‌افزاید: فعلاً این حوزه باید توجه‌کنند که مطالب‌شان جنبه بداموزی نداشته‌باشد. تا به ترویج خشونت نینجامد. آنها باید جنبه‌های هشداردهی و آگاهی‌بخشی را در نظر بگیرند و از

دانشجوی روزنامه‌نگاری ممکن است، جامعه‌شناسان، ریشه‌های خشونت را در توزیع نابرابر امتیازها و فرصت‌ها می‌داند. خشونت در جامعه قانون‌مدار لزوماً مهار نمی‌شود بلکه کنترل‌آن به اخلاق نیاز دارد.

دکتر شکرپگی گونه دیگری از خشونت را به تعریف خودش، «خشونت رسانه‌ای» می‌نامد و آن را به خشونتِ تعبیر می‌کند که در فضای مجازی رقم می‌خورد.

روزنامه‌نگاری در حوزه آسیب‌های انجمنی

در یکی از کلاس‌های تخصصی دوره آموزش روزنامه‌نگاری پیشگیرانه، دکتر گیتا علی‌آبادی – استاد علوم ارتباطات، با بیان این‌که رسانه در شکل‌گیری

برخی وقایع و رویدادها عامل مهمی است، می‌افزاید: فعلاً این حوزه باید توجه‌کنند که مطالب‌شان جنبه بداموزی نداشته‌باشد. تا به ترویج خشونت نینجامد. آنها باید جنبه‌های هشداردهی و آگاهی‌بخشی را در نظر بگیرند و از

دانشجوی روزنامه‌نگاری ممکن است، جامعه‌شناسان، ریشه‌های خشونت را در توزیع نابرابر امتیازها و فرصت‌ها می‌داند. خشونت در جامعه قانون‌مدار لزوماً مهار نمی‌شود بلکه کنترل‌آن به اخلاق نیاز دارد.

دکتر شکرپگی گونه دیگری از خشونت را به تعریف خودش، «خشونت رسانه‌ای» می‌نامد و آن را به خشونتِ تعبیر می‌کند که در فضای مجازی رقم می‌خورد.

روزنامه‌نگاری در حوزه آسیب‌های انجمنی

در یکی از کلاس‌های تخصصی دوره آموزش روزنامه‌نگاری پیشگیرانه، دکتر گیتا علی‌آبادی – استاد علوم ارتباطات، با بیان این‌که رسانه در شکل‌گیری

مصاحبه‌های واقعی بود، گرچه از انجام مصاحبه‌های چالشی و احساسی هم دریغ نشد. آیا در همان زمان، هیچ رویکرد آموزشی وجود داشت که به طور مثال، نحوه استفاده درست از کیسول‌های آتش‌نشانی را به مردم آموزش دهد؟

وی می‌افزاید: در سیل سیرجان، با انجام یک اقدام احساسی، رئیس

به منظور تصمیم‌گیری‌های مقطعی و نادرست است.

وی تأکید می‌کند: بهترین رویکرد رسانه‌ها در مواجهه با حوادث و بلایا، رویکرد ارتباطی، بهترین الگوی همدردی و همراهی با سیستم مدیریت بحران و بهترین تاکتیک، انجام مصاحبه‌های

وی تأکید می‌کند: بهترین رویکرد رسانه‌ها در مواجهه با حوادث و بلایا، رویکرد ارتباطی، بهترین الگوی همدردی و همراهی با سیستم مدیریت بحران و بهترین تاکتیک، انجام مصاحبه‌های

* سرهنگ دکتر غلامحسین بیابانی – رئیس مرکز تحقیقات پژوهشگاه پلیس آگاهی: با اطلاع‌رسانی‌های نادرست، جرایم می‌تواند از فرد به گروه منتقل شود، و آن حالت ساده به شکل سازمان یافته در آید

دکتر محسن روشن‌پژوه معاون پیشگیری و درمان اعتیاد سازمان بهزیستی: کار با رسانه در حوزه سلامت دشوار است و چالش‌های عمده‌ای به دنبال دارد که یکی از مهم‌ترین آنها، قابلیت تأویل و تفسیرهای

همسرش، دکتر بهناز حبیب خدا، با اشاره به نقش رسانه‌ها در حوادث و بلایا می‌گوید: در عصر اطلاعات، بزرگ‌ترین سلاح دنیا، رسانه است؛ سلاحی که اگر درست استفاده نشود، تبدیل به مخرب‌ترین ابزار می‌شود. پس باید آن را به خوبی بشناسیم و اطلاعات را مبتنی همه چیز قرار بدهیم. بعد از جنگ جهانی دوم، کشورهای توسعه‌یافته دیگر عملاً احتمال جنگ را جدی نمی‌بینند و از این تغییر فقط برای مناطقی مانند خاورمیانه استفاده می‌کنند

وی می‌افزاید: بسیار مهم است که اطلاعات از چه کانالی به دست ما می‌رسد و آیا صحت و سقم دارد یا؟ رسانه‌ها انتقال‌دهنده فرهنگ‌ها و افکار و آموزش‌های مربوط به آن است و رسانه‌های گروهی، یک نهاد اجتماعی را تشکیل می‌دهند که به تولید و توزیع دانش در حیطه‌ای همدردی و همراهی با ذی‌نفعان، شما دیدید که چطور بخیه چانه یک کودک، وزیر و سیستم بهداشت و درمان کشور را به چالش کشید،

حال‌آن‌که ممکن است سالانه ده‌ها نفر به دلیل اشتباهات پزشکی فوت کنند

نشریات به چند گروه رسانه‌های چاپی، رسانه‌های الکترونیک، رسانه‌های دیجیتال و رسانه‌های سایبری تقسیم می‌شوند و در سه مقطع پیش، حین و پس از بحران، نقش دارند. دکتر محمدعلی حسینی با بیان این موضوع می‌گوید: یک اشتباه کوچک در رسانه می‌تواند در مدیریت بحران اشکالات زیادی به وجود بیاورد. به هنگام زلزله بهم، شنیدم که خبرنگار از کسی پرسید به چه چیزی نیاز دارید؟ آن شخص پاسخ داد نان؛ بعد از آن ملت آن قدر نان می‌خریدند و به منطقه ارسال می‌کردند که در دیگر شهرها نان پیدا نمی‌شد! درحالی‌که اغلب سوله‌های آرد و بیشترین مقدار نان در اختیار دولت و ارتش است.

دکتر حسینی تأکید می‌کند: مدیر اجرایی باید جلودار و در

روزنامه‌نگاری در حوزه آسیب‌های انجمنی

در یکی از کلاس‌های تخصصی دوره آموزش روزنامه‌نگاری پیشگیرانه، دکتر گیتا علی‌آبادی – استاد علوم ارتباطات، با بیان این‌که رسانه در شکل‌گیری

برخی وقایع و رویدادها عامل مهمی است، می‌افزاید: فعلاً این حوزه باید توجه‌کنند که مطالب‌شان جنبه بداموزی نداشته‌باشد. تا به ترویج خشونت نینجامد. آنها باید جنبه‌های هشداردهی و آگاهی‌بخشی را در نظر بگیرند و از

دانشجوی روزنامه‌نگاری ممکن است، جامعه‌شناسان، ریشه‌های خشونت را در توزیع نابرابر امتیازها و فرصت‌ها می‌داند. خشونت در جامعه قانون‌مدار لزوماً مهار نمی‌شود بلکه کنترل‌آن به اخلاق نیاز دارد.

دکتر شکرپگی گونه دیگری از خشونت را به تعریف خودش، «خشونت رسانه‌ای» می‌نامد و آن را به خشونتِ تعبیر می‌کند که در فضای مجازی رقم می‌خورد.

روزنامه‌نگاری در حوزه آسیب‌های انجمنی

در یکی از کلاس‌های تخصصی دوره آموزش روزنامه‌نگاری پیشگیرانه، دکتر گیتا علی‌آبادی – استاد علوم ارتباطات، با بیان این‌که رسانه در شکل‌گیری

برخی وقایع و رویدادها عامل مهمی است، می‌افزاید: فعلاً این حوزه باید توجه‌کنند که مطالب‌شان جنبه بداموزی نداشته‌باشد. تا به ترویج خشونت نینجامد. آنها باید جنبه‌های هشداردهی و آگاهی‌بخشی را در نظر بگیرند و از

دانشجوی روزنامه‌نگاری ممکن است، جامعه‌شناسان، ریشه‌های خشونت را در توزیع نابرابر امتیازها و فرصت‌ها می‌داند. خشونت در جامعه قانون‌مدار لزوماً مهار نمی‌شود بلکه کنترل‌آن به اخلاق نیاز دارد.

دکتر شکرپگی گونه دیگری از خشونت را به تعریف خودش، «خشونت رسانه‌ای» می‌نامد و آن را به خشونتِ تعبیر می‌کند که در فضای مجازی رقم می‌خورد.

روزنامه‌نگاری در حوزه آسیب‌های انجمنی

در یکی از کلاس‌های تخصصی دوره آموزش روزنامه‌نگاری پیشگیرانه، دکتر گیتا علی‌آبادی – استاد علوم ارتباطات، با بیان این‌که رسانه در شکل‌گیری

برخی وقایع و رویدادها عامل مهمی است، می‌افزاید: فعلاً این حوزه باید توجه‌کنند که مطالب‌شان جنبه بداموزی نداشته‌باشد. تا به ترویج خشونت نینجامد. آنها باید جنبه‌های هشداردهی و آگاهی‌بخشی را در نظر بگیرند و از

دانشجوی روزنامه‌نگاری ممکن است، جامعه‌شناسان، ریشه‌های خشونت را در توزیع نابرابر امتیازها و فرصت‌ها می‌داند. خشونت در جامعه قانون‌مدار لزوماً مهار نمی‌شود بلکه کنترل‌آن به اخلاق نیاز دارد.

دکتر شکرپگی گونه دیگری از خشونت را به تعریف خودش، «خشونت رسانه‌ای» می‌نامد و آن را به خشونتِ تعبیر می‌کند که در فضای مجازی رقم می‌خورد.

روزنامه‌نگاری در حوزه آسیب‌های انجمنی

در یکی از کلاس‌های تخصصی دوره آموزش روزنامه‌نگاری پیشگیرانه، دکتر گیتا علی‌آبادی – استاد علوم ارتباطات، با بیان این‌که رسانه در شکل‌گیری

آگهی مزایده سهام

به انضمام سهام ناشی از تبدیل ۱۵۲،۸۹۳،۱۹ میلیون ریال از مطالبات بانک به سرمایه

را یکجا و بصورت نقد یا اقساطی، از طریق مزایده و تحت شرایط اعلامی واگذار نماید.

قیمت پایه مورد مزایده: ۱۹،۸۹۳ میلیارد ریال

سپرده شرکت در مزایده: ۶۰۰ میلیارد ریال

(بصورت چک بانکی در وجه حساب شماره ۳۲۵۳۷۶۸۶۱ اداره کل تدارکات نزد شعبه مرکزی بانک کشاورزی)

واحد تولیدی مورد مزایده، واقع درمنطقه دیمچه شهرستان شوشتر استان خوزستان، دارای بیش از ۴۵۰۰۰ هکتار اراضی در

اختیار که از این میزان قریب ۲۵۳۰۰هکتار اراضی دارای سند مالکیت قطعی شش‌دانگ ۱۱۵۰۰ هکتار اراضی در مرحله پیگیری

اخذ سند (بنجاق به نام کارون) و قریب ۶۱۰۰ هکتار اراضی منابع ملی در اختیار که سند در حال انتقال به بانک، و ۳۶۰۰ هکتار

اراضی به نام وزارت جهاد کشاورزی و در اختیار شرکت می باشد. اراضی مذکور از حیث کشت شامل ۲۵۰۰۰ هکتار تحت

کشت نیشکر، ۴۷۰۰ هکتار تحت کشت های غیرنیشکری، ۴۶۲ هکتار محدوده کمپ صنعتی و بیش از ۱۶۰۰۰ هکتار راههای

ارتباطی و کانالها، درین ها و... می باشد و آب مورد نیاز نیز از سد گتوند و سد دو با حق آبه قریب ۸۰ متر مکعب در ثانیه،

تامین می گردد.

واحد مذکور دارای کارخانه تولید شکر با ظرفیت قریب ۱۸۰ هزار تن در سال که با بازسازی گسترده، در بهترین شرایط در

حال فعالیت بوده و از مجموعه کاملی از تاسیسات جانبی شامل نیروگاه، انبارها، کارگاهها و سایر تاسیسات و تجهیزات مورد

نیاز برخوردار می باشد.

علاقمندان میتوانند از تاریخ نشر این آگهی همه روزه به استثنای روزهای پنج شنبه و سایر ایام تعطیل، از ساعت ۸ الی

۱۵ به معاونت امور مجامع شرکتهای بانک کشاورزی به نشانی: تهران – بزرگراه جلال آل احمد – نبش پاتریس لومومبا

شماره ۲۴۷ – طبقه چهارم – بال جنوب شرقی مراجعه و با اخذ اسناد مزایده و معرفی نامه، از محل عملیات شرکت

بازدید نمایند. متقاضیان شرکت در مزایده می باید پیشنهادات روشن ومشخص و امضاء شده خود را در برگ پیشنهاد

قیمت و همراه با برگ شرایط مزایده و برگ اطلاعات که تمامی اوراق آنها امضاء شده باشد در پاکت در بسته امضاء یا لاک

و مهر شده به همراه چک بانکی سپرده شرکت در مزایده حداکثر تا ساعت ۱۴ روز شنبه ۹۶/۴/۲۴ منحصرا به دفتر معاون

امورمجامع شرکتهای بانک کشاورزی به آدرس فوق تحویل و رسید دریافت نمایند.

پیشنهادات واصله راس ساعت ۹ صبح روز یکشنبه مورخ ۹۶/۴/۲۵ مفتوح و قرائت خواهد گردید. حضور شرکت

کنندگان در مزایده در این جلسه بلامانع خواهد بود.

بانک کشاورزی در قبول یارد هریک و یا رد همه پیشنهادات واصله مختار خواهد بود.

روش سخنوری علی (ع)

جرج جرداق	ترجمه محمدرضا انصاری	بخش دوم و پایانی
		
«امام علی، ندای عدالت انسانی» در زمینه بیان امام به‌ویژه در خطبه‌هایش، نوشته‌ام توجه کنید:		
نهج البلاغه از اندیشه و خیال و عاطفه نشانه‌هایی دارد. تا هنگامی که انسان باقی است از خیال و عاطفه و اندیشه برخوردار است، این نشانه‌ها نیز با ذوق هنرزی‌بلندی، بستگی خواهد داشت. نهج البلاغه با نشانه‌های خود ارتباط خاصی دارد و با درک بلند و دوری که توأم با حرارت و مرق و علاقه به شناخت ماورای این حقیقت است، جاری می‌گردد.		

شوندگان و قدرت و مردانگی هر عربی را در زمینه احترام زن، مورد توجه قرار می‌دهد. او می‌داند بین اعراب کسانی هستند که به خاطر زن تجاوز کرده و به‌سلاطه بازگشته‌اند و به هیچ‌یک زخمی نرسیده و خونی از آنان ریخته نشده، ساکت نشسته‌اند!

آنگاه وحشت و حیرتی را که برآثر این کار عجیب در او به‌وجود آمده، امر از می‌دارد؛ زیرا دشمنان وی به باطل چنگ زده و از آن پشتیبانی می‌کنند و تبهکاری را پیشه خود ساخته و به شهر اتبار هجوم می‌برند، در حالی که پیروان او از حمایت حق دست برداشته و باعث ضعف و شکست آن می‌گردند! طبیعی است اسام در چنین موردی خشمناک می‌گردد و سخنانش که حاکی از خشمک درونی او می‌باشد، توأم با تندی و حرارت، در ضمن جملاتی مسجع و کوتاه بروز می‌کند: «وای بر شما! آماج تیر آنان قرار گرفته‌ای: به شما بورش می‌برند و حمله نمی‌کنید؛ با شما می‌جنگند و نمی‌جنگید؛ و معصیت خدا را می‌کنند و شما خشنود هستید!»

گاهی احساسات علی تحریک می‌شود و به صورت قطعاتی بروز می‌کنند که بعضی یا بعضی دیگر مزاحمت دارند، در چهره این جملات کوتاه و پی در پی: «هر گز ناتوان نشدم و نترسیدم، و خیانت نکردم و سستی ننمودم» گاهی هم این احساسات را ناحیه‌یک در درونی محرک گرم می‌شود و جمعیتی را که همه چیزخواه آنان است، در حالی که خودشان برآثر غفلت و سستی اراده‌خیرخواه خود نیستند، این جمله انقلابی و توأم با توهم مورد خطاب قرار داده، می‌گوید: «چاه شده است شما را! می‌بینم پدیدارید، اما در خوابید، و حاضرید اما غافلید، و شتو هستید، اما کردید، و سخن می‌گویید اما لایق!»

شرایط سخنوری

در عهد جاهلیت و اسلام به‌ویژه در عصر پیامبر و خلفای راشدین، گویندگان زیادی وجود داشتند و از آنجا که به سخنرانی‌ها نیاز شدیدی داشتند، با روش سخنوری، به بعضی هیچ کس در سخنوری به پای علی‌بن ابیطالب نرسیده است.

گفتار ساده و بی‌پایان نیز موند علی که از عناصر طبی و صناعت تشکیل می‌شد، از ارکان شخصیت او به شمار می‌رفت. گذشته از این، خداوند وسایل کامل دیگری که از شرایط سخنوری محسوب می‌شود، برای او آماده کرده بود؛ زیرا خداوند به سبب فطرت سالم، سلیقه رفیع و بلاغت جذاب جدا و امثال خاصه دارد؛ به‌دوام همان‌طور که به واسطه ذخایر علمی، او را از همگانیش جدا می‌ساخت و همچنین به خاطر برهان استوار و نیروی افتاء و نبوغ و بینش او، بدیده‌گوی، او را بر دیگران برتری داده بود. علاوه بر این، من راستی نامحدود را را که در هر طیفه مؤثری ضروری می‌باشد، به اینها اضافه می‌کنم. چنان که تجربه‌های تلخ فراوان وی را که در زمینه اخلاق و طایع مردم و صفات انسان و عوامل حیاتی اجتماعی برای عقل برورمندش کشف می‌شد، بنیاد برآموش کرد؛ گذشته از اینها، آن اعتقاد محکم و تزلزل‌ناپذیر، آن درد دمی‌جانی که با محبت و پاکدلی و سلامت و دین‌داری و عظمت هدف آمیخته بود، از امتیازات وی به شمار می‌رفت.

راستی برهان‌نظر از علی و عده محبذ بود، دیگری، مشرک‌فکر است؛ توأمین در میان شخصیت‌های تاریخی، کسی را که به عامر این شرایط باشد و به عنوان سخنگوی نمونه مردمی باشد، پیدا کنیم؛ کافلی است این شرایط را در نظر بگیرید، آنگاه نظری به گویندگان معروف شرق و غرب بیفتید؛ تا بداند گفته ما صحیح است و هیچ گونه اغراقی در آن وجود ندارد.

پسر ابوطالب دین‌داری منبر، خوددار و متین بود و به گفتار بدست و به خوشبختی کاملاً اطمینان داشت. هوش او نیرومند و درکش به حدی سریع بود که بر افکار مردم، خواسته‌های جمعیت تسلط داشت. روح او جفا و حریت و انسانیت و فضیلت سردار بود که حتی زیان محرم آمیزش را به جهت در داشت گویم‌ای شد، مردم به‌خوبی احساس می‌کردند که علی فضایل خوب‌تر است و انسانیت خاموشی قرار می‌گیرد تا آنکه سخن‌سازی علی^ع را باید اساسی بلاغت عرب دانست. ابوهال عسکری نویسنده کتاب «الصانعین» می‌گوید: تنها ایراد معانی مهم نیست؛ بلکه زیبایی و صفا و ایلی لفظ که توأم با صحت ترکیب و اسلوب باشد و از بار بستی نظم و تألیف، خالی باشد، نیز شرط است.

بعضی از این الفاظ به قدری فصیح است که گو یا دامن‌های ارغوانی را با غروب و خودخواهی می‌کشاند. برخی از آنها مانند سرزبانان که در زمین پهلپوار یورش می‌برند، زاری و بعضی دیگر مانند شمشیر، دویه هستند. برخی دیگر مانند قاف شعبیه، روی بعضی احساسات قرار می‌گیرد تا تندی آن را پوشانده و از شدتش بکاهد. بعضی دیگر مانند ستم آسمان در شبهای زمستانی، لیخنند می‌نرسند. بعضی چون زبانه کار می‌کنند و برخی مانند چشمه زال جاری می‌گردند. تمام اینها با مغرند و تعبیری که در خطبه‌های علی^ع، تطبیق می‌کند؛ گذشته از این، خطبه از نظر نویسنده کتاب «الصانعین» در صورتی زیباست که به این‌صفت لفظی نقش پذیرد، پس آیا خطبه‌های پسر ابوطالب که حیجان صفا لفظی را به هیجان و نیرو و عظمت معنی ضمیمه می‌کند، چگونه است؟ اینکه به قسمتی کوتاه از مطالبی که در جلد سوم کتاب

در اینجا باید به فرقی که میان سپاه شام و سپاه کوفه در لحاظ انگیزه‌ها و دواعی روحی و نفسانی وجود داشت، اشاره کرد. سپاه شام چنان‌که اشاره شد، سالها از مراکزی که در آن اصحاب و تابعین جمع شده‌ای بودند که احساسات دینی عمیق داشته باشند. آن‌ها فقط سپاهی بودند و با جیره و موابض سرشاری که معاویه به ایشان می‌داد، آماده بودند که با هر کسی، ولو علی بن ابیطالب^ع به‌جنگند. در ایشان درد و تعصب دینی مشهود نبود و اگر تعصب شدیدی وجود داشت، همان عصبیت طایفای و قبیله‌ای بود.

برخلاف مردم عراق یا کوفه و بصره که خود را صاحب بصیرت در دین می‌دانستند و می‌پنداشتند که اقدامات شکان اساس و پایه‌ای دینی دارد. اما این بصیرت ادعائی، سطحی بود؛ زیرا خوراج یا شمرای که از معنی آن خبر نداشتند، از عقیده خود برگشتند و عده زیادی از دیگران هم در جرای‌های سیاسی بعدی ثابت کردند که زر و زور بر دین و حق ترجیح می‌دهند. رفتار بعدلی آنها با علی^ع و

امام علی(ع) چنین بود

دکتر عباس زریاب خویی
بخش سوم و پایانی

فرزندانش حسن^(ع) و حسین^(ع) شاهد این مدعات، در **نهروان** خلاصه اینکه عده‌ای از کسانی که تحت تأثیر این شعار بودند و دور هم جمع شدند و **عبدالله بن وهب راسی** را در میان مسلمانان در خطبه‌های نماز رسم بود که و را است و لعن کنند و بر عکس قرنها بر بالای منابر ذکر فضایل او و خاندان او رفته است و بر دشمنان و منبغشان او لعن و نفرین فرستاده شده است. قومی او را به درجه الوهیت بالا برده‌اند و قوم دیگر از او و پیروان او تیزی جسته‌اند. این خود می‌تواند دلیل این مدعا باشد که او پس از حضرت رسول^ص بزرگترین و بر اهمیت‌ترین شخصیت عالم اسلام است، و گرنه این همه مباحو و غوغا برای چه کسی می‌توانست باشد؟

این حجر عسقلانی در تهذیب‌التهذیب (۳۹۶) می‌گوید که احمدبن حنبل و ققیه و محدث معروف و پیشوای مذهب حنبلی - گفته است: «آن اندازه از فضایل که دربارهٔ علی (از حضرت رسول^ص) روایت شده است، در حدیث‌های دیگر از اصحاب روایت نشده است.»
احمدبن حنبل کسی است که نه تنها حضرت علی^ع را در فضیلتش از آن خلفای سه‌گانه می‌داند و با این همه می‌گوید که روایات او در فضایل او بیشتر از دیگران است.

ما را در اینجا با معتقدات احمدبن حنبل کاری نیست، ولی می‌خواهم این نکته را تذکر بدیم که او با وجود اکثریت روایات وارده در فضل علی^ع، فقط به خاطر یکی اصل او را در پایه چهارم فضیلت می‌داند و آن اینکه اهل سنت معتقدند اصحاب رسول خدا^ص اجماع بر خطا نمی‌کنند و چون اصحاب بر بیعت به ترتیب مذکور اجماع کرده‌اند، پس فضیلت‌شان نیز تابع ترتیب خلافتشان است، گرچه در فضیله اجماع و نحوه برگزاری آن بحثها و اختلاف زیاد آمده است؛ معذکر از اساس این اعتقاد، «مسائل تاریخی» با مسائل اعتقادی و دینی مثبته از رسیدن خوراج، چنانچه معروف است، و با عبدالله را از راه مذاکره بر سر عقل و هدایت آورد و با عبدالله بن الکوا که یکی از بزرگان ایشان بود، مجامعی کرد که تفصیل آن در کتب تاریخ مذکور است. عبدالله بن الکوا در این مجامع مغلوب شد، ولی تسلیم حق نگردید. حضرت تاجار به جنگ با ایشان شدو در این جنگ همهٔ ایشان به جز عده معدودی کشته شدند. پس آن را آن حضرت امیر می‌خوانست که به جنگ معاویه برود، ولی یاران او به بهانه خستگی موافقت نکردند و به کوفه باز گشتند. واقعهٔ نهروان در سال سی و هشمین هجری اتفاق افتاد.

شهادت

علی^ع مجزوم و دل‌سرد از یاران ناموافق به جمع سپاه مشغول شد، ولی معاویه او را طرافیان او که نمی‌گذاشت و دسته‌هایی برای غارت و ارباب مردم عراق به اطراف کوفه می‌فرستاد. حملات این دسته‌ها به آن بار تشدید شد، و «الغارات» معروف شده است، چنان‌مؤثر بود که روزی علی^ع از روی غایت دلنشگی فرمود: **«یا هسی الالکوه فیاضا و ابطضا»** (دیگر چیزی جز آنکه بودم بر یان باقی نمانده است که آن را می‌گیرم و رها می‌کنم، یا می‌نوردم و پهن می‌کنم)؛ بر ضد حضرت در نهان ادامه می‌دادند و این تبلیغات و کینه‌مویی‌ها سرانجام به طوفانی متبته شد که منب شهادت آن حضرت گردید.

بنا به روایات، چندماه پس از واقعهٔ نهروان، سه روز، پرواز آتش‌بار در دنیان می‌شد و آن را معاویه به قدر ترسیم می‌نمود و با نغمه‌های صوتی خود، از نعره حیوانات، شرشر آبهای فراری، صدای بارها و غرش باد تقلید می‌کرد. اصول و قواعد از این زبان، و زیبایی رنگها و سحر آمیز بودن بیان آن و به طور کلی تمام خصوصیات که در شمرلوس به برخی از آنها اشاره کرده‌ام، همه به طور کامل در ادبیات علی^ع مشهود است. آری، آن ادبی بود در خدمت انسان و تمدن!

نظرها و اندیشه‌ها

کتبهای بسیاری تألیف کرده‌اند. معروفترین حدیث که در فضیلت آن حضرت نقل شده است، حدیث بسیار مشهور «غدير خم» است که باید آن را یکی از نصوص بزر خرافت و وصايت آن حضرت شمر د. این حدیث شریف از صدر اسلام تاکنون الهام‌بخش شیعیان و محور افکار و ادبیات و حماسه و شعر و هنر ایران است. حدیث مشهور دیگری نیز هست که در قصهٔ توبک به آن اشاره شد و به موجب آن رسول خدا^ص به علی^ع فرمود: **«انت منی بمنزله هارون من موسی الا انه لابی بعلی»** [نسبت تو به من هم‌چون هارون به موسی است، جز اینکه پس از من پیامبری نیست].

نیز حدیث مشهور «مؤاخات» و برادرخوانی است که حضرت رسول^ص در اوایل ورود به مدینه، میان اصحاب خود از مهاجر و انصار برادر یی قرار کرد و هر یک از ایشان را با یکی دیگر برادرخواند و خود را با علی^ع برادر خواند و این امر در نظر هر مسلمانی با لا تر ین شرف و فضیلت‌است.

این‌بابی‌الحدیبه نظیر این‌معنی را در قف‌نیز به حضرت امیر^ع نسبت می‌دهد و آنچه به قطعیت می‌توان گفت این است که حضرت نخستین کسی است که در استدلال در احکام فقهی را به مردم نشان داد؛ مثلا هنگامی که خلیفهٔ وقت می‌خواست زنی را که پس از شش ماه ازدواج بچه‌ای به دنیا آورده بود، حد زنند، رای‌چمن کند، علی مانع شد و به آیه **«و حمله و نضاله ثلاثون شهرا»** استدلال کرد. وجه استدلال این است که خداوند مجموع مدت حمل و مدت شیرخوارگی انسان را سی ماه فرموده است و این را باید به حداقل معنی کرد؛ زیرا دوران شیرخوارگی دو سال یا بیست و چهارماه است و این به دلیل آیهٔ قرآن است. **«و الوالدات برضن اولادهن حولین کاملین»** (بقره، ۲۳۳) پس می‌ماند شش‌ماه که حداقل حمل است. نظیر این استدلال فقهی تا آن‌وقت از کسی دیده نشده بود.

احکامی که آن حضرت در زمان خلیفهٔ دوم دربارهٔ بعضی از مسائل بیان فرموده است معروف است و به همین جهت است که خلیفه گفته بود: **«الفتین احق فی المجلس علی حاضر»** (کسی در مجلسی که علی حاضر باشد، فتوا ندهد).

اما اینکه ابن ابی‌الحدیبه^(۱۸۱) می‌خواهد فقه اهل سنت را از راه او خلیفه به حضرت صادق^ع و از آن راه به حضرت علی^ع برساند، در کلیت و اطلاع آن درست نیست؛ زیرا اگرچه او خلیفه از حضرت صادق^ع فقه فرا گرفته است، اما فقه او و فتاهای او مورد تأیید آن منابر مشهور نیست و مخصوصا در مسأله قیاس و رأی، فقه شیعه کاملاً آشکاری با فقه اوبخلفه دارد. اما فقه شیعه که منبع اصلی آن ثامه اطهار^(۱) است، بی‌شک مأخوذ از حضرت امیر^ع است.

حضرت علی^ع در دوران خلافت کوتاه خود مظهر کامل عدالت و بی‌طرفی در امر قضا بود. در سیرهٔ او آورده‌اند که اگر چیزی می‌خواست بخرد، نخست از فروشنده می‌پرسید که آیا او را می‌شناسد یا نه و اگر می‌دید که او را می‌شناسد، از او چیزی نمی‌خرید مگر اجابت او را رعایت کند.

او همهٔ مهر و عجم را در صورت مسلمانان برون به یک چشم می‌نگریست و تعصب قومی و قبیله‌ای نداشت. به همین جهت مردم عادی قومی که کسانی که از غیر عرب و اهل کار و پیشه و تجارت بودند، او را دوست داشتند. برخلاف بیشتر اشراف عرب که به جهت همین امر در باطن چندان از دلخوش نبودند و یکی از دلایل سستی ایشان در نصرت و حمایت از آن حضرت شاید همین امر بود.

دربارهٔ بیت‌المال بسیار سنگگیر بود، رفتار او با دخترش و برادرش قبل عرف است. خلیفهٔ قبلی روش اشراف منشی داشت و قوم و قبیله خود را در درجهٔ اول راه هر حیث بر دیگران ترجیح می‌داد. همین‌دولت که بخاری در باب مناقب علی^ع می‌نویسد: «و بعد از آن حضرت بیان فرمود و فرادی آن روز لوا را به علی^ع داد، نقل نکرد.دست پیداست که جملهٔ تاکیدی**«الخصین الایه غدا»**، به‌دیده شده و ابتدا بعد از آنکه می‌تواند باشد و در مقدمه همان است که مذکور شد. ظاهراً این نکته در هن خن بخاری، و او راحت نمی‌گذاشته است که با این مقدمه و این جمله، علی^ع باید در نظر رسول خدا^ص محبوب‌ترین فرد باشد و باید او افضل از دیگران باشد و در این صورت چرا باید اصحاب آن سه تن را بر او مقدم داشته باشند و به همین جهت، رعایت حال اصحاب را آن مقدمه را نداشته است. و با این همه می‌گوید که روایات او در فضایل او بیشتر از دیگران است.

ما را در اینجا با معتقدات احمدبن حنبل کاری نیست، ولی می‌خواهم این نکته را تذکر بدیم که او با وجود اکثریت روایات وارده در فضل علی^ع، فقط به خاطر یکی اصل او را در پایه چهارم فضیلت می‌داند و آن اینکه اهل سنت معتقدند اصحاب رسول خدا^ص اجماع بر خطا نمی‌کنند و چون اصحاب بر بیعت به ترتیب مذکور اجماع کرده‌اند، پس فضیلت‌شان نیز تابع ترتیب خلافتشان است، گرچه در فضیله اجماع و نحوه برگزاری آن بحثها و اختلاف زیاد آمده است؛ معذکر از اساس این اعتقاد، «مسائل تاریخی» با مسائل اعتقادی و دینی مثبته از رسیدن خوراج، چنانچه معروف است، و با عبدالله را از راه مذاکره بر سر عقل و هدایت آورد و با عبدالله بن الکوا که یکی از بزرگان ایشان بود، مجامعی کرد که تفصیل آن در کتب تاریخ مذکور است. عبدالله بن الکوا در این مجامع مغلوب شد، ولی تسلیم حق نگردید. حضرت تاجار به جنگ با ایشان شدو در این جنگ همهٔ ایشان به جز عده معدودی کشته شدند. پس آن را آن حضرت امیر می‌خوانست که به جنگ معاویه برود، ولی یاران او به بهانه خستگی موافقت نکردند و به کوفه باز گشتند. واقعهٔ نهروان در سال سی و هشمین هجری اتفاق افتاد.

شهادت

علی^ع مجزوم و دل‌سرد از یاران ناموافق به جمع سپاه مشغول شد، ولی معاویه او را طرافیان او که نمی‌گذاشت و دسته‌هایی برای غارت و ارباب مردم عراق به اطراف کوفه می‌فرستاد. حملات این دسته‌ها به آن بار تشدید شد، و «الغارات» معروف شده است، چنان‌مؤثر بود که روزی علی^ع از روی غایت دلنشگی فرمود: **«یا هسی الالکوه فیاضا و ابطضا»** (دیگر چیزی جز آنکه بودم بر یان باقی نمانده است که آن را می‌گیرم و رها می‌کنم، یا می‌نوردم و پهن می‌کنم)؛ بر ضد حضرت در نهان ادامه می‌دادند و این تبلیغات و کینه‌مویی‌ها سرانجام به طوفانی متبته شد که منب شهادت آن حضرت گردید.

بنا به روایات، چندماه پس از واقعهٔ نهروان، سه روز، پرواز آتش‌بار در دنیان می‌شد و آن را معاویه به قدر ترسیم می‌نمود و با نغمه‌های صوتی خود، از نعره حیوانات، شرشر آبهای فراری، صدای بارها و غرش باد تقلید می‌کرد. اصول و قواعد از این زبان، و زیبایی رنگها و سحر آمیز بودن بیان آن و به طور کلی تمام خصوصیات که در شمرلوس به برخی از آنها اشاره کرده‌ام، همه به طور کامل در ادبیات علی^ع مشهود است. آری، آن ادبی بود در خدمت انسان و تمدن!

رسول‌الله^ص او را «ولی‌الله» و «امیرالمؤمنین» معرفی کرد.

علی^ع آن‌ته تنها فرمان جنگ و سیاست و روحانیت بود، بلکه در مقام «انسان کامل» و بالاتر از هر شخص شریف از صدر اسلام تاکنون الهام‌بخش شوها و فرهنگ‌هایش شکست داد و مرگ را تحقیر کرد. او اسوهٔ حسنهٔ ایمان و اهرم اعلای کلمهٔ حق بود. سلسله‌های تصوف و اخوت و فطرت اسلامی به او می‌پیوندند و درگاه خود و زحمتکشان مسلمان او را سرمشق و تکیه‌گاه خود می‌شناسند و هر جوان مسلمان که پای به ورزشگاه می‌نهد، یا هر سرباز جهادگر که در راه شرف و عقیده جانپایی می‌کند، نام علی^ع را بر زبان می‌آورد.

دلیل فصاحت و بلاغت بی‌مانند او خطب نهج البلاغه است که **شریف رضی** گرد آورده است، اما ابن‌الحدیبه گفته است نسبت به خطب کلام از راه اشعار و به‌عنوانش به واصل بن عطاء می‌رسد. واصل شاکر امیر به‌عنوانش محمدبن حنفیه بود و ابوهاشم ابن علی علم از پدرش محمدبن حنفیه و او از پدرش علی فرا گرفته است (مقدمه شرح نهج البلاغه). ما این مطلب به این ترتیب درست نمی‌نمایم و این مقام را برای بحث در این مطلب مناسب نمی‌یابیم؛ ولی معاذی ابن ابی‌الحدیبه را از راه دیگری به این گونه تصحیح می‌کنیم که نخستین کسی که بالای دین و در خطبات فصیح و بلیغ خود مسائل توحید باری و صفات او را پیش کشید، علی^ع بود و این مسائل است که یکی از اسباب برانگیخته شدن آذهان جستجوگر و پیاپی برای ظهور مسائل و مباحث کلامی گردید.

این‌بابی‌الحدیبه نظیر این‌معنی را در قف‌نیز به حضرت امیر^ع نسبت می‌دهد و آنچه به قطعیت می‌توان گفت این است که حضرت نخستین کسی است که در استدلال در احکام فقهی را به مردم نشان داد؛ مثلا هنگامی که خلیفهٔ وقت می‌خواست زنی را که پس از شش ماه ازدواج بچه‌ای به دنیا آورده بود، حد زنند، رای‌چمن کند، علی مانع شد و به آیه **«و حمله و نضاله ثلاثون شهرا»** استدلال کرد. وجه استدلال این است که خداوند مجموع مدت حمل و مدت شیرخوارگی انسان را سی ماه فرموده است و این را باید به حداقل معنی کرد؛ زیرا دوران شیرخوارگی دو سال یا بیست و چهارماه است و این به دلیل آیهٔ قرآن است. **«و الوالدات برضن اولادهن حولین کاملین»** (بقره، ۲۳۳) پس می‌ماند شش‌ماه که حداقل حمل است. نظیر این استدلال فقهی تا آن‌وقت از کسی دیده نشده بود.

احکامی که آن حضرت در زمان خلیفهٔ دوم دربارهٔ بعضی از مسائل بیان فرموده است معروف است و به همین جهت است که خلیفه گفته بود: **«الفتین احق فی المجلس علی حاضر»** (کسی در مجلسی که علی حاضر باشد، فتوا ندهد).

اما اینکه ابن ابی‌الحدیبه^(۱۸۱) می‌خواهد فقه اهل سنت را از راه او خلیفه به حضرت صادق^ع و از آن راه به حضرت علی^ع برساند، در کلیت و اطلاع آن درست نیست؛ زیرا اگرچه او خلیفه از حضرت صادق^ع فقه فرا گرفته است، اما فقه او و فتاهای او مورد تأیید آن منابر مشهور نیست و مخصوصا در مسأله قیاس و رأی، فقه شیعه کاملاً آشکاری با فقه اوبخلفه دارد. اما فقه شیعه که منبع اصلی آن ثامه اطهار^(۱) است، بی‌شک مأخوذ از حضرت امیر^ع است.

حضرت علی^ع در دوران خلافت کوتاه خود مظهر کامل عدالت و بی‌طرفی در امر قضا بود. در سیرهٔ او آورده‌اند که اگر چیزی می‌خواست بخرد، نخست از فروشنده می‌پرسید که آیا او را می‌شناسد یا نه و اگر می‌دید که او را می‌شناسد، از او چیزی نمی‌خرید مگر اجابت او را رعایت کند.

او همهٔ مهر و عجم را در صورت مسلمانان برون به یک چشم می‌نگریست و تعصب قومی و قبیله‌ای نداشت. به همین جهت مردم عادی قومی که کسانی که از غیر عرب و اهل کار و پیشه و تجارت بودند، او را دوست داشتند. برخلاف بیشتر اشراف عرب که به جهت همین امر در باطن چندان از دلخوش نبودند و یکی از دلایل سستی ایشان در نصرت و حمایت از آن حضرت شاید همین امر بود.

دربارهٔ بیت‌المال بسیار سنگگیر بود، رفتار او با دخترش و برادرش قبل عرف است. خلیفهٔ قبلی روش اشراف منشی داشت و قوم و قبیله خود را در درجهٔ اول راه هر حیث بر دیگران ترجیح می‌داد. همین‌دولت که بخاری در باب مناقب علی^ع می‌نویسد: «و بعد از آن حضرت بیان فرمود و فرادی آن روز لوا را به علی^ع داد، نقل نکرد.دست پیداست که جملهٔ تاکیدی**«الخصین الایه غدا»**، به‌دیده شده و ابتدا بعد از آنکه می‌تواند باشد و در مقدمه همان است که مذکور شد. ظاهراً این نکته در هن خن بخاری، و او راحت نمی‌گذاشته است که با این مقدمه و این جمله، علی^ع باید در نظر رسول خدا^ص محبوب‌ترین فرد باشد و باید او افضل از دیگران باشد و در این صورت چرا باید اصحاب آن سه تن را بر او مقدم داشته باشند و به همین جهت، رعایت حال اصحاب را آن مقدمه را نداشته است. و با این همه می‌گوید که روایات او در فضایل او بیشتر از دیگران است.

ما را در اینجا با معتقدات احمدبن حنبل کاری نیست، ولی می‌خواهم این نکته را تذکر بدیم که او با وجود اکثریت روایات وارده در فضل علی^ع، فقط به خاطر یکی اصل او را در پایه چهارم فضیلت می‌داند و آن اینکه اهل سنت معتقدند اصحاب رسول خدا^ص اجماع بر خطا نمی‌کنند و چون اصحاب بر بیعت به ترتیب مذکور اجماع کرده‌اند، پس فضیلت‌شان نیز تابع ترتیب خلافتشان است، گرچه در فضیله اجماع و نحوه برگزاری آن بحثها و اختلاف زیاد آمده است؛ معذکر از اساس این اعتقاد، «مسائل تاریخی» با مسائل اعتقادی و دینی مثبته از رسیدن خوراج، چنانچه معروف است، و با عبدالله را از راه مذاکره بر سر عقل و هدایت آورد و با عبدالله بن الکوا که یکی از بزرگان ایشان بود، مجامعی کرد که تفصیل آن در کتب تاریخ مذکور است. عبدالله بن الکوا در این مجامع مغلوب شد، ولی تسلیم حق نگردید. حضرت تاجار به جنگ با ایشان شدو در این جنگ همهٔ ایشان به جز عده معدودی کشته شدند. پس آن را آن حضرت امیر می‌خوانست که به جنگ معاویه برود، ولی یاران او به بهانه خستگی موافقت نکردند و به کوفه باز گشتند. واقعهٔ نهروان در سال سی و هشمین هجری اتفاق افتاد.

فصل نسانی و معنی فضایل
در آن فضایل و مناقب آن حضرت فضایل نفسانی و معنوی ایشان است که در سرتاسر زندگانی ایشان معروف و مشهود بود و این صفات و خصال چنان برجسته و نمایان بود که کسی حتی در ايام حیات ایشان از جادهٔ صواب منحرف نشد و ایشان را تا درجهٔ خدایی بالا بردند.
حضرت تاجار در این باره فرمود: «آن اندازه از فضایل که دربارهٔ علی (از حضرت رسول^ص) روایت شده است، در حدیث‌های دیگر از اصحاب روایت نشده است.»
احمدبن حنبل کسی است که نه تنها حضرت علی^ع را در فضیلتش از آن خلفای سه‌گانه می‌داند و با این همه می‌گوید که روایات او در فضایل او بیشتر از دیگران است.

ما را در اینجا با معتقدات احمدبن حنبل کاری نیست، ولی می‌خواهم این نکته را تذکر بدیم که او با وجود اکثریت روایات وارده در فضل علی^ع، فقط به خاطر یکی اصل او را در پایه چهارم فضیلت می‌داند و آن اینکه اهل سنت معتقدند اصحاب رسول خدا^ص اجماع بر خطا نمی‌کنند و چون اصحاب بر بیعت به ترتیب مذکور اجماع کرده‌اند، پس فضیلت‌شان نیز تابع ترتیب خلافتشان است، گرچه در فضیله اجماع و نحوه برگزاری آن بحثها و اختلاف زیاد آمده است؛ معذکر از اساس این اعتقاد، «مسائل تاریخی» با مسائل اعتقادی و دینی مثبته از رسیدن خوراج، چنانچه معروف است، و با عبدالله را از راه مذاکره بر سر عقل و هدایت آورد و با عبدالله بن الکوا که یکی از بزرگان ایشان بود، مجامعی کرد که تفصیل آن در کتب تاریخ مذکور است.

دوره المعارف تشیع
(با حذف منابع و اندک ک تلخیص)

دوشنبه ۲۹ خرداد ۱۳۹۶ - ۲۴ رمضان ۱۴۳۸ - ۱۹ ژوئن ۲۰۱۷ - سال نود و یکم - شماره ۲۶۷۴۷

تلاقی هنر، دین، فرهنگ و تاریخ

گفتگو با استاد فریا مقصودی - دکتر الهام ملک‌زاده - بخش پنجم

بسه کار کدام یک از استادان خوشنویسی ایران علاقه‌مندید و چرا؟

من خوشنویسی متأخر هستم و خود را شاگرد تمامی استادان پیش از خود می‌دانم که در سلسله خوشنویسی مرا به ترتیب و توالی به سند ولایت و نبوت می‌رسانند. آنچه مرا همواره در مقابل چشمم بوده هیچ کاره از دیدن آثارش سیر نشده‌ام، آثار حضرت مولانا میر عماد الحسنی قزوینی است.

از آثار به جای مانده از میر، لطیفه‌های و کتب سیل و جاندار الهی موج می‌زند. خطهای او با اینکه دیداری است، ولی حرف می‌زند، تعلیم می‌دهد و در نهایت زیبایی، انسان سالک را به عالم غیر راهنمایی می‌کند. آن کس که با راز و رمز سط آشنایی داشته باشد، با ملاحظه و مشق نظری از حضرت میر عماد به پرواز درمی‌آید. این عنایت الهی که شامل حال ایشان بوده، تنها نبوغ هنری اعلامی آن بزرگوار نبوده است، او از برکنی وسع و باطنی در اوج بهره می‌برده است که با هیچ خوشنویسی تا عصر حاضر قابل مقایسه نیست. چون خط این بزرگ که قریب چهار قرن از شهادتش می‌گذرد در کمال است، هر کلی نیز در کنار گلستان او باشد - با همه رنگ و بو- بی‌رنگ خواهد بود. اگرچه در این سلسله تا زمان حاضر بزرگان مقتدر و توانمند در عرصه خوشنویسی ایران کم نبوده‌اند و کم نیستند، اما میر عماد حکایت دیگری است و این اعتراف اکثر قریب به اتفاق صاحبزنان قدر و سالکان مستقل خوشنویسی است.

از خودتان در فراز و نشیب هنر خوشنویسی بگو.
آثار فراوانی را خوشنویسی کرده‌ام. باید تا به حال قریب ۲۰۰ هزار سطر کتاب جلدی و هنری داشته‌ام و کتابهای متعددی از نظم و نثر را خوشنویسی کرده‌ام. در ایران و سپس جهان اسلام و با هنر بررسی در جهان خوشنویسی اسلامی، تنها زن خوشنویسی هستم که در این زمینه فعالیت مستمر دارم و آثارم به طور مستقل بارها چاپ و منتشر شده است.

نخستین زن کاتب کتب قرآن کریم در جهان اسلام هستم که قرآن کتابت شده‌ام چاپ و منتشر شده است و در طی سالهای متعددی با طرح و بررسی‌های متعدد توانستم قرآن شیوه‌گامی را به خط نستعلیق نقل و ختم به آیه کنم که نمونه‌ای باشد برای کسانی که بعد از من بخواهند قرآن مزبور را به نستعلیق خوشنویسی کنند. چندین بار افتخار کتابت قرآن را داشته‌ام.

دیسوان حافظ را به خط ن خوشنویس برای نخستین بار کتابت کرده‌ام که به چاپهای متعدد رسیده است و اولین و یگانه نسخه دیوان حافظ در سطور تاریخ ادبیات از زمان حافظ تا عصر حاضر به خط زن خوشنویس می‌باشد.

دوایین شعرا و ادعیه بالغ بر بیست عنوان با متون فارسی، کردی، عربی از جمله مناسک حج، شرح زیارت عاشورا و در یک هزار صفحه، دعای شعبانیه (بالغ بر پنجاه بار)، دیوان زبیر اعظمی، بوستان سعدی، رباعیات خیام، دوبیتی‌های باباطاهر، دیوان سید یعقوب ماهیدشتی (کردی)، دیوان پرتو کرمانشاهی (کردی) - فارسی، دیوان نورو سوزانی، مناجات امام علی^ع (عربی)، آداب اَلحَق (فارسی- کردی)، یادنامه آیت‌الله طباطبایی، یادنامه آیت‌الله مطهری، حلیهٔ سلطانی (أحوال و آثار شاعران کرد کرمانشاه) در پنج جلد و ...

حال نیز در بین برنامه‌هایی که در طرح و تنظیم و نگارش تابلوهای نمایشگاهی مشغولم و کتابت دیگری از قرآن که قرار است با ترجمه فارسی و لاتین شادروان استاد دکتر طاهره صفازاده چاپ و منتشر شود، در پایان سال ۱۳۸۸ شاهکار جوادیان حکیم طوس، شاهنامه فردوسی را که در کنار قرآن کریم توقیف خوشنویسی آن را داشته و همانند دیوان خواجیه شیراز در طی تاریخ ادبیات هزار ساله ما توسط زن خوشنویس انجام شده است و کاری منحصر است و با طرح و تذهیب دختر هنرمند سما سلطانی چاپ و منتشر خواهد شد.

همچنین رباعیات حکیم عمر خیام نیز که کاری هنری با همکاری دخترم در کنار تابلوی نگارگری استاد محمداقار آقامیری چند بار چاپ و منتشر شده است.
می‌خواهم نظر تان را دربارهٔ سرنوشت خط فارسی و خوشنویسی در روند آموزش و پرورش خود شوم.

مدارس امروز که از آموزش سنتی به دور افتاده‌اند، با نمودهای مدرنیته چون سیستم حروفچینی‌های مختلف سر و کار دارند و دانش آموز جز با علاقهٔ شخصی و شور و پدرو مادر و احیاناً معلم با هنر خوشنویسی آشنایی نیست. مشروط به آنکه، مقدمات (تأهاجم فرهنگی) در آغاز خلع سلاح فرهنگی است. محافل جهانخواری ابتدا به البسهٔ ملی مادر متجاشکل کردن لباس زن و مردان و سپس به معابری و هنرهای مستطرقه و مغایله و تضاد بر خاست و کشورهایی را که بنیان‌گذاران تمدن بشری بودند، با تبلیغات کاذب از خودی خود دور کرد؛ یعنی در واقع هويت ما را از گرتفتند. دزدان با چارچ آمده‌ای بودند که گریزده‌ترین کالا را مورد قضا قرار دادند. به علاوه کارگران و کارمندان دولتی هوشمند و متفانه امروز در مراکز متوسطه و عالی و نیز حتی ابتدایی خط خوشنویسی ما جایگاه ویژه خود را ندارند.

پشتاندها شما برای اصلاح و بهبود این وضعیت چیست؟
خط و خوشنویسی می‌بایست به طور جدی در مدارس مورد توجه قرار گیرد. هر چند کتابهای را در زمینه خوشنویسی برای هنرستان‌های پسرانه و دخترانه و مراکز ضمن خدمت آموزش و پرورش دیده‌ام، اما اینجا بیشتر به خاص و کلی اخص بود موضوع و اختصار کشدن آن کمک می‌کند. خوشنویسی باید درس مهمانی و ساری و جاری در تمام سطوح آموزشی باشد. هر کدام به مقتضی سال تحصیل و سن دانش آموز...

دلایل بدخطی اکثر جوانان تحصیل کرده ما چیست؟
دلایل بدخطی در کودکان و نوجوانان ما فقدان مشق نظری، یعنی ندیدن خط خوب و بد، به‌عقاید، بی توجهی خانواده‌ها به خط و سواد فرزندان و بیشتر کودکان آموزش‌های مردم روز که البته لازم و ضروری هم هستند، و نیز عادت کردن جامعه به بدخطی و خط بد را خواندن از عوامل این علل می‌تواند.

برای رفع این معضل چه باید کرد؟
یابد بنیادی و کاربردی و به طور عام عمل کرد و نهضت خوشنویسی و خط فارسی را احیا نمود.

از چه راهی اجرای نهضت خوشنویسی و خط فارسی میر است؟
راه خوشنویسی در این بر طرف‌داری نسبت کشور است که امروز بالغ بر دهها هزار هنرجوی آزاد و فراخ‌الستی در «انجمن خوشنویسان ایران» و سایر مراکز هنری دارد و اگر مورد تبلیغ و تشویق قرار گیرد، فرهنگ خواهد شد. - استاذان بزرگ، مدیرین و مدیرین مریخانی و همکاران آنها در ایران و در خارج از ایران دعای شادی روح دارم، اندیشه‌های آینده‌گر داشتند که این طرح را درانداختند و شاگردان خلف آنها به ایشان ادامه دادند. امیدوارم که ازروی آن بزرگان جامعه مطلع و یبوشد و به نستعلیق از رویا دور!

پیوند آمیختن خط و

تأمین مالی

از بازار سرمایه ۱۲ براب رشد

با ارتقاء نقش بازار سرمایه در تأمین مالی، در ۱۰ سال گذشته میزان تأمین مالی از این بازار بیش از ۱۲ برابر افزایش یافته است. به گزارش تسنیم، یکی از نقش های محوری بازار سرمایه تأمین مالی از طریق جذب منابع عمومی و انتقال آن به بخش واقعی اقتصاد است. از این رو آمار منتشر شده توسط مدیریت تحقیق و توسعه شرکت بورس تهران نشان می‌دهد تأمین مالی از بازار سرمایه در ۱۰ سال گذشته بیش از ۱۲ برابر افزایش یافته، به گونه‌ای که این رقم از ۴۲ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۸۶ به بیش از ۵۲۲ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۵ افزایش پیدا کرده است.

همچنین علاوه بر افزایش قابل توجه حجم تأمین مالی از بازار سرمایه، سهم بازار فوق از تأمین مالی کل کشور طی این دوره رشد محسوسی داشته است، به طوری که سهم بازار سرمایه در تشکیل سرمایه ثابت کل کشور (سرمایه‌گذاری کل اقتصادی) در دوره مورد مطالعه از ۶ درصد در سال ۱۳۸۶ به رشد بیش از سه برابری به ۲۰ درصد در سال ۱۳۹۴ یافته.

این گزارش می‌افزاید: سهم بازار سرمایه در تأمین مالی کل اقتصاد در ۹ ماه نخست پارسال ۱۵ درصد اعلام شده که با توجه به عدم رشد محسوس میزان تشکیل سرمایه ثابت در سال ۱۳۹۵ از یکسو و رشد ۴۷ درصدی (۱۶۵/۹ میلیون ریال) میزان تأمین مالی از بازار سرمایه در سه ماه پایانی پارسال، انتظار می‌رود سهم این بازار از تأمین مالی کل اقتصاد در پایان سال ۹۵ به بیش از ۲۰ درصد افزایش یافته باشد.

همچنین تأمین مالی از بازار سرمایه از سال ۱۳۸۶ با یک روند صعودی تا سال ۱۳۸۹ همراه بود و سهم آن از میزان تشکیل سرمایه ثابت کل کشور از ۶ درصد به ۱۲ درصد در سال ۱۳۸۹ رسید ضمن این که بر اساس آمارها در سه سالهای ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ با کاهش حدود ۲ هزار میلیاردی تأمین مالی از بازار سرمایه، سهم این بازار از تشکیل سرمایه ثابت به ۱۰ درصد کاهش یافته است.

همچنین در سال ۱۳۹۲ با افزایش بیش از دو برابر تأمین مالی از این بازار، سهم آن در تشکیل سرمایه ثابت به ۱۷ درصد افزایش یافت و تا سال ۱۳۹۴ به بیش افزایش تأمین مالی از این بازار، سهم بازار سرمایه از تشکیل سرمایه ثابت به ۲۰ درصد در سال ۱۳۹۵ بالغ گشت.

گفتنی است تأمین مالی از بازار سرمایه از سه طریق افزایش سرمایه، عرضه اولیه و انتشار انواع اوراق های تأمین مالی صورت می‌گیرد. همچنین براساس آمار منتشرشده انواع اوراق تأمین مالی افزایش سرمایه و عرضه اولیه به ترتیب بالاترین ارقام تأمین مالی در بازار سرمایه درسال ۱۳۹۵ به خود اختصاص داده اند. خبر دیگر اینکه سهامداران شرکت ایران تراسفو از تاریخ ۱۳ آبان سال جاری سود سهام سال مالی ۹۵ خود را دریافت خواهند کرد. به گزارش سهامداران رسانی بازار سرمایه(سنا)، شرکت ایران تراسفو با انتشار اطلاعیه ای برنامه زمانبندی پرداخت سود سهام سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۹۵ را منتشر کرد.

بر اساس این گزارش، سهامداران شرکت ایران تراسفو که تعداد یک تا ۱۰ هزار سهم دارند از تاریخ ۱۳ آبان ۹۵، سهامداران دارای ۱۰ هزار تا ۲۰ هزار سهم از تاریخ ۱۳ آبان ۹۵، سهامداران دارای ۲۰ هزار الی ۳۰ هزار سهم از تاریخ ۱۱ آبان ۹۵، سهامداران دارای ۳۰ هزار سهم از تاریخ ۲۳ آذر امسال، سهامداران دارای ۳۰ هزار و یک تا ۴۰ هزار سهم از تاریخ ۲۵ آذر الی هفتم دی ۹۵، سهامداران دارای ۴۰ هزار و یک الی ۵۰ هزار سهم از تاریخ ۱۱ دی ۹۵، سهامداران دارای ۵۰ هزار و یک الی یکصد هزار سهم از تاریخ ۲۱ دی ۹۵، سهامداران دارای ۱۰۰ هزار و یک الی یکصد هزار سهم از تاریخ ۲۰ دی ۹۵، سهامداران دارای ۱۰۰ هزار و یک الی ۱۹۰ هزار سهم از تاریخ ۱۹ بهمن امسال و سهامداران دارای ۲۰۰ هزار سهم به بالا از تاریخ ۲۱ الی ۳۰ بهمن سال ۹۶ سود سهام سال ۹۵ خود را دریافت خواهند کرد.

بازار در یک نگاه

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

۳۶۶ ریال سود هر سهم شرکت بورس

اولین پیش بینی درآمد هر سهم سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ۹۶ شرکت بورس اوراق بهادار تهران به صورت حسابرسی نشده منتشر شد.
به گزارش پایگاه اطلاع رسانی بازار سرمایه (سنا)، شرکت بورس پیش بینی درآمد هر سهم برای سال ۹۶ را به سرمایه‌گذار و به مبلغ ۳۶۶ ریال به صورت خلاص پس از کسر مالیات اعلام کرد.
همچنین شرکت معدنی و صنعتی گل گهر در پایان دوره ۱۲ ماهه منتهی به ۳۰ اسفند ۹۵ مبلغ ۹ هزار و ۷ میلیارد و ۴۲۰ میلیون ریال سود خالص کسب کرد و بر این اساس مبلغ ۳۰۰ ریال سود به ازای هر سهم محقق شد.به سود خالص دوره هم سود گذشته، بر اساس این گزارش این شرکت در سال گذشته با سرمایه ۳۰۲ هزار میلیارد ریال مبلغ ۳۰ هزار و ۵۳۶ میلیارد و ۴۵۵ میلیون ریال درآمد عملیاتی داشت.

عبور اعضای بازار سرمایه از ۱۱ میلیون نفر

طبق آمار رسمی موجود تعداد کل سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه ایران، یعنی مجموع تعداد سهامداران شرکت‌ها و دارندگان واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری در بورس به ۱۱ میلیون و ۲۰۰هزار نفر رسیده است.
اطلاعات آماری این نشان می‌دهد که طی چهار سال گذشته

ضرب نفوذ بازار سرمایه در ایران ۷۱ درصد رشد کرده و بهطور مستقیم ۴۰ درصد جمعیت ایران را در برگیرفته است.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی بازار سرمایه(سنا)، طبق آمار رسمی موجود تعداد کل سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه ایران، یعنی مجموع تعداد سهامداران شرکت‌ها و دارندگان واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری در بورس به ۱۱ میلیون نفر رسیده است.
تا پایان اسفند ۹۵، ۱۳۹۵رسانید و نمایانگر رشد ۷۴ درصدی است.
ضرب نفوذ بازار سرمایه سه سالانه به‌طور متوسط ۵۵درصد شده‌اند تا این رقم نشان می‌دهد رشد ۱۴درصد از جمعیت ایران خانواده را سه نفر محاسبه کنیم
جمعاً ارزش افزوده بازار سرمایه در این دوره به بیش از ۱۳۹۲ میلیارد ریال بالغ شده است.
بر اساس این گزارش، سرعت رشد بازار سرمایه ایران در دهه ۸۰ پس‌پایر بیشتر از دهه ۷۰ بوده است. اما این روند در دهه ۹۰رشد بسیار بیشتری پیدا کرده است به‌طوری که فقط در وقت چهار سال گذشته بازار سرمایه به یکی از ارکان مهم اقتصاد ایران تبدیل شده است.
با بازارسرمایه ایران و بورس آشنایی داشت حتی در اوایل دهه ۶۰ اگر تلاش برخی مدیران بازار سرمایه نبود بورس تهران ممکن بود بسنه شود اما اکنون بازار سرمایه به یکی بازوی توانمند در اقتصاد ایران تبدیل شده است و حجم منابعی که توانسته است در سال ۹۵ برای شرکت‌های

ایران تبدیل شده است.

به ابتدای دهه ۷۰کمتر کسی می‌توانست تصور کند که بورس آشنایی داشته حتی در اوایل دهه ۶۰ اگر تلاش برخی مدیران بازار سرمایه نبود بورس تهران ممکن بود بسنه شود اما اکنون بازار سرمایه به یکی بازوی توانمند در اقتصاد ایران تبدیل شده است و حجم منابعی که توانسته است در سال ۹۵ برای شرکت‌های

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

اقتصادی

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

مجموع حجم معاملات	۶۹۹ میلیون سهم
مجموع ارزش معاملات	۲/۴۵۸/۴۸۸ میلیون ریال
جمع تعداد معاملات	۴۰/۸۲۲ معامله
ارزش شاخص	۳/۲۲۲/۰۹۶ میلیارد ریال

دوشنبه ۲۹ خرداد ۱۳۹۶ - ۲۴ رمضان ۱۴۳۸ - ۱۹ ژوئن ۲۰۱۷ - سود نود و یکم - شماره ۲۶۴۷۷

آخرین تغییرات قیمت سهام دربورس تهران

نام شرکت	آخرین قیمت (ریال)	تغییرات	نام شرکت	آخرین قیمت (ریال)	تغییرات
سرمایه‌گذاری صنعتی موعمن	۱۲۲۲	۱۱	پارس‌پتو	۳۴۵۰	۱۴۴
سامان تهران	۲۲۳۲	۱۱	سامان تهران	۲۰۱۱	۲۰۱
مخابرات ایران	۲۲۲۶	۱۱	مخابرات ایران	۲۰۱۱	۲۰۱
تاسیس‌کننده تفرگ	۵۳۲۲	۲۳۸	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
سرمایه‌گذاری صنعتیه	۵۳۲۲	۲۳۸	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
ایران ترانسو	۶۱۵۰	۲۳۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
سیکوتی ایران	۹۰۸۲	۲۳۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
شکرشاهرد	۱۹۰۰	۱۹	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
شرکت‌های پتروشیمی خراسان	۳۸۸۲	۱۹	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
کارخانجات ذوقین	۲۷۰۲	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
گروه صنعتی پارس	۳۳۸۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
توسعه‌یافتگان	۲۳۲۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
سرمایه‌گذاری صنعتی ایران	۱۱۵۵	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
نیرو گستر	۳۴۴۲	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
ایران ترانسو	۶۱۵۰	۲۳۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
بانک ملت	۱۰۰۸	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
ایران‌آرام	۵۷۷۵	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
شرکت ارتباطات سایاروان	۳۳۲۰	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مهندسی سرعین	۱۸۸۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
پست بانک ایران	۱۷۱۱	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
گسترش نفت و گاز پارس	۱۰۲۰	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مهندسی نفت	۱۰۲۰	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مهندسی نفت صنعت موعمن	۱۰۲۰	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
گروه پتروشیمی پارس ایرانیان	۱۷۵۰	۲۸	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
باما	۵۷۰۲	۲۷	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
سرمایه‌گذاری پارس‌نوشه	۳۵۸۰	۲۳	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۱۴۲۱	۱۱	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
کارتیرکون صنعتی شرق	۳۱۲۶	۱۱	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
بورس اوراق بهادار تهران	۳۸۸۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۱۸۷۹	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
گروه صنعتی خاک	۱۴۳۵۶	۶۸	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
سرمایه‌گذاری پارس‌نوشه	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
کارتیرکون صنعتی شرق	۳۱۲۶	۱۱	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
بورس اوراق بهادار تهران	۳۸۸۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۱۸۷۹	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
گروه صنعتی خاک	۱۴۳۵۶	۶۸	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
سرمایه‌گذاری پارس‌نوشه	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
کارتیرکون صنعتی شرق	۳۱۲۶	۱۱	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
بورس اوراق بهادار تهران	۳۸۸۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۱۸۷۹	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
گروه صنعتی خاک	۱۴۳۵۶	۶۸	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
سرمایه‌گذاری پارس‌نوشه	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
کارتیرکون صنعتی شرق	۳۱۲۶	۱۱	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
بورس اوراق بهادار تهران	۳۸۸۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۱۸۷۹	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
گروه صنعتی خاک	۱۴۳۵۶	۶۸	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
سرمایه‌گذاری پارس‌نوشه	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
کارتیرکون صنعتی شرق	۳۱۲۶	۱۱	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
بورس اوراق بهادار تهران	۳۸۸۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۱۸۷۹	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
گروه صنعتی خاک	۱۴۳۵۶	۶۸	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
سرمایه‌گذاری پارس‌نوشه	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
کارتیرکون صنعتی شرق	۳۱۲۶	۱۱	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
بورس اوراق بهادار تهران	۳۸۸۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۱۸۷۹	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
گروه صنعتی خاک	۱۴۳۵۶	۶۸	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
سرمایه‌گذاری پارس‌نوشه	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
کارتیرکون صنعتی شرق	۳۱۲۶	۱۱	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
بورس اوراق بهادار تهران	۳۸۸۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۱۸۷۹	۱۴	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
گروه صنعتی خاک	۱۴۳۵۶	۶۸	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
سرمایه‌گذاری پارس‌نوشه	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳۷
مخابرات ایران	۳۳۵۰	۲۲	مخابرات ایران	۹۶۵	۳

تصویر برداری از یک قلابه پلنگ در منطقه الموت غربی

قروین – خبر نگار اطلاعات : مامورین یگان حفاظت محیط زیست سسر محیط پالموت غربی در پی عملیات گشت و کنترل موفق به تصویربرداری از یک قلابه پلنگ در ارتفاعات این منطقه شدند. مدیر کل محیط زیست استان قزوین گفت: این چندمین بار است که مامورین یگان حفاظت موفق به فیلمبرداری از پلنگ در این منطقه شده‌اند گزارش های مکرر مردمی و مامورین اجرایی ما از مشاهده پلنگ در منطقه حاکی از آن است که این منطقه مامن و زیستگاه فوق العاده مناسبی برای این گونه نادر و در حال انقراض در کشور است. سیاهششمسی پورافزود:اکولوژی منحصر به فرد،تنوع گیاهی ووجود دره‌های عمیق در این منطقه بهترین شرایط را برای زیست گونه‌های جانوری مانند پلنگ، بزکوهی و خرس قهوه ای فراهم کرده است که به جرات می توان گفت در کشور بی نظیر است.

کشف یک کیلو گرم شیشه در یزد

یزد- خبرنگاراطلاعات: رئیس پلیس مبارزه با مواد مخدر یزد از کشف یک کیلو گرم موادمخدر صنعتی از نوع شیشه توسط ماموران پلیس این اسستان خبر داد.سرهنگ محمدحسین ستوده نیا افزود:ماموران پلیس مبارزه با موادمخدر استان یزد هنگام کنترلر و رصد تردد خودروهای عبوری به یک سوری سمند که با ۳۰رشتن به سمت یزد در حال حرکت بود، متشکوک شدند و خودرو را برای بازرسی متوقف کردند.

رفع تصرف از اراضی ملی حاجی آباد

بندرعباس-خبرنگار اطلاعات:رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری حاجی آباد از رفع تصرف ۱۰هزار۲۲۹متر مربع اراضی ملی در منطقه خوش آباد این شهرستان خبر داد.

به گزارش منابع و آبخیزداری هرمزگان؛ ایوب شکاری گفت: این اراضی سال‌های گذشته در حاشیه اراضی واگذاری به صورت غرس نهال درختان زردآلو، گیلاس و غیره تصرف شده و پرونده آنها در محاکم قضایی در حال پیگیری بود که متصرفین خود حاضر به رفع تصرف این اراضی نشدند.وی افزود: متصرفین با هماهنگی اداره منابع طبیعی و آبخیزداری نیروهای یگان حفاظت نسبت به بیرون آوردن و قطع و قمع نهال‌های غرس شده اقدام کردند و در نتیجه اراضی ملی را در تصرف متصرفین خارج شد.

او ارزش ریالی این اراضی ملی را ۵۱ میلیون ریال اعلام کرد و افزود: سامانه ۱۵۰۴ به عنوان پل ارتباطی منابع طبیعی با مردم است و اداره هرگونه خیر تخریب و تصرف اراضی ملی، آتش سوزی و قطع درختان جنگلی است.وی گفت:ماموران انتظامی در بازرسی از این خودرو یک کیلوگرم موادمخدر صنعتی از نوع شیشه کشف و قاچاقچی را نیز دستگیر کردند.رئیس پلیس مبارزه با موادمخدر استان یزد ادامه داد: قاچاقچیان که قصد توزیع این مواد را در استان داشتند به دادسرا معرفی و با دستور مقام قضایی روانه زندان شدند.

نیازمندیهای اطلاعات

زاهدان – خبرنگارگ اطلاعات: خطر ورود ماده مخدر " فلاکا" که سطح خشونت را بسیار بالا می برد به کشور جدی است و باید با اقدام هوانا پیشگیرانه مانع ورود آن و جذب جوانان به مصرف این گونه مواد مخدر شد.

دبیر شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر سیستان و بلوچستان که به مناسبت روز جهانی مبارزه با مواد مخدر در جمع خبرنگاران سخن می گفت:افزود: تا پایان سال ۲۰۱۵ تعداد ۴۰۰ تنوع مواد مخدر صنعتی و محرک روانگردان معرفی شده است که نشان از پویایی تولید کنندگان آنها دارد.

محمدهادی مرعشی تاکید کرد: در کنار هر اقدامی که برای کنترل و کاهش مصرف مواد مخدر انجام می شود با ورود پدیده های جدیدی رو برو می شویم و اخیرا نیز جدیده ترین نوع مواد مخدر که یکی از نام هایش فلاکا است ومصرف آن سبب انجام اقدام های خشن و غیر قابل کنترل می شود به مرزهای ایران نزدیک شده اما نمونه ای از مصرف آن در کشور مشاهده نشده است.

وی گفت: از آنجا که بخشی از این مواد در کشورهای شرقی تولید می شود احتمال ورود آن به داخل کشور وجود دارد

مرعشی با اشاره به این که ۷۱ هزار نفر در سیستان و بلوچستان زیر پوشش مراکز خدمات درمانی و ترک اعتیاد قرار دارند واپسین آمار روز به روز در حال افزایش است.افزود: ۲۹۵ مرکز خدمات درمانی و ترک اعتیاد در استان فعال است که در مقایسه به ۹۰ مرکز موجود در سال ۹۲ رشد ۳ برابری داشته است.

او با اشاره به این که ۵۸ درصد معاندان زیر ۳۴ سال سن دارند و ۶۴ درصد آن ها متاهل اند.افزود: ۷میلیون نفر از اعضای خانواده ها درگیر مواد مخدر هستند واین از جمله خساراتی است که تولید، انتقال و مصرف موادمخدر در کشور ایجاد کرده است.

بسه گفته وی ۶۵ درصد

بندرعباس-خبرنگار اطلاعات:رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری حاجی آباد از رفع تصرف ۱۰هزار۲۲۹متر مربع اراضی ملی در منطقه خوش آباد این شهرستان خبر داد.

به گزارش منابع و آبخیزداری هرمزگان؛ ایوب شکاری گفت: این اراضی سال‌های گذشته در حاشیه اراضی واگذاری به صورت غرس نهال درختان زردآلو، گیلاس و غیره تصرف شده و پرونده آنها در محاکم قضایی در حال پیگیری بود که متصرفین خود حاضر به رفع تصرف این اراضی نشدند.وی افزود: متصرفین با هماهنگی اداره منابع طبیعی و آبخیزداری نیروهای یگان حفاظت نسبت به بیرون آوردن و قطع و قمع نهال‌های غرس شده اقدام کردند و در نتیجه اراضی ملی را در تصرف متصرفین خارج شد.

او ارزش ریالی این اراضی ملی را ۵۱ میلیون ریال اعلام کرد و افزود: سامانه ۱۵۰۴ به عنوان پل ارتباطی منابع طبیعی با مردم است و اداره هرگونه خیر تخریب و تصرف اراضی ملی، آتش سوزی و قطع درختان جنگلی است.وی گفت:ماموران انتظامی در بازرسی از این خودرو یک کیلوگرم موادمخدر صنعتی از نوع شیشه کشف و قاچاقچی را نیز دستگیر کردند.رئیس پلیس مبارزه با موادمخدر استان یزد ادامه داد: قاچاقچیان که قصد توزیع این مواد را در استان داشتند به دادسرا معرفی و با دستور مقام قضایی روانه زندان شدند.

همسرا آزاری ها ۶۵ درصد طلاق ها، ۴۰ درصد سرقت هــا، ۳۰ درصد کودک آزاری هــا، ۲۳ درصد نزاع ها، ۲۰ درصد جرائم منکراتی و ۱۰ درصد جرائم عمدی در کشور ناشی از مصرف

اخبار شهرستانها

مخدر کشفی در استان بوده است. وی افزود: همچنین پار سال با اجرای طرح برخورد با خرده فروشان در سطح استان، ۲۰۳۰خرده فروش دستگیر و ۷۰ واحد توزیع و مصرف

هشدار نسبت به ورود مخدر خشنوت زای " فلاکا"

مواد مخدر و آسیب های آن است.

دبیر شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر سیستان و بلوچستان گفت: این مواد مخدر در سال در استان کشف شد که نسبت به مدت مشابه سال ۹۴ افزایش ۳۹ درصدی را نشان می دهد.

مرعشی گفت : تریاک با ۱۸۷ تن و حبشیش با ۲۲ تن بیشترین نوع مواد

مواد مخدر و آسیب های آن است.

دبیر شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر سیستان و بلوچستان گفت: این مواد مخدر در سال در استان کشف شده که نسبت به مدت مشابه سال ۹۴ افزایش ۳۹ درصدی را نشان می دهد.

مرعشی گفت : تریاک با ۱۸۷ تن و حبشیش با ۲۲ تن بیشترین نوع مواد

سـرهنگ رضایی رئیس پلیس راهور استان اصفهان هم از اجرای طرح جدید برای ثبت تخلفات موتورسیکلت سواران در تریاک کرد: او با اشاره به فعالیت ۲۰ هزار دستگاه تاکسی و ۲۰۰ اتوبوس

را به مانند خودروها ثبت خواهند کرد.

او با اشاره به فعالیت ۲۰ هزار دستگاه تاکسی و ۲۰۰ اتوبوس

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

بیشتر از ظرفیت بوده و این شمار

۹۸ قاچاقچی، ۴۰۱ توزیع کننده، ۲۹ حمل کننده ۲۱۰ نگهدارنده مواد مخدر و ۸۶۴ جند ععدتا متجاهر در استان

او با اشاره به فعالیت ۴۱ مرکز گذری کاهش آسیب بسا مدیریت خودگردان در سیستان و بلوچستان ، افزود :مجموز ایجاد ۱۵ مرکز گذری کاهش آسیب در روستاهای استان نیز

اخذ شده است. مرعشی گفت: این مراکز بدون دریافت هیچ اعتباری از ستاد مبارزه با مواد مخدر و وزارت بهداشت با مدیریت بخش خصوصی فعالیت می کنند و حاصل فعالیت آنها ۳۱ میلیارد ریال صرفه جویی هزینه ای برای دولت است.

دبیر شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر سیستان و بلوچستان گفت : ارائه مشاوره و یک وعده غذای گرم، تغییر رویکرد مصرف و آموزش های لازم برای ترغیب بسه ترک از جمله کارکردهای مراکزخودگردان است که سبب شده است بر خلاف روند روبه رشد مصرف مواد مخدر از طریق تزریق در کشور، شاهد روند رو به کاهش این

مساله در استان باشیم.

مرعشی اعلام کرد: پار سال ۲۸۰ بیمار کارتن خواب زن در مرکز ماده ۴۰۰ بیمار مرد در مرکز تله سیاه و ۴۰۰ بیمار مرد در مرکز ماده ۱۶ تانک زابل و ۴۰۰ بیمار کارتن خواب مرد در مرکز ماده ۱۶ محمدان ابرشهر و ۱۵۰ کارتن خواب متجاهر هم در مرکز ماده ۱۵ (مراکز خودگردان درمانی زیر نظر بهزیستی) استان پذیرش شدند.

وی در پایان دیسار با خانواده شهیدای عرصه مواد مخدر، ضیافت افطاری کودکان پسر بهبود یافته از دم اعتیاد، کارگاه های آموزشی توانمندسازی ویژه مدیران سمن ها، امحای مواد مخدر، همایش پیاده روی خانوادگی و جشنواره های فرهنگی و ورزشی در محلات حاشیه از مهمترین برنامه های ستاد ویژه گرامیداشت سسلروز جهانی مبارزه با مواد مخدر اعلام کرد.

پلمب شد.

دبیر شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر سیستان و بلوچستان گفت: ۱۵۵ کودک معناد متجاهر در استان

ساماندهی و ترک داده شدند که هم اکنون در ۵ مرکز شبه خانواده زیر نظر بهزیستی نگهداری می شوند. به گفته وی ایمن مراکز برای نخستین بار در کشور به صورت پایلوت

پلمب شد.

پلمب شد.

پلمب شد.

پلمب شد.

شاور در امور خارجه امارات ضمن انتقاد از سياست های رياض شده است

رد پای روستائینی قدیم در «تل کمین»

«تل کمین» مرودشت فارس، دوره‌های فرهنگی و استقرار از دوره روستائینی قدیم در هزاره ششم پیش از میلاد تا دوره میانه و پایانی اسلامی را در خود جای داده است.

به گزارش پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، نوروز رجبی، سرپرست ایرانی مطالعات باستان‌شناسی گروه مشترک ایران و آلمان در «تل کمین» می‌گوید: نتیجه مطالعات فصل نخست در این محوطه نشان می‌دهد، از آغاز هزاره ششم پیش از میلاد تا آغاز هزاره اول و دوره هخامنشی پیوسته در این محوطه کلیدی استقرار فرهنگی و سکونت وجود داشته است.

صفحه ۴

کفش‌هایی که چند میلیون می‌ارزند
صفحات ۵۹۴

سیستان و بلوچستان، استانی با پتانسیل‌های پنهان
صفحات ۵۹۴

پیوند کبد
صفحه ۳

آنچه لازم است در باره آرزبست بدانید
صفحه ۲

یادداشت

زیان بی توجهی

● وجیهه تیموری

حرف زدن درباره بعضی موضوعات خوشایند نیست و در ادب عامه، امری دور از نزاکت محسوب می‌شود؛ درحالی‌که از آن بدتر، عواقب حرف زدن درباره آن موضوعات و رفتارنا درست داشتن در آن باره است. مثلاً اجابت مزاج امری بدیهی است، ولی وقتی کسی نیاز به دستشویی دارد، با صدفبار ببخشید و عذرخواهی و رویم به دیوار و پلانسیب، اجازه می‌گیرد که برود سرویس بهداشتی!

حال آن‌که همین حد از ادب و اخلاق درباره استفاده از سرویس بهداشتی و شرایط پس از خروج و ملاحظه کیفیت و آگذاری آن مکان به نفر بعدی، معمولاً رعایت نمی‌شود.

در نتیجه شما بسیاری مواقع در توالت‌های عمومی، صحنه‌هایی از بی‌توجهی، آلودگی و حتی خسارت به اموال عمومی می‌بینید که فرد استفاده کننده از این مکان عمومی مرتکب آن شده است و چه بسا فرزندان دارد که چشم به تربیت او دوخته‌اند، همسایگان و همکارانی دارد که با آن‌ها دست می‌دهند و درکمال ادب و احترام با آنان خوراکی می‌خورند یا چیزی به آن‌ها تعارف می‌کند و در طول روز نیز بارها پول و تلفن و دکمه آسانسور و هزار وسیله شخصی یا مشترک دیگر را لمس و جابجا می‌کند بی آن‌که از انتشار آن همه بیماری و آلودگی، رویش به دیوار باشد!

این توصیفات، مزاح نیستند؛ واقعیاتی هستند که اگر با زبان صریح‌تر بیان شوند کماثر انگیز به نظر می‌آیند اما هر روز با آن‌ها مواجهیم.

جالب آن‌که این روند بی‌مالاتی در استفاده از آب‌خوری‌ها، دستشویی‌ها و توالت‌های عمومی در کشور ما سرزده از مردمانی است که فرهنگ عرفی و شرعی آنان، آموزه‌های بسیاری در باب نجس - پاک، بشور - بساب، آبکشی و نظافت دارد و تا همین سال‌های نه چندان دور، همه مستراح‌ها را در خارج از خانه و کنج حیاط می‌ساختند و بدون سربند به توالت نمی‌رفتند تا گازهای ناشی از خروج مواد دفعی بدن، بر سر و مویشان ننشینند و آفتابه‌ای همیشه همراه بود که شستشو کنند و حتی چندبار آب بریزند که کار سیفون را بکنند!

هیچ‌کس با دهمایی و کفش توالت به خانه نمی‌آمد و سر راه، پاها و دست‌ها را با آب شیر حیاط می‌شستند و هیچ حوله و مسواکی هم در آنجا نمی‌گذاشتند تا آلوده نشود.

اما همین‌که حیاط خانه‌ها کوچک شد و آپارتمان‌نشینی مد شد، توالت‌ها وسط پذیرایی و اتاق نشیمن ساخته شد و مثل آشپزخانه‌های این که بی قواره و بکباره به قامت فرهنگی ما وصله شدند، توالت‌های فرنگی هم وسط میال‌ها سردر آوردند بی آن‌که طرز استفاده درست از آن‌ها رعایت شود؛ مثلاً در آن‌ها بسته بماند به ویژه موقع سیفون کشیدن یا نشیمنگاه آن را خشک کنند یا اگر بلد نیستند از آن استفاده کنند، با پاروی آن ننشینند یا حلق آن را با دستمال کاغذی و پوشک بچه پر نکنند. حتی هیچ پدرآمزی‌های هم نیامد دو صفحه آموزش در کتاب‌های درسی یا دو قسمت برنامه در تلویزیون برای مردم بگذارد و بگوید توالت هتل، محل کار، پارک، مرکز خرید و خلاصه همه توالت‌های عمومی همان توالت‌های خانگی هستند در محلی خارج از خانه که غیر از شما، بسیاری افراد باید از آنجا استفاده کنند.

پس در استفاده از آن‌ها، همان رفتاری را بکنید که در خانه خودتان می‌کنید حتی می‌توانید تذکرات بهداشتی را که به در و دیوار زده‌اند بخوانید و طبق دستور عمل نمایید.

یادم آمد به بزرگی در ادارای که محل کارش بود، توصیه شد به نوشتن بدیهیات دستورات بهداشتی روی بورد ورودی، از جمله این که در توالت‌ها، دستمال را در سطل بیندازید نه اطراف سطل، یا در ساعات اداری و میان جمع، ناخن نگیرید یا لقمه‌های خوراکی تان را کوچک کنید تا خرده‌های آن از اطراف دهانتان روی زمین نریزد.

در پاسخ گفت: تربیتی که باید در کودکی و در خانواده و مدرسه می‌دیده‌اند تا اثرش را امروز بگذارد، نداشته‌اند، چطور توقع دارید در میانسالی با دو خط نستعلیق روی دیوار، فرهیخته شوند!

حق داشت. آداب تربیتی در باب مسایل رویم به دیوار بی تربیتی را باید از همان کودکی لااقل در کتاب‌های درسی بگنجاند تا بوی بد بی توجهی این قدر از گوشه و کنار بلند نشود!

بهداشت فردی در مکان‌های عمومی

طهارت و پاکیزگی می‌نامند. جالب‌تر این که ۲۸۰۰ سال قبل از میلاد در کشور پاکستان یکی از پیشرفته‌ترین توالت‌های جهان، متشکل از اتاقی با دیوارهای خشتی و آجری خارج از هر خانه، با جداره سنگی پر از علوفه با تخته‌ای چوبی بالای آن ساخته شد. تمدن «هاراپن» در پاکستان و نیز در شمال هند سیستم آب‌رسانی نوینی را برای پاک کردن فضولات انسانی توالت‌ها با استفاده از منبع آبی در بالا دست و هدایت آب با آجرهای خشتی به داخل منبع فضولات اختراع کرد.

ادامه در صفحه ۷

توالت‌های عمومی و سرویس‌های بهداشتی بین‌راهی در ایران عموماً اسفنناک است و احداث چند مجتمع تفریحی و توریستی بین راهی بسیار تمیز و مرفه در برخی جاده‌های کویری ایران که چشم انداز بسیار خوبی از بهداشت و امکانات در دل بیابان فراهم کرده‌اند نیز از ضرورت فرهنگسازی درباره این موضوع نمی‌کاهد.

پیدایش توالت‌ها و فاضلاب‌ها در نقاط مختلف جهان برمی‌گردد به هزاره سوم قبل از میلاد مسیح و بدین سبب این دوره را عصر

هیچ‌کس نیست که بگوید در خیابان، در مرکز خرید، در هتل یا رستوران، در راه سفر یا در هر مکان عمومی دیگری، نیازمند استفاده از سرویس بهداشتی نشده باشد. تابستان‌ها نیز به سبب گرمای هوا و نوشیدن مایعات بیشتر و همچنین با افزایش سفرها و تفریحات خارج از خانه، این اتفاق خیلی شایع‌تر است و البته مواجهه با شرایط غیربهداشتی یا دسترسی کم به این اماکن نیز به همان میزان بیشتر به چشم می‌آید.

ناگفته پیداست وضعیت بهداشت در

دکتر ابراهیم جعفری

رویکرد اجتماعی و فرهنگی مدیریت شهری

انجمن‌های شهری یاری بسیار می‌رساند تا جایی که نقش حکومت، اشراف و شاهزادگان در تصمیم‌گیری‌های شهری کم‌رنگ شده بود. درواقع، بعد از انقلاب مشروطیت و تصویب قانون اساسی، اندیشه زندگی شورایی در ایران، از نظر به عمل تبدیل شد. به عبارت دیگر، یکی از دستاوردهای بسیار مهم نهضت مشروطه‌خواهی، علاوه بر به رسمیت شناختن تفکیک قوا (مقننه، مجریه و قضائیه) تقسیم قدرت سیاسی و اداری کشور بین حکومت مرکزی و حکومت‌های محلی بود. پس از انقلاب، مطابق اصل هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، شوراهای شهر و روستا از ارکان تصمیم‌گیری در اداره کشور هستند. به این ترتیب، قانون‌گذار سعی کرده است تا با دخالت‌دادن آرای مردم از طریق شورای شهر در فرآیند تهیه طرح‌ها، نظام برنامه‌ریزی برای شهر را از اتاق‌های درسته کارشناسان ادارات دولتی خارج کند و رأی و نظر مردم را در تهیه و تصویب آن موثر سازد.

شهر از نظر برنامه‌ریزی، به‌منزله یک سیستم است و یکی از راه‌های توسعه آن این است که اعضای شورای شهر تفکر سیستمی و جامع داشته باشند. این نکته را اولین بار یک زیست‌شناس مطرح کرد که شهر به‌اندازه بدن انسان پیچیده است و بعدها همین فرد پایه‌گذار شهرسازی شد. پاریس قرن نوزدهم شهرداری به‌نام «هاسمن» داشت که تحولات زیادی ایجاد کرد و برنامه‌های او در زمان‌های بعد در اروپا الگو شد.

ادامه در صفحه ۶

شورا گسترده‌ترین و فراگیرترین نهاد مردم‌سالاری است که مسئولیت‌های مهم اجتماعی، اقتصادی و خدماتی را برعهده دارد. ریشه‌های عملی ساختن شوراها در ایران به‌صورت رسمی به دوران مشروطیت باز می‌گردد.

با پیروزی انقلاب مشروطه، یکی از مهم‌ترین برنامه‌هایی که سبب مشارکت بیشتر مردم شد، بی‌گمان سپردن امور محلی به خود مردم بود. در جریان مبارزات آن مقطع تاریخی، این انجمن‌های شهری بودند که توانستند مشروطه را پیش ببرند و حتی وارد جریان‌های سیاسی شوند. با چنین تصویری «قانون بلدی» اولین بار در سال ۱۳۲۵ تصویب شد و دوره طلایی اداره شهرها توسط نهادهای مردمی شکل گرفت. انجمن‌های بلدی نخستین تجربه ایرانیان برای مشارکت در امور شهری بوده است.

اولین تبلیغات انجمن بلدی در مشهد انجام گرفت که ۶۰ درصد نمایندگان آن را روحانیون تشکیل می‌دادند، در حالی که بیشتر نمایندگان شهر رشت از طیف مجاهدان مشروطه‌خواه و مردم عادی بودند، بازرگانان در اصفهان سهمی چشمگیر از کرسی‌های انجمن بلدی را به‌دست آوردند. انجمن شهر اصفهان قدرت بسیار داشت، به گونه ای که روزنامه ویژه بلدی را برای آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی در این زمینه بنیان گذارد.

سماز و کار انتخابات نخستین انجمن بلدی به برپایه رأی مستقیم مردم و برگزیدن نمایندگان از محله‌های گوناگون شهر بود. این جریان به مردمی بودن

بازگشت به خانه و بازسازی بعد از وقوع حوادث و بلایا

بخش سی و یکم

در این شماره پیرو مباحث پیشین به اقداماتی پرداخته می شود که به شهروندان کمک می کنند تا پس از وقوع حوادث و بلایا زودتر به خانه، اجتماع و زندگی عادی برگردند.

هنگام ورود به خانه

بایست با احتیاط وارد خانه شده و به وجود آسیب دیدگی توجه شود. بایست مواظب اشیاء ناپایدار و سطوح لغزنده بود.

به موارد زیر نیز باید توجه کرد:

گاز طبیعی: در صورت استشمام بوی گاز یا شنیده شدن صدای ریزش یا فس فس گاز، باید پنجره ای را باز کرد و فوراً از آنجا خارج شد و موضوع را به اطلاع اداره گاز رساند. در صورت امکان دریچه اصلی گاز در بیرون خانه نیز مسدود شود که برقراری مجدد جریان گاز نیاز به یک کارشناس دارد.

سیم های قطع شده، آتش گرفته یا جرقه زن: سیستم برق خانه باید بررسی شود در صورت امکان جریان برق را از جعبه فیوز اصلی قطع کرد. اگر وضع ناامن باشد باید فوراً ساختمان را ترک و درخواست کمک کرد. لامپ ها نباید روشن شوند، مگر آنکه اطمینان داشت خطری وجود ندارد. در صورت لزوم نیز از یک برقکار درخواست شود تا سیستم برق خانه را بررسی کند.

ترک خوردگی سقف ها، ستون ها و دودکش ها: اگر کسی احساس کرد که خانه در حال فرو ریختن است، باید فوراً آنجا را ترک کند. اثاثیه منزل: اگر اثاثیه منزل خیس شده اند، جریان برق باید از فیوز اصلی قطع شود سپس آن وسایل را از برق کشیده و خشک کرد. همچنین قبل از استفاده مجدد از این وسایل، لازم است تعمیرکاران حرفه ای آن ها را بررسی کنند.

سیستم آب و فاضلاب: اگر لوله ها آسیب دیده اند، شیر فلکه اصلی آب باید بسته شود و قبل از استفاده از آب با مقامات سازمان آب محل تماس گرفته شود زیرا ممکن است آب آلوده شده باشد. قبل از استفاده از توالت ها نیز باید از سالم بودن لوله های فاضلاب اطمینان پیدا کرد.

مواد خوراکی و آذوقه: اگر احتمال آلودگی یا تماس مواد خوراکی و آذوقه موجود در خانه با آب سیل وجود دارد، بهتر است آن ها را دور ریخت.

زیرزمین خانه: اگر زیرزمین خانه پر از آب شده باشد، برای جلوگیری از تخریب لازم است آب را به تدریج و هر روز حدود یک سوم تخلیه کرد.

بازکردن کمد ها و کابینت ها: باید مواظب سقوط اشیاء بود.

تمیزکردن اشیاء و اثاثیه خانه: هر چیزی که با فاضلاب، باکتری ها یا مواد شیمیایی خطرناک تماس پیدا کرده است را باید ضد عفونی کرد. تماس با مأمور بیمه: بهتر است از اشیاء صدمه دیده عکس گرفته و اسناد هزینه های تعمیر و نگهداری را نزد خود نگه داشت. نباید به حیوان زخمی یا منزوی نزدیک شد و برای کمک به او باید فوراً اداره دامپزشکی یا محیط زیست و سایر نهادهای منطقه را باخبر کرد.

اگر حیوانی کسی را گاز بگیرد، لازم است به مراکز درمانی مراجعه کند.

دریافت کمک

لازم است در دوره خارج شدن از حالت بحرانی و برگشت به حالت عادی، همواره پیگیر اخبار صدا و سیما و سایر رسانه های جمعی بود تا بتوان در مورد تهیه مسکن و غذا، گرفتن کمک های اولیه، لباس و کمک های مالی اطلاعاتی بدست آورد.

معاونت آموزش - پژوهش و فناوری هلال احمر (دفتر امور آموزش عمومی، پایه و همگانی)

آنچه لازم است درباره آزمون بداند

چوبی، پدهای بتنی یا آسیاب ها، سفال های کف پوش ها، چسب های کف پوش، روکش های آزمون یا نوار لوله های بخار و آب گرم در خانه های قدیمی و واششر عایق بندی در اجاق های زغالی و نفتی.

با این حساب اگر خانه شما قبل از سال ۲۰۰۳ ساخته شده باشد می تواند دارای محصولات آزمون باشد. حتی علیرغم قدغن بودن فروش و استفاده از آزمون، هنوز فروشگاه هایی هستند که در قفسه های شان محصولات آزمون وجود دارد. پس هرگز تصور نکنید که در خانه تان آزمون وجود ندارد. بنابراین آگاه باشید که برای ایمنی بیشتر بهتر است حضور آزمون در خانه تان را به صورت حرفه ای آزمایش کنید و مجاورت تان را قبل از اینکه خیلی دیر شده باشد تشخیص دهید.

چه باید کرد؟

اگر احتمال می دهید که محصول آزمون در خانه تان آزمون است چه باید بکنید؟

قبل از هر چیز دلد می مزاج نباشید. سریعاً با متخصصان تماس بگیرید و بخواهید که برایتان آزمون انجام دهند. اگر وجود آزمون ثابت شد شما نیاز به دانستن اینکه خطر وجود الیاف آزمون در هوا چقدر است دارید. اگر شما کف پوش آزمون دارید که شرایط خوبی دارد، ورقه ورقه نشده، آسیب ندیده و خراش بر نداشته، می توانید کف پوش جدیدی روی آن بکشید. این کار امکان پذیر است اما باید موقع فروش خانه اطلاع رسانی کنید که خانه تان کف پوش آزمون دارد.

زندگی ایمن در خانه ای با محصولات آزمون، مادام که این محصولات الیاف آزمون متعلقه از راه هوا را تولید نمی کنند یک فرض مسلم و پذیرفته شده است.

چطور آزمون حذف می شود؟

تیم متخصصان بازرسی آزمون به خانه ما آمدند. ما از آن خانه نقل مکان کردیم و آن ها تمامی در و پنجره ها را کاملاً با پلاستیک پوشاندند تا مردم آگاه شوند که نمی بایست وارد شوند و روی همه درها علامت خطر وجود آزمون چسباندند.

دو فیلتر بزرگ هیا خارج از پنجره نصب شد و تمامی هوای اتاق را مکید. این موضوع فشار منفی هوا را ایجاد کرد و اجازه نداد هوا در اتاق های دیگر رها شود.

تیم بازرسی آزمون البسه مناسب دور انداختنی می پوشد (به من گفته شد که حتی لباس های زیر آن ها هم قابل دفع یا یک بار مصرف بودند). به علاوه همه آن ها ماسک و دستکش داشتند.

کف پوش ها به تکه های قابل مدیریت بریده می شوند و لبه هایی که در پشتشان محتویات آزمون وجود دارد نواریچی می شوند و چسب زده می شود. ورقه ها بار کامیون می شوند. تمامی اشغال ها تحت خلاء قرار گرفته و در کیسه بزرگ پلاستیکی دفع می شوند. همه مواد و البسه آلوده نیز به شرکت برگشت داده می شوند تا در جایگاه سرپوشیده ویژه محصولات آزمون دفع شوند.

بعد از بازرسی، تیم آزمون لباسشان را در آورده و دوش می گیرند (معمولاً دوش پرتابل تا محل پروژه آورده می شود). فقط بعد از دوش است که آن ها حق پوشیدن لباس هایشان را دارند.

آزمون هوا برای آزمون

بعد از تکمیل کار تیم بازرسی و قبل از اینکه هر کسی بدون ابزار حفاظتی وارد اتاق شود آزمون هوا باید انجام گیرد. هوای نمونه توسط میکروسکوپ الکترونی مخابراتی یا TEM یا میکروسکوپ کنتراست فاز PCM آنالیز می شود. تکنسین یک حرفه ای آموزش دیده در اطراف اتاق از دمنده مخصوص برگ ها استفاده کرد تا گرد و غبار و الیافی که ممکن بود در کف یا درز و شکاف ها ته نشین شده باشند را به حرکت در آورد. بعد از یک پمپ مکش کوچک استفاده کرد تا در مدت ۴۵ دقیقه هوا را از میان یک فیلتر عبور دهد.

یک آزمون هوا وقتی قابل پذیرش است که میزان آزمون هوا را در محدوده ای کمتر از ۰.۱ الیاف به ازای هر سی سی نشان دهد. خوشبختانه خانه ما پاک بود و ما مجاز شدیم که مجدداً به خانه باز گردیم.

مرجع:

<http://www.prettyhandygirl.com/asbestos-removal-everything-you-wanted-to-know-and-more/>

مترجم: یاشار بوم راشین

اگر شما از آن کسانی هستید که گمان دارند در خانه ای بی آزمون زندگی می کنند ممکن است در اشتباه باشید. خود من از کسانی بودم که گمان می کردم در خانه ای بدون آزمون زندگی می کنم اما به شدت در اشتباه بودم.

ماجرای از روزی آغاز شد که یک نشستی کوچک آشپزخانه ما به برآمدگی بزرگی منجر شد. متعاقب اطلاع من گروه ترمیم حادثه آمدند و شروع به بررسی آسیب کردند. بعداً یک ماریپیچ پایین رونده بوجود آمد، زیرا شکستگی لوله پلی بوتیلن از دو هفته قبل به یک زدگی کاملاً متورمی انجامیده بود. به فاصله کوتاهی بعد از اینکه کابینت آشپزخانه که به سبب رسوخ نشستی آسیب دیده بود برداشته شد، مدیر پروژه یک کف سازی وینیل قدیمی را در زیر کف سازی وینیل جدیدتر تشخیص داد. او به من گفت که آن ها نمونه ای از آن را برای آزمایش آزمون به آزمایشگاه می فرستند. صبح روز نتیجه آزمایش ذرات آزمون

هنوز فروشگاه هایی هستند که در قفسه هایشان

محصولات آزمون وجود دارد. پس هرگز

تصور نکنید که در خانه تان آزمون وجود ندارد.

بنابراین آگاه باشید که برای ایمنی بیشتر بهتر

است حضور آزمون در خانه تان را به صورت

حرفه ای آزمایش کنید و مجاورت تان را قبل از

اینکه خیلی دیر شده باشد تشخیص دهید

را تأیید می کرد.

چند روز بعد با توجه به چیزهایی که درباره آزمون یاد گرفتم خانه مان را از آزمون پاک کردم.

آزمون چیست؟

آزمون رشته ای معدنی است. چندین نوع الیاف آزمون وجود دارند. در گذشته آزمون برای مقاوم کردن محصولات به آن ها اضافه می شد و علاوه بر این موجبات عایق بندی نسبت به حرارت و استحکام نسبت به آتش سوزی را فراهم می کرد. در واقع آزمون ماده ای ساختمانی بود که در برابر حرارت و آتش سوزی خوب مقاومت می کرد اما مشکلات تندرستی آن درک نشده بود.

در ۱۹۲۴ میلادی یک شهروند بریتانیایی اولین کسی بود که ناراحتی حاصل از آزمون را تشخیص داد (فیروز پیشرونده ریه) و در ۱۹۳۱ اصطلاح مزوتلیوما (یک گونه نادر از سرطان) راه خود را به نوشته های پزشکی باز کرد ولی خطرات و آسیب های آزمون تا سال ۱۹۷۰ پنهان ماند. در نهایت تقریباً ۸۰ سال بعد از شناخت آسیب های آزمون مصرف آن متوقف شد. این یعنی آزمون بطور متوسط در یک میلیون سکونتگاه و منزل وجود دارد. به عبارت دیگر بیش از صد هزار نفر در اثر مجاورت با آزمون بیمار شده یا در گذشته اند.

آزمون در جاهای زیر استفاده می شود اما محدود به این جاهان نیست:

مواد سقف و دیوارها، عایق های خانه ها، دیوارها و اطاق زیر شیروانی، رنگ پارچه و تعمیر دیوار، خاکسترهای مصنوعی و خاک زغال های مورد استفاده در شومینه های گازی، پدهای قدیمی بالای اجاق گاز، دیوارها و کف های اطراف اجاق های

در پجه‌ای به دانش پیوند عضو

پیوند کبد

بخش پنجم

دکتر رضا سعیدی فیروزآبادی - متخصص جراحی پیوند و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

پیوند کبد اکنون بهترین درمان بسیاری از بیماری‌های مزمن کبدی است که به مرحله‌ای انتهایی رسیده‌اند و درمان دیگری برای آنها امکان‌پذیر نیست. بسیاری از این بیماران از عوارضی چون زردی، تجمع مایع در شکم، خونریزی‌های گوارشی، عفونت‌های مکرر یا سرطان کبد رنج می‌برند.

پیوند کبد اولین بار به‌طور موفقیت‌آمیز در سال ۱۹۶۷ توسط دکتر توماس استارز در ایالت کلرادو آمریکا انجام شد. در کشور ما نیز چندین مرکز پیوند کبد در شیراز، تهران، اصفهان، مشهد و کرمان وجود دارد.

در کشور ما شایع‌ترین علل پیوند کبد عبارتند از: هپاتیت B، بیماری‌های اتوایمیون (خوددایمی) و حالت‌های پیشرفته کبد چرب.

بیمارانی که از عوارض بیماری‌های مزمن کبدی رنج می‌برند، به مراکز پیوند ارجاع داده می‌شوند. در این مراکز بیماران توسط پزشکان تیم پیوند مورد ارزیابی دقیقی قرار می‌گیرند تا اطمینان حاصل شود که بیمار از پیوند کبد سود خواهد برد و تحمل جراحی را دارد.

دریافت کبد از دهنده مرگ مغزی یا دهنده زنده مقدور است. فرد زنده می‌تواند ۶۵ تا ۷۰ درصد کبد خود را اهدا کند. کبد قدرت بازسازی خیره‌کننده‌ای دارد و بعد از ۶ ماه به حجم اولیه خود بازمی‌گردد. حتی کبد دهنده مرگ مغزی را می‌توان به دو بخش تقسیم کرد تا دو فرد با یک کبد پیوند شوند.

جراحی پیوند کبد از اعمال جراحی بسیار پیچیده است. در این عمل ابتدا باید کبد بیمار از بدن فرد خارج شود زیرا کبد جدید باید در جای اصلی خود قرار گیرد. خود این کار، یعنی خارج کردن کبد بیمار، از مراحل بالقوه خطرناک عمل است که گاه می‌تواند با خونریزی وسیعی همراه باشد. در مرحله بعد باید کبد جدید به دستگاه گردش خون بیمار متصل شود. سپس جریان خون به کبد برقرار می‌شود. این مرحله نیز گاه با خطراتی همراه است. آنجا که کبد تا قبل از آن گاه ساعت‌ها بدون خون‌رسانی بوده است، با آزاد شدن سموم مختلف به جریان خون بیمار خطرات مختلفی بیمار را تهدید می‌کند. وجود یک تیم جراحی و بیهوشی مجرب که توانایی مقابله با این خطرات را داشته باشند الزامی است.

بعد از عمل، بیمار به بخش مراقبت‌های ویژه و سپس بخش پیوند منتقل خواهد شد. تیم پیوند باید به‌دقت بیمار را از لحاظ

بلایی که افسردگی بر سر بدن می‌آورد

باروری و دستگاه دفاعی بدن ایجاد کند. در نتیجه، کسانی که دچار استرس مزمن هستند، بیش از دیگران در برابر بیماری‌های رایج آسیب‌پذیر می‌شوند. این افراد بیشتر در معرض مشکلاتی مانند سرماخوردگی، آنفلوآنزا، سردرد، اختلالات خواب و غیره قرار می‌گیرند.

کنترل استرس و تشخیص سرطان

افرادی که تحت درمان تومور هستند، باید روش‌های کنترل استرس فیزیولوژیکی و همچنین افسردگی را بیاموزند. این افراد باید از حمایت عاطفی و اجتماعی برخوردار شوند تا میزان استرس و همچنین اثرات افسردگی و دیگر علائم مربوط به بیماری در آنها کاهش پیدا کند.

اگر در بین اطرافیانان کسانی هستند که به این بیماری مبتلا شده‌اند، بدانید که این افراد آسیب‌پذیر و حساس می‌شوند. بنابراین لازم است تلاش خود را برای یاری‌رساندن همه‌جانبه به آنها به کار بگیرید.

افسردگی و استرس، حتی اگر در فاصله کوتاه فرد را دچار سرطان نکند، بی‌شک صدمات جبران‌ناپذیری به سلامتی وی خواهد زد. بنابراین همه ما باید روش‌های مختلفی را برای کنترل استرس و افسردگی خود به کار بگیریم. در بین تمامی روش‌های موجود انجام ورزش یوگا و تکنیک‌های دیگر ایجاد آرامش بسیار مهم است.

نتایج بررسی‌های متعدد نشان می‌دهد افراد با ایمان آسان‌تر با بیماری‌ها کنار می‌آیند و بهتر می‌توانند درد را تحمل کنند. در نتیجه، اثربخشی داروهای آنها نیز بیشتر است. حفظ ایمان و دعا نیز از روش‌های مهم و بسیار مؤثر در کنترل افسردگی و استرس است.

توصیه می‌شود قبل از ابتلا به بیماری‌های خطرناک و مزمن، ورزش و فعالیت‌های بدنی مناسب را در زندگی روزمره خود بگنجانید. حتماً تغذیه سالمی داشته باشید و هر شب به میزان کافی یعنی حدود ۷ تا ۸ ساعت بخوابید. همه این موارد در کنترل استرس مؤثرند و شما را از افسردگی و عوارض جدی آن دور می‌کنند.

بدانید که سرطان لاعلاج نیست، اما بی‌شک یکی از بیماری‌های دردناک و پرهزینه است. بنابراین تمام تلاشتان را برای پیشگیری از ابتلا به آن به کار بگیرید.

روحي و جسمي ايجاد کند.

زمانی که این شرایط ایجاد می‌شود، بدن به اجبار با تولید کورتیزول زیاد واکنش نشان می‌دهد. این هورمون باعث افزایش فشار خون و افزایش ضربان قلب می‌شود و میزان تجمع قند خون را نیز بالا می‌برد. با وجود اینکه این تغییرات بدنی، انرژی بیشتری برای

روحي و جسمي ايجاد کند. زمانی که این شرایط ایجاد می‌شود، بدن به اجبار با تولید کورتیزول زیاد واکنش نشان می‌دهد. این هورمون باعث افزایش فشار خون و افزایش ضربان قلب می‌شود و میزان تجمع قند خون را نیز بالا می‌برد. با وجود اینکه این تغییرات بدنی، انرژی بیشتری برای

مقابله با استرس تولید می‌کنند، اما خطراتی برای سلامتی نیز ایجاد می‌شود که در بلندمدت بدن را با مشکلات جدی روبرو می‌کند.

مشکلات ناشی از استرس

محققان به این نتیجه رسیده‌اند که استرس مزمن یعنی استرس بلندمدت و زیاد می‌تواند منشأ بروز مشکلات گوارشی و کلیوی شود و مشکلاتی در

محققان معتقدند که ارتباط زیادی بین علائم افسردگی و اضطراب و بروز بیماری‌های قلبی وجود دارد.

اختلالات هورمونی

محققان بر این عقیده‌اند که ارتباط بین تومورها و افسردگی از اختلالات هورمونی مربوط به افسردگی ناشی می‌شود که باعث تولید میزان زیادی کورتیزول می‌شود. علاوه بر این، در حالت افسردگی، سازوکارهای طبیعی احیای DNA به هم می‌ریزد و این مسئله دفاع و مقاومت بدن در برابر سرطان را ضعیف می‌کند.

یکی از علل مهم بروز این مشکل به مسائلی مانند میل به مصرف الکل، دخانیات و ابتلا به چاقی مفرط در بین افراد افسرده مربوط می‌شود. حتماً می‌دانید که این سه عامل جزو عوامل آشکار و مهم در ابتلا به سرطان محسوب می‌شوند.

استرس فیزیولوژیک و افسردگی

همه افراد زمانی که در معرض فشارهای روحی - روانی، جسمی یا عاطفی قرار می‌گیرند، به استرس فیزیولوژیکی مبتلای می‌شوند. بی‌شک داشتن میزان کمی از استرس فیزیولوژیکی در برخی موارد طبیعی است و به ضرر بدن نیست. اما با این حال داشتن میزان بالایی استرس که به‌صورت بلندمدت یا مکرر ادامه داشته باشد، می‌تواند عوارض جدی و سختی برای سلامت

نتایج آخرین بررسی‌ها نشان می‌دهد افرادی که دچار علائم افسردگی به مدت طولانی هستند، بیشتر در معرض مرگ و میر ناشی از سرطان قرار می‌گیرند.

به گزارش سلامت نیوز، برای همه اتفاق می‌افتد که دچار افسردگی موقتی شوند. این حالت روحی باید تحت درمان قرار گرفته و برطرف شود. نمی‌توان از نظر دور داشت که افسردگی می‌تواند شرایط نامساعد روحی را برای فرد فراهم کند و وی را به سمت مصرف مواد آسیب رسان مانند دخانیات، الکل و حتی مواد مخدر بکشاند که بی تردید به سلامتی صدمات زیادی وارد می‌کنند. اما افسردگی تبعات دیگری نیز دارد. نتایج آخرین بررسی‌ها نشان می‌دهد افرادی که دچار علائم افسردگی به مدت طولانی هستند، بیشتر در معرض مرگ و میر ناشی از سرطان قرار می‌گیرند.

رابطه بین افسردگی و ابتلا به سرطان

افسردگی نتیجه واکنش‌های متقابل سختی‌ها و گرفتاری‌های متعدد بوده و عوامل اجتماعی، روانی و بیولوژیکی را در بر دارد. این بیماری می‌تواند در هر مقطعی از زندگی بروز کند. تکرار و عدم درمان وضعیت افسردگی می‌تواند خطر بروز مشکلات دیگری که برای سلامتی خطرناک هستند را رقم بزند. یکی از این مشکلات سرطان است.

افسردگی و سرطان

بررسی‌های متعدد ارتباط بین افسردگی و احتمال ابتلا به یکی از انواع تومورها را روشن ساخته است. محققان در انگلستان روی بیش از ۱۶۰ هزار فرد بزرگسال بررسی‌هایی انجام دادند. این تعداد شامل افرادی بودند که به‌طور مرتب از افسردگی رنج می‌بردند و مستعد مرگ و میر ناشی از سرطان پانکراس (لوزالمعده)، پروستات یا کولون (روده بزرگ) بودند.

محققان معتقدند که ارتباط بین تومورها و افسردگی از اختلالات هورمونی مربوط به افسردگی ناشی می‌شود که باعث تولید میزان زیادی کورتیزول می‌شود.

با وجود اینکه نمی‌توان به‌طور مطلق ارتباط مستقیم بین این دو را تأیید کرد، اما محققان به این نتیجه رسیدند که ابتلا به افسردگی در بروز سرطان بی‌تأثیر نیست، چون ارتباط بین سلامت جسمی و روحی بارها و بارها به اثبات رسیده است. علاوه بر این،

بازدیدکنندگان آماده‌شود.برای ورود کامل به مرکز تجاری میلک(Milak Hub)،علاوه بر اتصال به جاده و راه‌آهن چابهار به ترکمنستان و آسیای میانه، لازم است به دریاچهٔ هامون که بزرگ‌ترین دریاچهٔ آب شیرین ایران است، نیز اشاره شود.

این زیستگاه گردشگری محل زندگی انواع پرندگان مهاجر، ازجمله فلامینگو، پلیکان، درنا، اردک، غاز، قو، چنکر و غیره است و منطقهٔ سیاحتی مناسبی برای جذب گردشگر به شمار می‌رود. هرچند خشک‌شدن دریاچهٔ مذکور موجب بروز عوارض زیست‌محیطی گسترده‌ای شده است اما باید برای زنده‌شدن این دریاچه، با استفاده از تجارب احیای دریاچه ارومیه، حرکت کرد.

مشکلات و چالش‌ها

الف: ریزگردها

از آنجایی که ریزگردها از مشکلات عمدهٔ استان سیستان و بلوچستان به‌شمار می‌رود، باید با کشت درختان گرمسیری که نیاز کمتری به آب دارند، زمینهٔ تثبیت شن‌های روان و همچنین جلوگیری از حرکت آنها را فراهم کرد.

متأسفانه در سالیان اخیر شاهد رکود و بی‌توجهی به فعالیت‌های آبخیزداری و همچنین کوتاهی در زمینهٔ حفظ محیط زیست در استان بوده‌ایم.

ب: حق آب

یکی از مشکلات استان سیستان و بلوچستان منابع آبی است و انتظار می‌رود وزارت خارجهٔ دولت محترم جمهوری اسلامی برای دریافت سهم بیشتر از حق آب هیرمند اهتمام ورزد و آن را در اولویت سیاست‌های خارجی ایران قرار دهد.

بی‌تردید احداث جادهٔ ترانزیت مرز ایران، دوغانرون به هرات به‌وسیلهٔ ایران و سایر خدمات مرزی نظیر احداث جاده، راه‌آهن و لولهٔ انتقال گاز در افغانستان، به تقویت مرادات مرزی و تعامل گستردهٔ دو کشور مسلمان همسایه کمک بسیاری خواهد کرد اما لازم است در کنار امکاناتی که در داخل افغانستان توسط جمهوری اسلامی ایران باستان‌شناسان لقب گرفته است، شهر سوخته نمونه‌ای دیدنی با قدمت ۵ هزارساله در مسیر جادهٔ زابل -زاهدان قرار دارد و تا میلک فاصلهٔ چندانی ندارد. بنابراین فرصت از هر نظر مهیاست.

لازم است برای تأسیس موزهٔ باستان‌شناسی

در شهر سوخته اقدامات مناسبی صورت گیرد و این

منطقه به‌صورت محوطه‌ای دارای موزهٔ اختصاصی برای

دکتر محسن دیانت،عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور

حمزه یکرنگ، پژوهشگر

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

ویژه اقتصادی میلک زابل

۲- سازمان‌دهی مبادلات برون‌مرزی کالا و عملیات

محصولات‌تبدیلی

۳- توسعهٔ بخش کشاورزی با تأکید بر زیربخش‌های

باغبانی، صید آبزیان، کشت متراکم و گلخانه‌ای

۴- توسعهٔ ظرفیت‌های صنعت گردشگری و

بهره‌برداری از جاذبه‌های گردشگری و تاریخی استان

۵- مدیریت بهینهٔ محیط زیست، حفظ، احیاء و

اصلاح منابع پایه و طبیعی استان

۶- بهره‌گیری از انرژی‌های تجدیدشونده‌مانند انرژی

باد و انرژی خورشیدی

۷- گسترش آموزش‌های عمومی و حرفه‌ای و

تخصصی در مناطق مرزی

۸- تداوم سرمایه‌گذاری دولت در امر تقویت و

توسعهٔ زیربنایی استان، به‌ویژه در بخش انرژی و مخابرات

و راه‌ها

۹- تقویت پیوند و تعامل ساختاری اقتصادی،

اجتماعی و فرهنگی استان با سطح ملی

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

سیستان و بلوچستان، استانی با پتانسیل‌های پنهانی

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

میراث فرهنگی و گردشگری

سیستان و بلوچستان، استانی با پتانسیل‌های پنهانی

در چهار سال اخیر با کاهش آسیب‌ها و افزایش شاخص‌های امنیتی، بسیاری از چالش‌های استان سیستان و بلوچستان کنترل شده است و اگر توسعه اقتصادی و اجتماعی در استان رخ ندهد، قطعاً امکان بازگشت عناصر ناامن‌کننده استان دوباره فراهم خواهد شد.

سیستان و بلوچستان استانی است با پتانسیل‌های بسیار اما محرومیت‌های آشکار که متأسفانه عدم اهتمام و سرمایه‌گذاری مناسب، آن را به استانی فقیر و مستضعف تبدیل کرده که همواره برای نفوذ و ایجاد درگیری مورد طمع دشمنان انقلاب و مردم ایران بوده است.

به‌همین دلیل، پرواضح است که بزرگ‌ترین رسالت دولتمردان و مسئولان محلی استان ریشه‌کنی فقر و محرومیت‌زدایی از این استان با شکوفادرن پتانسیل‌های موجود در آن است که اگر این کار انجام نشود، قطعاً گام اساسی برای توسعه استان برداشته نخواهد شد.

نویسندگان در این مقاله، به تأکید بر دو منطقه کلیدی بندر چابهار در بلوچستان و بندر میلک در سیستان، راهکاری برای توسعه اقتصادی و اجتماعی استان سیستان و بلوچستان ارائه کرده‌اند که امید می‌رود مورد استقبال و استفاده مدیران استانی قرار گیرد.

استان سیستان و بلوچستان ۱۱۰۰کیلومتر مرز خشکی با پاکستان و افغانستان و ۳۰۰کیلومتر مرز آبی با دریای عمان دارد و به‌دلیل قرار گرفتن در موقعیت راهبردی و ترانزیتی و به‌ویژه، وجود بندر چابهار که تنها بندر اقیانوسی ایران و آسان‌ترین و بهترین راه دسترسی کشورهای آسیای مرکزی و افغانستان به آبهای آزاد است، از اهمیت فراوانی برخوردار است.

براساس سند چشم‌انداز ۲۰ساله آینده، سیستان و بلوچستان باید به یکی از استان‌های توسعه‌یافته ایران تبدیل شود و با توجه به موقعیت مطلوب این استان در ابعاد فرهنگی، تاریخی، طبیعی و گردشگری می‌تواند به‌زودی به یکی از قطب‌های گردشگری ایران تبدیل شود و با درنظر گرفتن ابعاد فنی و زیست‌محیطی مبتنی بر آینده‌نگری می‌توان گام‌های سازنده‌ای برای توسعه آن برداشت.

بندراقیانوسی‌چابهار

چابهار تنها بندر ایرانی است که به اقیانوس هند راه دارد. سرمایه‌گذاری اساسی در این بندر نقش بسیار مؤثری در توسعه عمرانی کل استـان خواهد داشت. در حال حاضر دولت در حال احداث ۵۵۰ کیلومتر راه‌آهن بندر چابهار به زاهدان است. ادامه این خط آهن به زابل و شمال خراسان، علاوه بر اتصال به شبکه سراسری راه‌آهن ایران باعث عمران شرق ایران خواهد شد و پیشنهاد می‌شود که یکی از انشعابات آن از بندر خشک میلک بگذرد و به داخل افغانستان برود.

همچنین پروژه در حال ساخت پتروشیمی چابهار و پالایشگاه میعانات گازی به بالابردن توسعه اقتصادی و اجتماعی بندراقیانوسی‌چابهار کمک‌شایانی خواهد کرد. با سرمایه‌گذاری زیربنایی در بندر چابهار، بندر کنارک و سایر بندرهای استان می‌توان اقتصاد استان را از سرزمین‌محوری به سمت دریامحوری سوق داد.

با وجود واحدهای اندک و پراکنده سرسبز در استان

سیستان و بلوچستان و همچنین آب‌هایی که به‌طور فصلی در سیستان جمع می‌شود، استان سیستان و بلوچستان استانی کوهستانی، کویری و خشک است، به همین دلیل روی منابع سرزمینی آن نمی‌توان برنامه‌ریزی درازمدت و باثبات انجام داد. اما مزیت‌های دریایی مناطق جنوبی استان همچون دسترسی به آب‌های اقیانوسی درزمینه ترانزیت دریایی، ارائه خدمات بندرگاهی و پشتیبانی به کشتی‌ها، شیلات، تجارت دریایی و ارائه خدمات سوخت‌رسانی دریایی به کشتی‌های خارجی، ارائه خدمات تعمیرات و لجستیک کشتی‌ها، راه‌اندازی یا روساخت کشتی اقیانوس‌پیما در استان و همچنین خدمات ترانزیت دریا به خشکی از طریق چابهار به افغانستان و آسیای مرکزی پتانسیل‌هایی هستند که شکوفایی آنها می‌تواند زندگی محرومانه طیف گسترده‌ای از اقشار بلوچ و سیستانی استان را دگرگون کند و بهبود بخشد.

درصورت سرمایه‌گذاری و اجرایی‌شدن موارد ذکرشده، استان سیستان و بلوچستان از یک استان هزنه‌بر

براساس سند چشم‌انداز ۲۰ساله آینده، سیستان و بلوچستان باید به یکی از استان‌های توسعه‌یافته ایران تبدیل شود و با توجه به موقعیت مطلوب این استان در ابعاد فرهنگی، تاریخی، طبیعی و گردشگری می‌تواند به‌زودی به یکی از قطب‌های گردشگری ایران تبدیل شود

به استانی درآمدزا تبدیل می‌شود و درصورت استمرار روند توسعه‌ای، حتی می‌تواند به درآمد ملی کشور نیز کمک کند. مضاف بر اینکه نعمت‌های خدادادی، نظیر ساحل، پتانسیل‌های هستند که شکوفایی آنها می‌تواند زندگی محرومانه طیف گسترده‌ای از اقشار بلوچ و سیستانی استان را دگرگون کند و بهبود بخشد.

درصورت سرمایه‌گذاری و اجرایی‌شدن موارد ذکرشده، استان سیستان و بلوچستان از یک استان هزنه‌بر

استفاده از موقعیت مناطق آزاد چابهار و منطقه

ویژه اقتصادی میلک زابل

۲- سازمان‌دهی مبادلات برون‌مرزی کالا و عملیات محصولات‌تبدیلی

۳- توسعه بخش کشاورزی با تأکید بر زیربخش‌های باغبانی، صید آبزیان، کشت متراکم و گلخانه‌ای

۴- توسعه ظرفیت‌های صنعت گردشگری و

بهره‌برداری از جاذبه‌های گردشگری و تاریخی استان

۵- مدیریت بهینه محیط زیست، حفظ، احیاء و

اصلاح منابع پایه و طبیعی استان

۶- بهره‌گیری از انرژی‌های تجدیدشونده‌مانند انرژی

باد و انرژی خورشیدی

۷- گسترش آموزش‌های عمومی و حرفه‌ای و

تخصصی در مناطق مرزی

۸- تداوم سرمایه‌گذاری دولت در امر تقویت و توسعه زیربنایی استان، به‌ویژه در بخش انرژی و مخابرات و راه‌ها

۹- تقویت پیوند و تعامل ساختاری اقتصادی،

اجتماعی و فرهنگی استان با سطح ملی

هاب میلکMilakHub

به مرکز داد و ستد و بازرگانی که از همه امکانات مخابراتی، مواصلاتی، تجاری، اقتصادی و اجتماعی برخوردار باشد، هاب گفته می‌شود.

برای تقویت هابمیلک ضروری است که علاوه بر جاده ترانزیت چابهار به مشهد و آسیای میانه در آینده قطار چابهار، زاهدان، زابل، مشهد، هرات و عشق‌آباد نیز یک انشعاب مرزی به میلک داشته باشد تا علاوه بر خروج و ورود کالا و بارهای صادراتی، وسیله‌ای برای جذب گردشگر باشد.

با توجه به موقعیت جغرافیایی میلک، یعنی مرز ایران و افغانستان و ورود و خروج میلیون‌ها تن کالا و قرارگرفتن بر سر راه ترانزیت چابهار، زاهدان، زابل، مشهد و آسیای میانه (عشق آباد) و همچنین شمال غربی افغانستان (شهر هرات) یک موقعیت استثنایی برای میلک در منطقه فراهم شده است. میلک با همجواری با استان نیرموز و استان بالادستی فراه و همچنین نزدیکی به مناطق شمالی پاکستان می‌تواند یکی از تأمین‌کننده‌های اصلی کالا، ارزاق و تجارت با مناطق غربی و جنوب غربی افغانستان باشد.

بی‌شک، سرمایه‌گذاری ۵۵ میلیاردی چینی‌ها در بندر گوادر در خاک پاکستان، مجاور مرز ایران و همچنین

وجود بندر اقیانوسی چابهار، در آینده اثرات چشمگیری در مناطق شمالی مخصوصاً در منطقه میلک خواهد داشت و به هاب میلک کمک شایانی خواهد کرد.

برای تقویت مرکز تجاری، مالی و اقتصادی میلک لازم است کارهای زیربنایی فراوانی صورت گیرد. ضروری است تأسیسات زیربنایی بندر خشک میلک شامل نیروگاه برق، تصفیه‌خانه آب، خطوط مخابراتی و جاده‌های ترانزیتی و راه‌آهن از هم‌اکنون فراهم شود. همچنین لازم است پایانه‌های کالا شامل انبارها، سوله‌ها، سردخانه‌های بزرگ تجاری، باراندازها، اقامتگاه‌های تجاری و گردشگری ازان‌قیمت فراهم شود.

وجود محصولات گرمسیری مانند خرما و نیمه‌گرمسیری مانند انگور، شیلات جنوب، کشت‌های متراکم و گلخانه‌ای و همچنین وجود سردخانه صادراتی را بیش از پیش ضروری می‌نماید. علاوه بر محصولات فوق می‌توان زردآلو، پسته، مرکبات (پرتقال، لیمو، نارنگی)، گردو و بادام، زیتون، انجیر، خیار، گوجه‌فرنگی، توت‌فرنگی، بادمجان و فلفل را نیز از مرز میلک و بازارچه‌های مرزی صادر کرد.

بازارچه‌مرزی‌زابل

سازمان جهانگردی جهانی پیش‌بینی کرده است که گردشگری تا پایان دهه آینده در صدر جدول منابع پردرآمد جهان قرار خواهد گرفت و تا سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۸)

پروژه در حال ساخت پتروشیمی چابهار و پالایشگاه میعانات گازی به بالابردن توسعه اقتصادی و اجتماعی

بندر اقیانوسی چابهار کمک شایانی خواهد کرد. با سرمایه‌گذاری زیربنایی در بندر چابهار، بندر کنارک و سایر بندرهای استان می‌توان اقتصاد

استان را از سرزمین‌محوری به سمت دریامحوری سوق داد

از تنها صنعت پردرآمد جهان، یعنی نفت، پیشی خواهد گرفت.

بودجه‌ایی که امروزه در جهان صرف مسافرت و تفریح می‌شود، با بودجه‌های دفاعی کشورها برابر است. زابل که در نزدیکی مرز میلک قرار گرفته، بهشت باستان‌شناسان لقب گرفته است. شهر سوخته نمونه‌ای دیدنی با قدمت ۵ هزارساله در مسیر جاده زابل -زاهدان قرار دارد و تا میلک فاصله چندانی ندارد. بنابراین فرصت از هر نظر مهیاست.

لازم است برای تأسیس موزه باستان‌شناسی در شهر سوخته اقدامات مناسبی صورت گیرد و این منطقه به‌صورت محوطه‌ای دارای موزه اختصاصی برای

بازدیدکنندگان آماده شود.برای ورود کامل به مرکز تجاری میلک (Milak Hub)، علاوه بر اتصال به جاده و راه‌آهن چابهار به ترکمنستان و آسیای میانه، لازم است به دریاچه هامون که بزرگ‌ترین دریاچه آب شیرین ایران است، نیز اشاره شود.

این زیستگاه گردشگری محل زندگی انواع پرندگان مهاجر، ازجمله فلامینگو، پلیکان، درنا، اردک، غاز، قو، چنکر و غیره است و منطقه سیاحتی مناسبی برای جذب گردشگر به شمار می‌رود. هرچند خشک‌شدن دریاچه مذکور موجب بروز عوارض زیست‌محیطی گسترده‌ای شده است اما باید برای زنده‌شدن این دریاچه، با استفاده از تجارب احیای دریاچه ارومیه، حرکت کرد.

مشکلات‌وچالش‌ها

الف: ریزگردها

از آنجایی که ریزگردها از مشکلات عمده استان سیستان و بلوچستان به شمار می‌رود، باید با کشت درختان گرمسیری که نیاز کمتری به آب دارند، زمینه تثبیت شن‌های روان و همچنین جلوگیری از حرکت آنها را فراهم کرد.

متأسفانه در سالیان اخیر شاهد رکود و بی‌توجهی به فعالیت‌های آبخیزداری و همچنین کوتاهی در زمینه حفظ محیط زیست در استان بوده‌ایم.

ب: حق آب

یکی از مشکلات استان سیستان و بلوچستان کمبود منابع آبی است و انتظار می‌رود وزارت خارجه دولت محترم جمهوری اسلامی برای دریافت سهم بیشتر از حق آب هیرمند اهتمام ورزد و آن را در اولویت سیاست‌های خارجی ایران قرار دهد.

بی‌تردید احداث جاده ترانزیت مرز ایران، دوغانرون به هرات به‌وسیله ایران و سایر خدمات مرزی نظیر احداث جاده، راه‌آهن و لوله انتقال گاز در افغانستان، به تقویت مرادات مرزی و تعامل گسترده‌دو کشور مسلمان همسایه کمک بسیاری خواهد کرد اما لازم است در کنار امکاناتی که در داخل افغانستان توسط جمهوری اسلامی ایران باستان‌شناسان لقب گرفته است. شهر سوخته نمونه‌ای احداث می‌شود، این کشور همسایه را به اهتمام بیشتر برای تأمین حق آب سیستان ترغیب کرد تا این منطقه استراتژیک و حاصلخیز ایران به‌علت کم‌آبی دچار بحران و خشکسالی نشود.

دکتر محسن دیانت، عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور حمزه یکرنگ، پژوهشگر

کفش‌هایی که چند میلیون می‌ارزند

آماده کرده‌ام. اما حالا نمی‌توانم مثل سابق کار کنم و بیشتر آموزش می‌دهم. او عکس‌هایی از مدل‌های مختلف چاروق کرده است که تاکنون دوخته است را در یک آلبوم جمع‌آوری کرده است. نمونه کارهایش دیدنی است، از چاروقی که با ملبله ساخته است تا چاروق‌های گلابتون‌دوزی‌شده‌ای که ۲ تا ۴میلیون تومان می‌ارزند و بیشتر گردشگران خارجی طرفدار آن هستند.

این صنعتگر حتی نمونه‌هایی از چاروق‌هایی به شکل ماهی درست کرده است و برخی از پاپوش‌های قدیمی که مربوط به استان‌های دیگر می‌شده را نیز احیا کرده و همه این مدل‌ها را روی دیوار پشت سرش به نمایش گذاشته است.

حیدری دربارهٔ خاصیت چاروق توضیح می‌دهد: چون جنس این پاپوش از چرم طبیعی است، عرق پا را به خودش می‌کشد. جنس بسیاری از کفش‌های امروزی پلاستیکی است و عرق پا

را به جـسوراب جذب می‌کنند اما چاروق، عرق پا را به خودش جذب می‌کند.این هنرمند بزرگترین چاروق را که یک متر و «چهارسنتی متر طول و ۷۰سـانـتی متر ارتفاع دارد، دوخته است. او برای دوخت این چاروق یکسال‌ونیم وقت گذاشته و

در سال‌های دورتر«معصومه خانم» از بخش شافشین رختشویخانه زنجان، زانی را که برای انجام کارهای روزمره به آنجا می‌آمدند مدیریت می‌کرده است و حالا «مردعلی حیدری» به‌همراه شاگردانش در همانجا«چاروق» می‌دوزند.

به‌گزارش ایستا، مردعلی حیدری ۴۱سال است که چاروق (پاپوشی از چرم که یکی از صنایع دستی زنجان است) را می‌دوزد. تا کنون ۳۱۴شاگرد تربیت کرده است و اسم همه آنها را با شماره تلفن‌هایشان در یک دفتر نوشته است، بیشتر اسامی زن هستند تا مرد!

در سال ۱۳۳۵ز یکی از روستاهای زنجان به نام «لسلمان لو» به دنیا آمده است و زمانی که پدرش را در هفت‌سالگی از دست می‌دهد، در یک حجره چاروق‌دوزی مشغول به کار می‌شود و میخ‌های کهنه و خمیده کفش‌ها را با صاف یا پنج کفافی را موم‌کاری می‌کند. استادش «محمد گرآنامه‌ی» بوده است و بعد از آن هم در کنار «صادق کفشچی» کار می‌کند تا فون کفافی را یاد بگیرد.

وقتی تصمیم می‌گیرد مستقل شود، به‌دلیل علاقه‌ای که به چاروق‌های دست‌دوز داشته است، پنج سال هم شاگردی «مرحوم خطیبی» را می‌کند

این تپه، برنامه تعیین عرصه و حریم تپه با بازکردن دوازده گمانه در پیرامون تپه دنبال و به خوبی انجام شد.

به گفته وی، این برنامه پژوهشی باعث وضع مقررات و قوانینی برای تپه خواهد شد که به موجب آن هر گونه آسیب زدن به بقایای فرهنگی و تاریخی پیگرد قانونی و مجازات به همراه خواهد داشت.

او از دیگر برنامه‌های پژوهشی گروه مشترک ایران و آلمان در «تُل کمین» را آسیب‌شناسی، مستندنگاری و تهیه نقشه سه بعدی تپه بیان کرد تا به کمک آن مدارکی موثر از شرایط کنونی تپه به دست آید.

براساس این گزارش، مطالعات باستان‌شناسی مشترک پژوهشکده باستان شناسی، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری و دانشگاه گوته فرانکفورت با هدف پاسخگویی به پرسش‌های باستان شناسی و مسائل اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی جوامع هزاره چهارم تا هزاره اول پیش از میلاد در بلندی های فارس و دشت مروذشت و با تمرکز بر تُل کمین انجام شده است. تُل کمین محوطه ای مهم بر کناره رودخانه کر با گستره ۱۰ هکتار است که نخستین بار توسط ویلیام سامنر شناسایی و معرفی شد و در دهه شصت خورشیدی چندین گمانه توسط واندنبرگ بر روی آن باز شد. این مطالعات، با مجوز پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری و به سرپرستی مشترک نوروز رجبی و «جان واک مایر»، یکی از برنامه‌های بلندمدت پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری است که براساس تفاهم‌نامه‌ای با دانشگاه گوته فرانکفورت انجام می شود.

رد پای روستانشینی قدیم در «تُل کمین»

«تُل کمین» مروذشت فارس، دوره‌های فرهنگی و استقرار از دوره روستانشینی قدیم در هزاره ششم پیش از میلاد تا دوره میانه و پایانی اسلامی را در خود جای داده است.

به گزارش پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، نوروز رجبی، سرپرست ایرانی مطالعات باستان‌شناسی گروه مشترک ایران و آلمان در «تُل کمین» می گوید: نتیجه مطالعات فصل نخست در این محوطه نشان می‌دهد، از آغاز هزاره ششم پیش از میلاد تا آغاز هزاره اول و دوره هخامنشی پیوسته در این محوطه کلیدی استقرار فرهنگی و سکونتی وجود داشته است. به عبارت دیگر تنها در بازهٔ زمانی پس از دوره هخامنشی تا سده‌های نخستین اسلامی در این محوطه هیچ‌گونه شواهدی از استقرار فرهنگی دیده نشده است.

به گفته این باستان شناس، فصل نخست این فعالیت پژوهشی بیشتر با هدف شناخت و مطالعه پیش رفت و برنامه‌های گوناگون انجام شد که از جمله می‌توان به تهیه نقشه منحنی میزان (توپوگرافی) تپه، شبکه بندی، بررسی پیمایشی فشرده تپه و گردآوری مواد فرهنگی اشاره کرد.

او بر اهمیت این محوطه برای مطالعه پیوسته زستانی در دشت مروذشت تأکید می‌کند و می‌گوید: یکی دیگر از برنامه‌های این گروه مشترک، بررسی‌های ژئوفیزیک و ژئورادر (روش رادار نفوذی زمین) به منظور شناخت بهتر بقایای معماری و فرهنگی در دل تپه بود که می‌تواند بهترین راهنما برای ادامه مطالعات باستان شناسی مبتنی بر کاوش در فصل‌های آینده باشد.

تعیین حریم

رجبی می‌افزاید: به دلیل آسیب‌پذیری تپه به وسیله کشاورزان و برای جلوگیری از تخریب و تسطیح تدریجی

حدود ۱۰متر مربع چرم، نیم کیلو ابریشم و ۴کیلو چسب استفاده کرده است. روی این پاپوش زنجایی نقش‌هایی از مناطق تاریخی ایران، ازجمله گنبد سلطانی، پاسارگاد، سی‌وسه پل، برج آزادی و ... با نمونه‌ای از آن را بدوزم که ماندگار شود.

این هنرمند که اسمش را در همه چاروق‌هایی که می‌دوزد، حک می‌کند، می‌گوید: چاروق هم زنانه و مردانه دارد. تزئینات چاروق‌های زنانه بیشتر از مردانه است. از طرفی چاروق‌های زنانه پاشنه دارند، در حالی که مردانه‌ها ندارند.

کبریا حسین‌زاده

در کشورهای مختلف و در تمدن‌های گذشته تنوع زیادی از پدیده کار و فرهنگ آن مشاهده می‌شود. در میان رومیان باستان کار فقط به عنوان کار یدی تعریف می‌شد و آن هم فقط برای بردگان مناسب بود. سپس در عصر فئودالی، با تغییر در برداشت از مفهوم کار، انگیزه‌ها به تعهد و سوگندی منوط شد که نسبت به ارباب ارائه می‌شد.

به گزارش مرکز اطلاعات علمی و تخصصی مدیریت شهری، درواقع برای اولین بار نیروی کار با صاحب کار براساس یک ارزش تعریف شد.

سپس در عصر بورژوازی و با جایگزینی تدریجی انرژی‌های دیگر به جای کار یدی انسان، در مفهوم کار تغییرات وسیعی پدید آمد. ابتدا با به وجود آمدن نوع بدوی اتوماسیون، کار اجتماعی به صورت بدوی پدید آمد و دولت تجلی‌گاه و مرکز نظم جامع نیروی کار شد، اما در عصر حاضر توسعه تکنولوژی و تقابل تحول و نوآوری آن با ثبات و تمرکز شدید دولت نشان داد که نیروی کار برای رشد خود نمی‌تواند به ساخت‌های بیش از اندازه متمرکز اعتماد کند، زیرا عواملی نظیر انگیزه، تکنولوژی و توزیع نظم همراه و همسو حرکت نمی‌کنند.

آنچه در فرآیند سنتی تعریف مفهوم کار به چشم می‌خورد این است که محاسبه ارزش اطلاعات متبلور شده در کار نادیده گرفته شده است، زیرا کار را نیروی می‌دانند که در یک دامنه تغییر عمل می‌کند. در این فرمول نمی‌توان ارزش اطلاعات متبلور شده را در تحول حاصل از کار و در خود کار به دست آورد. در حالی که از نگاه جدید، کار عبارت است از انرژی هدف‌داری که موجب تغییر از حالت الف به ب می‌شود که هر سیستم سه جزئی (جرم، انرژی و اطلاعات) از جمله سیستم مدیریت شهری به آن نیازمند است تا بتواند به بقا و تکامل خود ادامه دهد. در این تعریف عامل اطلاعات به مفهوم جدید کار وارد شده است.

براساس این تعریف به هر مقدار که انرژی اطلاعاتی به کمترین مقدار خود می‌رسد مقدار انرژی فیزیکی به کار گرفته شده بیشتر می‌شود و در این شرایط هرچه بیشتر کار انجام دهیم نتیجه معکوس

می‌گیریم، چیزی که متأسفانه در طول تاریخ مدیریت شهری ما کم و بیش حاکم بوده است. درواقع، مدیر شهری یا شهردار موفق کسی است که ساعات بیشتری در دفتر کارش حضور دارد و شب و روز

موفق منطقه کسی است که همیشه گوش به بی‌سیم یا برق اتاق کارش شبانه‌روزی روشن باشد. در مقابل، مفهوم جدید کار در حوزه مدیریت شهری امروزی عبارت است از تعادل میان انرژی و

مفهوم کار در مدیریت شهری

در مدیریت شهری ما، حلقه گمشده کار معطوف به پژوهش، اطلاعات و دانایی است. اهمیت این حلقه از آن است که کار معطوف به پژوهش دائماً در حال تغییر آرایش انگیزه‌های خود از دانی به عالی است. فرمول کار یدی + کار فکری، به عنوان نیروهای انسانی طراح و ماشین‌ساز، ضرورت توسعه منابع انسانی مدیریت شهری است، زیرا این نیروها امکان تحقق عملی یک اندیشه را فراهم می‌کنند

نمی‌شناسد و کار فیزیکی و یدی بیشتر انجام می‌دهد. چنین است که یک مدیر شهری موفق یا یک شهردار

اطلاعات، به تعبیری، کار را می‌توان کاربرد اطلاعات در انرژی (هدف در انرژی) تعبیر کرد که در سه دسته کار سخت افزاری (با اطلاعات کم)، کار سخت افزار - نرم افزاری (با اطلاعات متوسط) و کار نرم افزاری (با اطلاعات زیاد) متبلور می‌شوند. موضوع نوع اول کار افزایش تولید و سود، موضوع کار از نوع دوم فزونی نظم و قدرت و موضوع نوع سوم کار افزایش دانش و علم است که البته در حوزه مدیران شهری ما بیشتر بر نوع اول کار تمرکز شده است و دو نوع دیگر کمتر مورد نظر قرار می‌گیرد.

اگر بخواهیم تعریف جامع‌تری از کار ارائه دهیم، می‌توان گفت که کار، سیاست و فرهنگ همگی از یک مقوله هستند، تنها اشکال آنها متفاوت است زیرا کار، مکانیسمی از آرایش محدود انرژی و اطلاعات در محدوده‌ای خاص است که هدف

محدود و مشخصی ندارد. سیاست نیز از همین آرایش بهره می‌برد با این تفاوت که شکلی عام‌تر دارد و وابسته به قدرت متمرکز است و سرانجام نوع بسیار عوام و جالب ترکیب انرژی و اطلاعات را فرهنگ می‌نامند که نظم خودجوش و پذیرفته شده اجتماعی است. به زبانی دیگر، کار تجلی سیاست و سیاست تجلی فرهنگ است، البته در بهینه‌ترین و بهترین شرایط اجتماعی. بنابراین کار انرژی هدف‌داری است که کالا تولید می‌کند. سیاست انرژی هدف‌داری است که نظام محدودی در یک حوزه جغرافیه به وجود می‌آورد. فرهنگ انرژی هدف‌داری است که نظام اجتماعی را به مقوله آگاهی اجتماعی متصل کرد و خالق هنر است. لذا محدوده کار یک کارگاه و حوزه مدیریت آن، محدوده فعالیت سیاسی یک دولت و نظم اجتماعی و محدوده فرهنگ به قلمرو تکامل تمامیت اجتماع و پویای آن مربوط است. بنابراین در یک سیستم مدیریت شهری موفق و مولد کار تولیدی، کار سیاسی و کار فرهنگی در یک جهت قرار می‌گیرند، گرچه پیچیدگی خاص خود را دارد، اما هم راستا هستند.

در مدیریت شهری ما، حلقه گمشده کار معطوف به پژوهش، اطلاعات و دانایی است. اهمیت این حلقه از آن است که کار معطوف به پژوهش دائماً در حال تغییر آرایش انگیزه‌های خود از دانی به عالی است. فرمول کار یدی + کار فکری، به عنوان نیروهای انسانی طراح و ماشین‌ساز، ضرورت توسعه منابع انسانی مدیریت شهری است، زیرا این نیروها امکان تحقق عملی یک اندیشه را فراهم می‌کنند و با جذب اندیشه‌های مختلف نوین، قدیم و آرایش آنها به صورت طراحی جدید و اجرای آنها برای اولین بار اندیشه یا اندیشه‌های نوین حاصل از پژوهش را به عمل می‌آورند و تجربیات جدیدی را به مدیریت شهری می‌بخشند.

درواقع کارآفرینان خلاق یک جامعه شهری این دسته از نیروها هستند. یک کارآفرین متکی به منابع اقتصادی را تاجر، یک کارآفرین متکی به منابع سیاسی را سیاستمدار و یک کارآفرین متکی به منابع عملی را طراح و ماشین‌ساز می‌نامیم.

رویکرد اجتماعی و فرهنگی مدیریت شهری

کرد، پیوندزدن بین جنبه‌های زیباشناختی، فرهنگی و هنری با وجه مختلف زندگی جمعی است، مثلاً تبدیل گذرگاه‌های پیاده به باغ راه‌ها، ارائه جلوه‌های بصری بدیع و چشم‌نواز بر دیوارها و بناهای شهر، توسعه فضای سبز، ایجاد فرصت‌های جمعی برای گذراندن اوقات فراغت از جمله سالم‌سازی و مناسب‌سازی بوستان‌ها برای حضور خانواده‌ها، اصلاح شکل استقرار واحدهای مسکونی، تجاری و اداری به گونه‌ای که شهر را در دسترس قرار دهد و دریافت خدمات را آسان کند.

از این رو لازم است کالبد و ساختار شهر را اساساً با در نظر گرفتن کارکردهای فرهنگی و اجتماعی توسعه دهیم، یعنی ابتدا اندیشه کنیم که چگونه می‌توان به موازات تأمین نیازهای خدماتی شهروندان، نیاز آنان به رابطه اجتماعی، کمال و تعالی، آرامش روحی و روانی و معنوی را هم تأمین کرد.

اگر برخی از کلان‌شهرهای جهان با تراکم معضلات اجتماعی، بزهکاری، تشویش، خشونت، پرخاشگری و آلودگی شناخته می‌شوند، دلیل آن چیزی جز غفلت از ابعاد و جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی در فضای زیست شهری نیست. از این رو هیچ توسعه و رشد کالبدی در شهر پذیرفته نیست، مگر آن که از قبل درباره ابعاد و آثار فرهنگی و اجتماعی آن فکر شده باشد.

آسایش و تأمین نیازهای روحی و اجتماعی شهرنشینان را طلب می‌کند، ضروری است برنامه‌ریزی و مدیریت شهری، با رویکردی فرهنگی و اجتماعی، مترصد توسعه سطح روابط و مناسبات انسانی در شهر باشد.

برخی از مؤلفه‌های ساختاری شهر که مانع از توسعه سطح روابط و تعاملات اجتماعی عمیق می‌شود، بافت و معماری غلط بناها، میدان‌ها، خیابان‌ها و بازارها، طراحی غلط و استقرار نامصحیح بخش‌های مختلف مسکونی، تجاری، اداری و فرهنگی، آشفتگی ظاهری در منظر و چشم‌انداز شهری است، به نحوی که این آشفتگی بصری در روح و روان شهروندان تأثیر منفی بر جای می‌گذارد. از جمله راه‌هایی که می‌توان این وضع را اصلاح

در هویت‌جویی افزایش می‌یابد و نیاز به تعلق اجتماعی کمتر تأمین می‌شود. در چنین شرایطی، انسان شهرنشین در تکاپوی رفع نیاز به هویت‌یابی، توسعه روابط اجتماعی را دنبال می‌کند. واقعیت این است که توسعه و ارتقای ساختار کالبدی و مادی اجتماعات محلی به تنهایی برای دستیابی به توسعه پایدار و آینده‌ای بهتر برای ساکنان، به‌ویژه تهیدستان شهری و روستایی، کافی نیست. اگر بتوان در برنامه‌ریزی و مدیریت شهری به گونه‌ای فعالیت‌ها را ساماندهی و تنظیم کرد که به توسعه تعاملات و ارتباطات عمیق و کیفی کمک کند، طبعاً بیشترین مدد به ارتقای حس تعلق اجتماعی و هویت‌یابی و تأمین نیازهای عاطفی شهروندان شده است. از آنجا که نگاه انسانی به شهر و شهروندان

ادامه از صفحه اول

هاسمن چهره پاریس را از یک شهر قرون وسطایی با کوچه‌های باریک به شهری مدرن با بلوارهای پهن و پردرخت تبدیل کرد، به‌طوری که با سرمشق‌گیری از کارهای او نهضت به نام «نهضت زیباسازی شهر» به وجود آمد و .... اما اشکال کار هاسمن این بود که در تصمیم‌گیری و برنامه‌های جامعیت وجود نداشت و اقداماتی که انجام می‌داد، به صورت موضعی بود. به عنوان مثال، پیش‌بینی جمعیت، گردشگری، توسعه پایدار و ... در برنامه‌های او جایگاهی نداشت. کانون توجه او صرفاً به کالبد شهر بود. در نتیجه با این نگاه تک‌بعدی مشکلات زیادی به وجود آورد، در حالی که مدیریت شهری موضوعی پیچیده و مقوله‌ای چندوجهی است و ماهیتی بین رشته‌ای دارد که باید از منظرهای مختلف به آن نگریسته شود.

برای تبیین این موضوع خاطر نشان می‌سازم که در میان اجتماع‌های انسانی (روستا، عشیره، شهر و...)، شهر را می‌توان با توجه به تراکم جمعیت، سرعت و پویایی فعالیت‌ها، تخصص‌گرایی و تقسیم کار اجتماعی متمایز دانست. ساختار ارگانیک شهر به گونه‌ای است که سطح مراودات اجتماعی بسیار پر حجم و در عین حال سطحی، گذرا، ناپایدار و نسبتاً رسمی است. چنین فضایی موجب می‌شود روابط بین مردم ساکن در شهر (در مقایسه با جوامع کوچک روستایی) از عمق و کیفیت کافی برخوردار نباشد. در نتیجه، خلأهای عاطفی و ضعف

مطالب اجتماعی و نظرات خود را برای ما ارسال کنید

روی پاکت نامه بنویسید: مربوط به ضمیمه اجتماعی

ایمیل ضمیمه اجتماعی: روزنامه اطلاعات (وزیر خاندان)

zamimeh@gmail.com

شماره تماس: ۲۹۹۴۵۸۱

ادامه از صفحه اول

مدتی قبل از آن حدود ۳۱۰۰ تا ۲۵۰۰ سال قبل از میلاد مسیح نیز تمدن‌هایی در مناطقی از اسکاتلند به نام اورکنی از آب برای دفع فضولات استفاده می‌کردند. حدود ۱۸۰۰ سال قبل از میلاد مسیح در مصر باستان و تمدن کهن پرشیا (ایران) توالت‌ها با استفاده از مجرای فاضلاب شروع به پیدایش کردند و در تمدن رومانیایی نیز توالت‌هایی با استفاده از آب در حمام‌های عمومی باستانی یافت شده‌اند.

باشند و شبانه‌روزی هم باشند، آیا این تعداد اندک توالت عمومی برای این کلان‌شهر با انبوه مردمی که در ترافیک می‌مانند و ساعت‌ها باید در سطح شهر باشند کافی است؟ شما به زیر پل سیدخندان یا ترمینال غرب بروید. بوی ادرار به ویژه در محل تجمع تاکسی‌ها چنان زیر دماغتان می‌خورد که حتی دلتان نمی‌آید پایتان را روی آسفالت بگذارید.

و البته مدافعی هم این وسط هست. جوانکی که می‌گوید ساخت توالت عمومی بدون فرهنگ‌سازی، ساخت چهاردیواری

بهداشت فردی در مکان‌های عمومی

در اواسط قرن ۱۹ با گسترش شهرنشینی و تکامل سیستم فاضلاب شهری توالت‌های امروزی پدید آمدند.

در معماری خانه‌های ایرانی، تغییر سبک خانه‌ها به آپارتمان، حفر چاه سرپوشیده دستشویی در خانه‌ها مرسوم شد. از سال ۱۳۴۳ خورشیدی و با ایجاد سپاه بهداشت و سپاه دانش، ایجاد چاه سرپوشیده برای دستشویی‌ها در روستاها نیز اجباری شد.

کم‌کم نیاز به ساخت توالت همگانی در مکان‌های عمومی نیز فراگیر شد ولی فرهنگسازی برای استفاده از آن همچون تعداد آن، در کل کشور، کم و ناچیز صورت گرفت.

امکانات عمومی غنا نیستند

به سرویس‌های بهداشتی عمومی مدارس، دانشگاه‌ها، مساجد، بیمارستان‌ها، پارک‌ها، میادین و معابر عمومی سطح شهر، مراکز خرید قدیمی‌تر، سینماها، فرهنگسراها، پمپ‌بنزین‌ها، رستوران‌ها، توقفگاه‌های بین راهی، ایستگاه‌های مترو و قطار، حتی فرودگاه‌های داخلی و خارجی کشورمان دقت کنید.

چندتای آن‌ها دسترسی راحت دارند و سرداب‌طور، با چندین پله در اعماق زمین ساخته نشده‌اند یا برای سالمندان، کودکان و معلولان مناسب سازی شده‌اند یا به لحاظ امکانات بهداشتی، استاندارد هستند یا لااقل شیر آب و صابون مایع و سیفون و قفل در سالم دارند؟

این پرسش‌ها را در پارکی که کنار سینما پردیس قلهک تهران است از شهروندانی که برای پیک‌نیک به پارک آمده‌اند می‌پرسیم. ناگهان سیل گلایه‌ها سرازیر می‌شود. خانمی بچه بغل می‌گوید: ساعت ۱۰ شب است و سرویس بهداشتی پارک را بسته‌اند و نگهبان پارک می‌گوید: تعطیل است! بروید سینما یا صحرایی توالت کنید! دیگری می‌گوید: شب و روز و ساعت و محل ندارد.

در میدان هفت‌تیر ساعت دو بعد از ظهر در به در دنبال توالت عمومی بودم و به سرویس بهداشتی مسجدبزرگ دور میدان هم رفتم که تعطیل بود! گفتند فقط ساعت نماز و وضو باز است!

آقایی که پیداست نظری متفاوت دارد می‌گوید: اصلاً باز هم

بسیاری از وسایلی که در اطرافمان است از توالت هم آلوده‌ترند و شستشوی مرتب دست‌ها بعد از هر تماس به کاهش میزان باکتری‌های روی پوست کمک می‌کند. اسپری یا ژل‌های ضدعفونی‌کننده دست نیز مفید هستند اما در استفاده از ضدعفونی‌کننده‌ها یا گندزدایی وسایل خانه و اداره زیاده‌روی نکنید

برای تجمع بیماری و حیف و میل اموال عمومی است. خواهر خودم ده سال پیش مشاور ساخت توالت‌های میدان ونک و شهرک غرب و چندجای دیگر بود. همان زمان بهترین سیستم تهویه، شیرآلات هوشمند، در اتوماتیک و سازه و نمای مهندسی ساز در نظر گرفتند. حتی یادم هست کاشی تبریز که گران است به کار بردند. اما این مردم چگونه استفاده می‌کنند؟ شما چند توالت عمومی رفته‌اید که شیرها چکه نمی‌کنند؟ شیلنگ‌ها نیمه باز روی سطح زمین نیفتاده‌اند؟ لکه صابون‌مایع و دستشویی به اطراف پرتاب نشده‌است؟ قفل درها شکسته نیست؟ با پا روی توالت فرنگی ننشسته‌اند و در آن را نشکسته‌اند و هزار مشکل دیگر! امکانات عمومی، غنایم عمومی نیستند، اموال و ثروت عمومی هستند و از جیب خود ما مردم برداشته می‌شوند اما با استفاده نادرست، فقط حیف و میل می‌شوند. زمین به این گرانی را توالت عمومی رایگان می‌سازند در ایران ولی چون فرهنگ استفاده از آن‌ها آموزش داده نشده است مثل این است که ماشین به کسی که گواهینامه ندارد بدهند برانند!

ما نباید دنبال زیبایی و بویایی و فضا‌سازی و معماری توالت‌های عمومی مان باشیم و مثلاً بگوییم حالا که شرکت سیتاس در آمریکا همه ساله جشنواره‌ای با عنوان زیباترین سرویس بهداشتی عمومی از لحاظ طراحی داخلی و معماری برگزار می‌کند و به بهترین آثار جایزه می‌دهد، پس ما هم بیاییم تندتند توالت زیبا بسازیم؛ ما باید تندتر و بیشتر فرهنگسازی کنیم تا اگر در کنارش بخش خصوصی یا دولتی، چنین سرویس‌های بهداشتی، احداث کردند و در اختیار مردم گذاشتند، با استفاده

اموال و ثروت عمومی هستند و از جیب خود ما مردم برداشته می‌شوند اما با استفاده نادرست، فقط حیف و میل می‌شوند. زمین به این گرانی را توالت عمومی رایگان می‌سازند در ایران ولی چون فرهنگ استفاده از آن‌ها آموزش داده نشده است مثل این است که ماشین به کسی که گواهینامه ندارد بدهند برانند!

نادرست آن‌ها را نابود نکنند!

اطرافیان این جوان سعی می‌کنند با اعتراض سخنان او را رد کنند و فکر می‌کنم حق دارند چون دفع حاجت، ضرورت است و نمی‌شود به مردم گفت از پیاده‌روها و جوی‌ها استفاده کنید تا یاد بگیرید چطور بروید دستشویی و بعد برایتان دستشویی می‌سازند!

جای خالی فرهنگ در توالت‌های عمومی

به تالار وحدت رفته‌بودم. یگانه سالن استاندارد اجرای موسیقی ایران! مرحوم نوری، پس از زلزله بم، کنسرت برگزار می‌کرد برای کمک به زلزله‌زدگان. انبوهی از فرهیختگان نسل گذشته که با «گل مریم» خاطرات جوانی شان را زنده می‌کردند آمده بودند و نسل کنسرت زده امروز هم به تعداد کافی دیده می‌شد! در فاصله دو اجرا، سرویس‌های بهداشتی غلغله شد و جالب این‌که هرکس وارد توالت می‌شد دماغش را می‌گرفت تا از بوی بد، بالا نیاورد یا پاهایش را ناخودآگاه جمع می‌کرد تا کفشش خیس نشود.

خوب به خاطر دارم زوج مسنی سر تکان دادند و من هم با شرمندگی گفتم: اینجا دیگر چرا؟ گفتند: ما هم به همین فکر می‌کردیم. اگر توالت بین راه در یک جاده دورافتاده بود، می‌گفتیم آموزش ندیده‌اند.

اگر توالت ایستگاه قطار بود می‌گفتیم ده دقیقه زمان است و صدها نفر باید سریع بروند دستشویی و در نتیجه چنین افتضاحی به بار می‌آید. اما وقتی توالت سالن ارکستر ملی، توالت دانشگاه این مملکت، توالت یک موسسه فرهنگی یا توالت تالار عروسی که همه افراد آنجا ساعت‌ها برای آراستن خود وقت صرف کرده‌اند، آلوده و کثیف است، آیا تعجب ندارد؟ پس در همه این سال‌ها چه مصادیق و مفاهیمی از تمدن، توسعه و آموزش عمومی بین مردم رواج داده شده‌است؟

از توالت آلوده‌تر هم داریم

این‌ها که گفتیم معنی‌اش این نیست که بترسید و در صورت نیاز از توالت‌های عمومی استفاده نکنید.

درست است که انواع میکروارگانیسم‌ها و باکتری‌ها در بخش‌هایی از توالت‌های عمومی که با دست انسان در تماس‌اند نظیر دستگیره در، شیر آب و دکمه ظرف صابون مایع وجود دارند و در صورت رعایت نکردن اصول بهداشتی و شستشوی ناکافی، منتقل و منجر به بیماری می‌شوند، همچنین شلوغ بودن توالت‌های عمومی، زمین خیس یا چاله‌های آب، در دسترس نبودن کاغذ توالت، صابون یا حوله کاغذی و استشمام بوهای ناخوشایند توالت‌های عمومی که نتیجه اوره موجود در ادرار خشک شده است و تمیزکننده‌های معمولی آن را از بین نمی‌برند، همه نشانه‌های نامناسب بودن توالت هستند که باید مورد توجه قرار گیرند ولی باکتری‌های این محل فقط در صورتی به بدن شما منتقل و موجب بیماری می‌شوند که سیستم ایمنی فرد دچار مشکل باشد یا این که زخمی باز و بدون پوشش داشته باشد.

پس در حالت عادی، وجود این باکتری‌ها در سرویس بهداشتی عمومی جای نگرانی ندارد و شستشوی کامل دست‌ها کفایت می‌کند.

دکتر محمدعلی نیلفروش‌زاده، متخصص پوست و مو، ضمن بیان این نکات در سایت شخصی خود می‌گوید:

از توالت، آلوده‌تر هم داریم؛ چند درصد از شما وقتی با تلفن همراه یا حتی گوشی تلفن خانه یا کیبورد رایانه کار می‌کنید یا پولی از کیفتان برمی‌دارید، فوراً دستتان را می‌شوید یا به فرزندان‌تان آموزش می‌دهید که باید این کار را انجام دهند؟

حقیقت این است که بسیاری از وسایلی که در اطرافمان است از توالت هم آلوده‌ترند و شستشوی مرتب دست‌ها بعد از هر تماس به کاهش میزان باکتری‌های روی پوست کمک می‌کند.

اسپری یا ژل‌های ضدعفونی‌کننده دست نیز مفید هستند اما در استفاده از ضدعفونی‌کننده‌ها یا گندزدایی وسایل خانه و اداره زیاده‌روی نکنید.

وجیهه تیموری

امروز در تاریخ

ورود برادران شرلی به قزوین

انتونی و ابروت شمرلی (دو برادر انگلیسی) ۱۹
روژن سال ۱۵۹۸ میلادی (۲۹ خرداد) در شهر قزوین
- پایتخت وقت ایران - با شاه عباس یکم دیدار کردند
که به نوشته مورخان، با این دیدار نفوذ و سپس مداخله
انگستان در امور ایران آغاز شد که ایرانیان خاطرات
بسیاری بقی از آن دارند.

این دو برادر همراه با چند انگلیسی دیگر سیزدهم ژوئن وارد قزوین شده و درخواست ملاقات با شاه عباس را کرده بودند که پس از شش روز انتظار به آن موفق شدند.

ایجاد نیروی هوایی ایران

دولت وقت ایران، با شعار دفاع از آسمان وطن ۲۹ خرداد ۱۳۰۳ ده افسر جوان (وابسته به نیروی زمینی) را برای فراگرفتن فنون خلبانی در آموزشگاههای شوروی روانه مسکو کرد.

در بازگشت این عده به وطن، نیروی هوایی ایران با
ارم (بلند آسمان جایگاه من است) به وجود آمد و آسمان
ایران دارای دفاع شد. نخستین هواپیمای نیروی هوایی
ایران پنجم اسفند ۱۳۰۴ در آسمان شهر تهران ظاهر شد
و نمایش پرواز داد. تهرانی ها برای تماشای آن به پشت
بامها رفته بودند.

این نیرو در شهریور ۱۳۲۰ بدون توجه به بخشنامه سرلشکر نجفیان که خود افسر نیروی هوایی بود، تا آخرین قطره بنزین از آسمان کشور دفاع کرد و برای خود تاریخ ساخت.

گردهمایی کمونیستها با حضور مارکس وانگلس

نخستین گردهمایی کمونیستها که در آن «کارل مارکس»، «فردریک انگلس» و «استفان بورن» شرکت داشتند، ۱۹ ژوئن سال ۱۸۴۷ در لندن گشایش یافت.

در آن، مارکس فرضیه خود را برای ساختن جهانی که در آن؛ در درجه اول برابری اقتصادی - اجتماعی همه مردم تأمین شود مطرح ساخت که در کوانسیون منعقد در دسامبر (آذر ماه) همان سال به تصویب رسید و سال بعد (سال ۱۸۴۸) کمونیست کمونیست انتشار یافت و در آن، یک رشته انقلاب کشورها و فرانسه، آلمان، ایتالیا، لهستان و اتریش و روسیه را فرا گرفت و...

www.iranianshistoryonthistday.com

قَابِ امروز

خیابان‌های لندن پس از حملات تروریستی - مهر

سرایه

یہند بزرگان

عشق تو مرا چو خاک ره خواهد کرد
 خال تو مرا حال تبه خواهد کرد
 زلف تو مرا به باد بر خواهد داد
 چشم تو مرا خانه سیه خواهد کرد
 عید زاکانی

- آدم تنها اگر در بهشت هم باشد، به او خوش می‌گذرد. اما کسی که به کتاب یا تحقیق علاقه‌مند است، هنگامی که به مطالعه یا اندیشه دربارهٔ محتوای کتاب مشغول است، جهنم تنهایی برای او بهترین است.

موریس مترلینگ

جدول شرح در متن

غلامحسین باغبان

شهر خوزستان	بانی جد رستم دستان	سودای ناله مقابل خروج	باپین رفتن آب دریا قطع سینمایی	پهانه آوردن	آفری از آگاتا کریستی
↓	↓	↓	↓	↓	↓
	صدای واضح ایتالیای قدیم				آخگر و جرقه
	↓		گردشگری عدد و شماره		
در بزرگ			بعد از اول جواب هوی		تردید صد متر مربع
↓		زیباترین واژه ستاره رئال مادرید	↓		
	لطیف				واحد شمارش فیلم خرما فروش
	پیشروگله		زادگاه نیما از اصول دین		
شهر خوزستان	بانی جد رستم دستان	سودای ناله مقابل خروج	باپین رفتن آب دریا قطع سینمایی	پهانه آوردن	آفری از آگاتا کریستی
↓	↓	↓	↓	↓	↓
	صدای واضح ایتالیای قدیم				آخگر و جرقه
	↓		گردشگری عدد و شماره		
در بزرگ			بعد از اول جواب هوی		تردید صد متر مربع
↓		زیباترین واژه ستاره رئال مادرید	↓		
	لطیف				واحد شمارش فیلم خرما فروش
	پیشروگله		زادگاه نیما از اصول دین		
شهر خوزستان	بانی جد رستم دستان	سودای ناله مقابل خروج	باپین رفتن آب دریا قطع سینمایی	پهانه آوردن	آفری از آگاتا کریستی
↓	↓	↓	↓	↓	↓
	صدای واضح ایتالیای قدیم				آخگر و جرقه
	↓		گردشگری عدد و شماره		
در بزرگ			بعد از اول جواب هوی		تردید صد متر مربع
↓		زیباترین واژه ستاره رئال مادرید	↓		
	لطیف				واحد شمارش فیلم خرما فروش
	پیشروگله		زادگاه نیما از اصول دین		

سودو کو

1933

	6		1	4				7
	5				3			
	4	2			7	8		
3						4	9	
		9				2		
	7	5						1
		8	4			7	1	
			7				2	
7				1	9		3	

8	5	2	9	6	7	3	1	4
3	1	4	8	5	2	9	6	7
9	6	7	3	1	4	8	5	2
2	8	5	7	4	9	6	3	1
6	9	3	2	8	1	7	4	5
7	4	1	5	3	6	2	8	9
1	2	8	6	7	5	4	9	3
5	3	9	4	2	8	1	7	6
4	7	6	1	9	3	5	2	8

حل ۱۹۳۲